

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
2014-2015

ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Επιμέλεια:
Φωτεινή Ασημακοπούλου
Σχεδιασμός:
Αντιγόνη Παρούση

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ
2014-2015

Γραμματεία: Νέο Χημείο, Ναυαρίνου 13α (ισόγειο), 10680 Αθήνα
Τηλέφωνα: 210-3688196
Φαξ: 210-3688057
e-mail: grateari@ecd.uoa.gr
Ιστοσελίδα: www.ecd.uoa.gr
Η Γραμματεία δέχεται τους/τις φοιτητές/τριες κάθε Δευτέρα-Τετάρτη
από 10:30 π.μ. έως 13:30 μ.μ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	8
Ονομασία Τμήματος	9
Ίδρυση	9
Εκπαιδευτικό / Επιστημονικό έργο	10
Στόχοι	11
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	14
Διοίκηση	15
Διοικητικό προσωπικό στήριξης εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου	16
Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό (ΕΤΕΠ)	17
Προσωπικό Βιβλιοθήκης	17
Διδακτικό Προσωπικό	17
Κτιριακές εγκαταστάσεις	20
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	24
ΦΟΙΤΗΣΗ	28
Διάρκεια Σπουδών - Πτυχίο	29
Εγγραφές - Δηλώσεις Μαθημάτων	29
Παροχή Συγγραμμάτων	30
Σύμβουλος Καθηγητής	30
Συνεργασία με διδάσκοντες/ουσες	30
Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων	31
Βιβλιοθήκη του ΤΕΑΠΗ	31
Πρόγραμμα ΕΡΑΣΜΟΣ (ERASMUS)	34
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	38
ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	76
1. Ενότητα παιδαγωγικής	78
2. Ενότητα ψυχολογίας	89

3. Ενότητα κοινωνιολογίας	95
4. Ενότητα μεθοδολογίας	102
5. Ενότητα εκπαίδευσης στις θετικές επιστήμες	104
6. Ενότητα αγωγής στις τέχνες	112
7. Ενότητα γλώσσας, λογοτεχνίας, ιστορίας	119
8. Ενότητα ξένης γλώσσας	125
9. Ενότητα πρακτικών ασκήσεων στην εκπαίδευση και την έρευνα	126
10. Ενότητα θεματικών εβδομάδων	139
11. Ενότητα προαιρετικής πτυχιακής εργασίας	143
12. Προαιρετικό μάθημα από άλλο τμήμα του ΕΚΠΑ	145
13. Άλλη ξένη γλώσσα	146
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	147
Κοινό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»	148
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ειδική Αγωγή»	150
Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία»	152
Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση»	154
Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Συμβουλευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία»	155
Διδακτορικό Δίπλωμα	157
Μεταδιδακτορική έρευνα	157
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	158
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	160
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	166
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΛΕΣΧΗ	171
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ	173

φυσιογνωμία τμήματος

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ονομασία Τμήματος

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ), ΦΕΚ 221/29.10.1997

Ίδρυση

Η εκπαίδευση των νηπιαγωγών και των δασκάλων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης παρέχόταν μέχρι τη δεκαετία του 1980 σε ανώτερες σχολές διетуός φοίτησης, δηλαδή στις Σχολές Νηπιαγωγών και στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Αναβαθμίστηκε με νομοθετική ρύθμιση του 1982 σε τετράχρονη πανεπιστημιακού επιπέδου, με στόχο την επιστημονική κατάρτιση των λειτουργών της. Η Ελλάδα ήταν μια από τις πρώτες χώρες που θέσπισαν τη συγκεκριμένη αλλαγή, σε μια στιγμή ευρύτερων μεταρρυθμίσεων της εκπαίδευσης στη χώρα.

Η οργάνωση και η λειτουργία των παιδαγωγικών τμημάτων στην Ελλάδα καθορίζονται από τον Νόμο 1268/82 (άρθρο 1, παράγραφος 2), καθώς και από το Προεδρικό Διάταγμα 320/83 (άρθρο 2). Με τις παραπάνω νομοθετικές ρυθμίσεις ορίζεται ότι αποστολή τους είναι: (α) να καλλιεργούν και να προάγουν τις παιδαγωγικές επιστήμες μέσω της ακαδημαϊκής και εφαρμοσμένης διδασκαλίας και έρευνας, (β) να παρέχουν στους/στις πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα, (γ) να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ζητήματα παιδαγωγικής, (δ) να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων γενικότερα.

Τα πρώτα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Η οργάνωση όμως και η έναρξη της λειτουργίας τους πραγματοποιήθηκαν σταδιακά, αρχίζοντας από το έτος 1984-1985. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί το ακαδημαϊκό έτος 1987-1988 και οι πρώτοι/τες φοιτητές/τριες αποφοίτησαν το 1991.

Τον Σεπτέμβριο του 1997 μετονομάστηκε σε Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ).

Μετά τον πρόσφατο Νόμο 4009/2011, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τους Ν. 4076/12 και 4115/13, καθώς και το ΠΔ. 85/13 (ΦΕΚ Α.124/3-6-13), το ΤΕΑΠΗ λειτουργεί στο πλαίσιο της Σχολής Επιστημών της Αγωγής.

Εκπαιδευτικό / Επιστημονικό έργο

Με δεδομένο ότι διαφορετικές επιστήμες συμβάλλουν σε ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση, οι διδάσκοντες του Τμήματος καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών πεδίων. Περιλαμβάνονται ειδικεύσεις της εφαρμοσμένης παιδαγωγικής και της διδακτικής ποικίλων γνωστικών αντικειμένων, καθώς και της θεωρίας και της έρευνας σε διάφορα πεδία των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Παράλληλα, το Τμήμα συμμετέχει σε πέντε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Το παλαιότερο όλων, το διακρατικό και διαπανεπιστημιακό-διατμηματικό πρόγραμμα «Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, άρχισε να λειτουργεί το 1994. Σήμερα το Πρόγραμμα αυτό έχει εξελιχθεί και προσφέρει δύο ανεξάρτητα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών: α) «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΤΕΑΠΗ) και του Institute of Education (IOE) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου και β) «Ειδική Αγωγή» ως ανεξάρτητο και αυτοτελές πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του ΤΕΑΠΗ.

Ακολούθησε η συνεργασία με το διατμηματικό πρόγραμμα «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία», την οργάνωση του οποίου έχει αναλάβει το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το ακαδημαϊκό έτος 2005-06 ξεκίνησε η λειτουργία του διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση» σε συνεργασία με τα τμήματα Ενημέρωσης και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σε σύμπραξη με το τμήμα Ηλεκτρονικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πειραιά.

Τέλος, το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 άρχισε να λειτουργεί, σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, το διαπανεπιστημιακό-διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Συμβουλευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία», τη διοικητική υποστήριξη του οποίου έχει αναλάβει το ΤΕΑΠΗ.

Επίσης, στο ΤΕΑΠΗ είναι ενταγμένο το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών της Αθήνας, το οποίο ιδρύθηκε το 1995. Από την ακαδημαϊκή χρονιά 2011-12, μετά από νομοθετική παρέμβαση του Υπουργείου, το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών σταμάτησε να δέχεται εκπαιδευτικούς προς επιμόρφωση. Σήμερα, εκκρεμεί η απόφαση για τη μετεξέλιξή του σε ευρύτερο επιμορφωτικό φορέα ή την κατάργησή του.

Το ΤΕΑΠΗ από το 1997 ανέλαβε τα προγράμματα ακαδημαϊκής και επαγγελματικής αναβάθμισης αποφοίτων ανωτέρων σχολών διетуός φοίτησης (εξομοίωσης των πτυχίων με πανεπιστημιακούς τίτλους σπουδών), τα οποία σήμερα έχουν ολοκληρωθεί.

Τέλος, στο πλαίσιο του ΤΕΑΠΗ λειτουργούν τέσσερα ερευνητικά κέντρα, μερικά από τα οποία έχουν μακρόχρονη και πλούσια δραστηριότητα καθώς και διεθνείς συνεργασίες. Τα κέντρα αυτά είναι τα εξής: το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (IEA), το Κέντρο Διαπολιτισμικής Έρευνας και Παιδαγωγικής Παρέμβασης (ΚΕΔΕΠΠ), το Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (ΚΕΤΕΕΠ) και το Κέντρο Έρευνας, Μελέτης και Εφαρμογών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΚΕΜΕΠΕ).

Στόχοι

Το ΤΕΑΠΗ είναι ένα από τα πανεπιστημιακά τμήματα με προνόμιο να προσφέρει πτυχίο με συγκεκριμένη επαγγελματική προοπτική. Δεν πρόκειται ωστόσο για “επαγγελματική” σχολή όπως οι παλαιότερες Σχολές Νηπιαγωγών, αλλά για πανεπιστημιακή μονάδα που καλλιεργεί την επιστημονική παιδεία και μέσω αυτής διασφαλίζει τη σχετική με το επάγγελμα του/της νηπιαγωγού κατάρτιση. Η σύνθεση επιστημονικής γνώσης και επαγγελματικής κατάρτισης ή, με άλλους όρους, η σύνθεση θεωρίας και πράξης, είναι βασική αρχή του Τμήματος. Είναι αδύνατη η προετοιμασία για το δύσκολο και υψηλής ευθύνης επάγγελμα του/της νηπιαγωγού δίχως θεωρητική και μεθοδολογική κατάρτιση.

Στόχος του ΤΕΑΠΗ είναι να δώσει τα κατάλληλα εργαλεία που θα επιτρέψουν την κατανόηση της πολυπλοκότητας των εκπαιδευτικών φαινομένων, την ανάλυση των πολλαπλών παραγόντων (ψυχολογικών, κοινωνικών, παιδαγωγικών) που διαμορφώνουν τη σχολική πραγματικότητα και τέλος την οργάνωση της παιδαγωγικής πρακτικής, η οποία δεν είναι εφαρμογή απλώς κάποιων κανόνων ή προτύπων. Τα λεγόμενα “πρακτικά μαθήματα” και τα μαθήματα τα σχετικά με τις τέχνες (μουσική, ζωγραφική, θέατρο) όχι μόνο έχουν επιστημονικό και θεωρητικό υπόβαθρο, αλλά απαιτούν τη γνώση άλλων επιστημών για να εφαρμοστούν στην πράξη με θετικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν στο νηπιαγωγείο οι τέχνες ως εκπαιδευτικό εργαλείο, χωρίς επιστημονική γνώση για τις δυνατότητες των παιδιών ανά ηλικία (από την Αναπτυξιακή Ψυχολογία), για τις τεχνικές μετάδοσης της γνώσης (από την Παιδαγωγική), για τις πολιτισμικές διαφορές των νηπίων που οφείλονται στη διαφορετική κοινωνική προέλευση (από την Κοινωνιολογία) κ.ο.κ.

Οι απόφοιτοι του ΤΕΑΠΗ, εφοδιασμένοι με στέρεες επιστημονικές βάσεις, διαμορφώνουν μια νέα εικόνα για το επάγγελμα του νηπιαγωγού που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες. Σύμφωνα με τις σύγχρονες επιστημονικές απόψεις το νηπιαγωγείο είναι η πρώτη αλλά και η σημαντικότερη βαθμίδα του σχολείου. Είναι ένας από τους βασικότερους μετά την οικογένεια θεσμούς κοινωνικοποίησης και η πρώτη στη ζωή του παιδιού επαφή με τον θεσμό του σχολείου. Για τους λόγους αυτούς έχει σχεδόν αποφασιστικές για το μέλλον του επιπτώσεις. Πιο συγκεκριμένα καθορίζει εάν αυτή η πρώτη επαφή του νηπίου με το σχολείο θα ανοίξει έναν δίαυλο επικοινωνίας ή όχι, και άρα εάν το νήπιο θα αποκτήσει θετική ή αρνητική σχέση με τον σχολικό θεσμό. Είναι η σχολική βαθμίδα στην οποία το νήπιο έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με τις πιο επίσημες παραλλαγές της γλώσσας (είτε αυτή είναι μητρική είτε δεύτερη γλώσσα, όπως συμβαίνει για πολλά παιδιά σήμερα στο ελληνικό σχολείο) ή ακόμη και με την επίσημη κουλτούρα και τα σύμβολα της γνώσης. Είναι φανερό ότι μόνο εκπαιδευτικοί με ειδική επιστημονική κατάρτιση μπορούν να επιτελέσουν ένα τέτοιο σύνθετο έργο.

Μαζί με τη συστηματική προετοιμασία για το επάγγελμα του/της νηπιαγωγού το ΤΕΑΠΗ παρέχει στους/στις αποφοίτους του βασική πανεπιστημιακή εκπαίδευση στον χώρο των Επιστημών της Αγωγής. Επιδιώκει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, εξοικειώνει τους/τις φοιτητές/τριες με τις μεθόδους και τα εργαλεία της επιστημονικής έρευνας, δίνοντάς τους έτσι τα ουσιαστικά εφόδια ώστε να μπορούν, αν το θελήσουν, να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο σε συναφή γνωστικά αντικείμενα.

Το ΤΕΑΠΗ, τέλος, πραγματοποιεί συστηματική εσωτερική αξιολόγηση του διδακτικού, επιστημονικού και διοικητικού του έργου από το 2009, που αποτελεί τη βάση για τη δυνατότητα αναδιάρθρωσης και συνεχούς προσαρμογής της λειτουργίας του.

οργάνωση και λειτουργία

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Σύμφωνα με το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας των Πανεπιστημίων στη χώρα μας, μετά και την τελική τροποποίηση του νέου νόμου για τα ΑΕΙ (Ν.4115/2013), βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το Τμήμα. Κάθε Τμήμα καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το πτυχίο μπορεί όμως να έχει κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις. Τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε συγγενείς επιστήμες μπορούν να συγκροτήσουν Σχολή. Επιπλέον, κάθε Τμήμα μπορεί να διαιρεθεί σε επιμέρους τομείς. Το ΤΕΑΠΗ λειτουργεί ως Τμήμα ενταγμένο στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής.

Διοίκηση

Σύμφωνα με τους Νόμους 4009/2011, 4076/12 και 4115/13 τα όργανα διοίκησης του ΤΕΑΠΗ είναι ο/η Πρόεδρος και η Συνέλευση.

Ο/Η Πρόεδρος του Τμήματος εκλέγεται από τους Καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες του Τμήματος με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία, έχει διετή θητεία και τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) συγκαλεί τη συνέλευση, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, ορίζει ως εισηγητή των θεμάτων μέλος της συνέλευσης, προεδρεύει των εργασιών της και εισηγείται τα θέματα για τα οποία δεν έχει οριστεί ως εισηγητής άλλο μέλος της συνέλευσης, β) μεριμνά για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών, των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και του Εσωτερικού Κανονισμού, γ) συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων της αρμοδιότητας του τμήματος, δ) διαβιβάζει στην κοσμητεία τις απόψεις της συνέλευσης και ε) συντάσσει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του Τμήματος και τη διαβιβάζει στην κοσμητεία.

Ο/Η Πρόεδρος του Τμήματος, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, αναπληρώνεται από καθηγητή, πρώτης βαθμίδας ή αναπληρωτή καθηγητή, που ορίζεται με απόφασή του. Η Συνέλευση του Τμήματος αποτελείται από τους καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες του Τμήματος, έναν εκπρόσωπο, ανά κατηγορία, των μελών του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), των μελών του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και των μελών του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ), καθώς και δύο εκπροσώπους των φοιτητών του Τμήματος (έναν προπτυχιακό και έναν μεταπτυχιακό φοιτητή).

Η Συνέλευση του Τμήματος έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) την εκλογή του Προέδρου του Τμήματος, β) την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και τη συνεχή βελτίωση της μάθησης σε αυτό, γ) τον ορισμό των διδασκόντων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών, δ) την επιλογή και έγκριση των συγγραμμάτων για κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών, ε) τη διατύπωση γνώμης προς την Κοσμητεία για τρόπους βελτίωσης του προγράμματος σπουδών, στ) τη συγκρότηση ομάδων για την εσωτερική αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών, ζ) την εισήγηση προς την Κοσμητεία για την προκήρυξη θέσεων καθηγητών και η) την εισήγηση προς την Κοσμητεία της σχολής για την ίδρυση προγραμμάτων σπουδών δεύτερου και τρίτου κύκλου.

Η αμέσως ανώτερη του Τμήματος διοικητική μονάδα του Πανεπιστημίου είναι η Σχολή. Το ΤΕΑΠΗ υπάγεται στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής, της οποίας τα όργανα διοίκησης είναι ο Κοσμήτορας, η Κοσμητεία και η Γενική Συνέλευση. Το ΤΕΑΠΗ μετέχει στην Κοσμητεία δια του/της Προέδρου του και στη Γενική Συνέλευση της Σχολής δια των καθηγητών και υπηρετούντων λεκτόρων του Τμήματος.

Οι κεντρικές μονάδες διοίκησης του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος, στην οποία το ΤΕΑΠΗ μετέχει διά του/της Προέδρου του και το Συμβούλιο Ιδρύματος.

Διοικητικό προσωπικό στήριξης εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου

Αναστασία Γόντικα, Γραμματέας

Ευγενία Γεωργίου

Σταυρούλα Γεωργοπούλου

Ιωάννα Νικολιδάκη

Φραντζέσκα Μπόθου

Μαρία Ντελίκου

Παρασκευή Ταμπάκη

Έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα

Μαρία Ηλιοπούλου

Συμεών Κουτσοβέλης

Χριστίνα Πολυδωρίδη

Ελένη Σωτηρίου

Αθανασία Χαλαζωνίτη

Ελένη Χριστοδούλου

Προσωπικό Βιβλιοθήκης

Ελένη Κριάρη

Διδακτικό Προσωπικό

I. Καθηγητές και υπηρετούντες λέκτορες

Καθηγητές/τριες

Θάλεια Δραγώνα (Κοινωνική Ψυχολογία)

Δήμητρα Μακρυνιώτη (Κοινωνιολογία)

Ευγενία Φλογαΐτη (Περιβαλλοντική Αγωγή)

Βασίλης Τσελφές (Φυσική και Διδακτική των Φυσικών Επιστημών)

Δήμητρα Κατή (Ψυχολογία)

Δημήτρης Χασάπης (Μαθηματική Εκπαίδευση)

Βασίλης Γιαλαμάς (Ανάλυση Ποσοτικών και Ποιοτικών Δεδομένων)

Αναπληρωτές καθηγητές/τριες

Ευαγγελία Κούρτη (Κοινωνική Ψυχολογία)

Εύη Ζαμπέτα (Εκπαιδευτική Πολιτική)

Αγγελική Γιαννικοπούλου (Παιδική Λογοτεχνία)

Αλεξάνδρα Ανδρούσου (Διδακτική Μεθοδολογία και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού)

Νέλλη Ασκούνη (Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης)

Φωτεινή Ασημακοπούλου (Ιστορία)

Μαίρη Λεοντσίνη (Θεωρίες του Κοινωνικού Φύλου)

Επίκουροι καθηγητές/τριες

Ρόη Παπαδοπούλου (Αναπτυξιακή Ψυχολογία)

Αντιγόνη Παρούση (Παιδαγωγική Θεατρικής Έκφρασης)

Μαρία Σφυρόερα (Παιδαγωγική της Διδακτικής Πράξης)

Δέσποινα Παπούδη (Αναπτυξιακή Ψυχολογία και Ψυχοπαθολογία)

Χαρά Κορτέση-Δαφέρμου (Παιδαγωγική: Προγράμματα και Διδακτική Μεθοδολογία)

Βασίλης Τσάφος (Παιδαγωγική Θεωρία και Αναλυτικά Προγράμματα)
Ευδοξία Ντεροπούλου-Ντέρου (Ειδική Αγωγή με έμφαση στην Παιδαγωγική της Ένταξης)

Λέκτορες

Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου (Κοινωνιολογία των Σχολικών Πρακτικών)

II. Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (Ε.Ε.Π.)

Νικόλας Τσαφταρίδης (Μουσική Αγωγή)
Ουρανία Κούβου (Εικαστική Αγωγή)

III. Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.)

Αργυρώ Βούλγαρη (Εκπαιδευτική Τεχνολογία)
Διονύσης Μάνεσης (Πληροφορική)

IV. Διδάσκοντες/ουσες άλλων Τμημάτων και Πανεπιστημίων

Διδάσκοντες στους οποίους έχει ανατεθεί η διδασκαλία μαθημάτων:
Παναγιώτης Τζαμαργιάς, μέλος Ε.Ε.Π. του ΠΤΔΕ/ΕΚΠΑ (Διδακτική του Θεάτρου)
Ευαγγελία Γαλανάκη καθηγήτρια του ΠΤΔΕ/ΕΚΠΑ (Εξελικτική Ψυχολογία)
Θεόδωρος Γραμματάς καθηγητής του ΠΤΔΕ/ΕΚΠΑ (Θεατρολογία)

V. Εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Εκπαιδευτικοί που αποσπώνται από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση για εποπτεία της πρακτικής άσκησης των φοιτητών/τριών και γενικότερα για υποστήριξη του διδακτικού και άλλου έργου που επιτελείται στο Τμήμα.

ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Το ΤΕΑΠΗ στεγάζεται στο κέντρο της Αθήνας στα εξής κτίρια:

ΚΤΙΡΙΟ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 13α (Νέο Χημείο)

Ισόγειο: Γραμματεία Τμήματος

Αίθουσες διδασκαλίας

3ος όροφος: αίθουσα ΓΑ (Α. Δελμούζου), ΓΔ (Δ. Γληνού), Παϊδούση και Ιμβριώτη

2ος όροφος: μεγάλο αμφιθέατρο (ΜΑΝΧ)

Ισόγειο: μικρό αμφιθέατρο (μαΝΧ)

Υπόγειο: αμφιθέατρο Υ, αίθουσα ΥΑΙ, αίθουσα Υ3 (Πολυξένη Ματέυ)

3ος όροφος: γραφεία διδασκόντων

3ος όροφος: Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (ΙΕΑ)

3ος όροφος: Γραμματεία και Βιβλιοθήκη του Διαπανεπιστημιακού - Διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση»

ΚΤΙΡΙΟ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 35

Αίθουσες διδασκαλίας

1ος όροφος: αίθουσα σεμιναρίων

2ος όροφος: αίθουσα σεμιναρίων “Πηνελόπη Δέλτα”

3ος όροφος: αίθουσα σεμιναρίων “Αικατερίνη Λασκαρίδου”

4ος όροφος: κέντρο Η/Υ

1ος - 6ος όροφος: Γραφεία διδασκόντων

3ος όροφος: Γραφείο υποστήριξης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Ειδική Αγωγή, Γραφείο υποστήριξης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

1ος όροφος: Γραφείο Ε.Τ.Ε.Π.

Ερευνητικά Κέντρα

5ος όροφος:

Κέντρο Διαπολιτισμικής Έρευνας και Παιδαγωγικής Παρέμβασης (ΚΕΔΕΠΠ)

Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (ΚΕΤΕΕΠ)

4ος όροφος:

Κέντρο Έρευνας, Μελέτης και Εφαρμογής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
(ΚΕΜΕΠΕ)

6ος όροφος:

Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων (ΣΥΚΕΟΜ)

Αναγνωστήριο Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Συμβουλευτική
Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία»

ΚΤΙΡΙΟ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 33

Αίθουσες διδασκαλίας

1ος όροφος: αίθουσα σεμιναρίων

Ισόγειο: αίθουσα σεμιναρίων

Γραφεία διδασκόντων: 1ος όροφος

1ος όροφος: Κέντρο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής

Ημιόροφος: Βιβλιοθήκη Τμήματος

ΚΤΙΡΙΟ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 31

5ος όροφος: Διδασκαλείο Νηπιαγωγών

3ος - 4ος όροφος: Γραφεία διδασκόντων

4ος όροφος: Εργαστήριο διδασκαλίας Φυσικών Επιστημών και Μαθηματικών

ΣΤΑΔΙΟΥ 5

Ισόγειο: Εργαστήριο εικαστικών

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Γραμματεία

Γόντικα Αναστασία	3688043	gontika@admin.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α γραφείο 4
-------------------	---------	----------------------	----------------------------

Διοικητικό Προσωπικό

Γεωργίου Ευγενία	3688042	egeorgi@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α γραφείο 8
Γεωργοπούλου Σταυρούλα	3688038	genimal@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α γραφείο 2
Νικολιδάκη Ιωάννα	3688063	inikol@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α γραφείο 4
Ντελίκου Μαρία	3688056	mntelik@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος
Ταμπάκη Παρασκευή	3688072	pTABAKI@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α γραφείο 3

Βιβλιοθήκη

Κριάρη Ελένη

3688385

ekriari@lib.uoa.gr

Ιπποκράτους 33
ημιόροφος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

Καθηγητές και Λεκτορας

Ανδρούσου Αλεξάνδρα	3688399	alandr@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33 1 ^{ος} όροφος
Ασημακοπούλου Φωτεινή	3688054	fasimakop@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος
Ασκούνη Νέλλη	3688403	naskouni@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33 1 ^{ος} όροφος
Βασιλοπούλου Αλεξάνδρα	3688410	avasil@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 31 3ος όροφος
Γαλαμάς Βασίλης	3688407	gialamasbasilis@yahoo.gr	Ιπποκράτους 35 1 ^{ος} όροφος
Γιαννικοπούλου Αγγελική	3688448	aggianik@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 1 ^{ος} όροφος
Δραγώνα Θάλεια	3688050	drathal@ath.forthnet.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος
Ζαμπέτα Εύη	3688402	ezambeta@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33 1 ^{ος} όροφος
Κατή Δήμητρα	3688404	dimkati@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33 1 ^{ος} όροφος
Κορτέση-Δαφέρμου Χαρά	3688046	hdaferμου@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος
Κούρτη Ευαγγελία	3688051	ekourti@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος
Λεοντσίνη Μαίρη	3688047	mleontsini@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος

Μακρυνιώτη Δήμητρα	3688522	dmakrin@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 3 ^{ος} όροφος
Ντεροπούλου-Ντέρου Ευδοξία	3688504	ederou@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 31 3 ^{ος} όροφος
Παπαδοπούλου Ρόη	3688524	kalpapad@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 3 ^{ος} όροφος
Παπούδη Δέσποινα	3688525	dparoudi@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 2 ^{ος} όροφος
Παρούση Αντιγόνη	3688521	aparous@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 31 4 ^{ος} όροφος
Σφυρόερα Μαρία	3688408	msfyroera@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 31 3 ^{ος} όροφος
Τσάφος Βασίλης	3688567	vtsafos@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 31 3 ^{ος} όροφος
Τσελφες Βασίλης	3688528	tselfesv@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 31 2ος όροφος
Φλογαϊτή Ευγενία	3688532	eflogait@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 4 ^{ος} όροφος
Χασάπης Δημήτρης	3688519	dchasapis@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 2 ^{ος} όροφος

Μέλη ΕΕΠ

Κούβου Ουρανία	3688084	okounou@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13α 3 ^{ος} όροφος
Τσαφταρίδης Νικόλας	3688401	nikotsaf@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33 1 ^{ος} όροφος

Μέλη ΕΔΙΠ

Βούλγαρη Ηρώ	3688443	voulgari@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35 6 ^{ος} όροφος
--------------	---------	---------------------	--

φοίτηση

Μάνεσης Διονύσης

3688562 manesis_d@yahoo.com

Ιπποκράτους 35

4^{ος} όροφος

ΦΟΙΤΗΣΗ

Διάρκεια Σπουδών - Πτυχίο

Η διάρκεια σπουδών είναι τέσσερα χρόνια. Για κάθε έτος σπουδών το πρόγραμμα οργανώνεται σε δύο εξάμηνα, το χειμερινό και το εαρινό. Τα μαθήματα είναι εξαμηνιαία. Στο τέλος κάθε εξαμήνου, δηλαδή τον Φεβρουάριο και τον Ιούνιο, τοποθετείται η εξεταστική περίοδος. Τον Σεπτέμβριο υπάρχει μια δεύτερη εξεταστική περίοδος για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων. Για να αποκτήσουν το πτυχίο τους οι φοιτητές και οι φοιτήτριες χρειάζεται να έχουν περάσει συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε 3 έως 7 διδακτικές μονάδες (Δ.Μ.) και προσφέρει από 5 έως 8 πιστωτικές μονάδες (ECTS), (βλ. Πρόγραμμα Σπουδών). Για το πτυχίο απαιτούνται συνολικά 161 διδακτικές μονάδες, οι οποίες ισοδυναμούν προς 250 πιστωτικές μονάδες και φυσικά η ολοκλήρωση των τεσσάρων ετών φοίτησης.

Εγγραφές - Δηλώσεις Μαθημάτων

Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους και σε καθορισμένη προθεσμία στη Γραμματεία του Τμήματος γίνονται οι εγγραφές των πρωτοετών και οι ανανεώσεις εγγραφής των ήδη εγγεγραμμένων. Στην αρχή κάθε εξαμήνου, δηλαδή δύο φορές τον χρόνο, αμέσως μετά την έναρξη των μαθημάτων, γίνονται από όλους και όλες ανεξαιρέτως τους φοιτητές και τις φοιτήτριες οι δηλώσεις των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν στο συγκεκριμένο εξάμηνο. Ο αριθμός των μαθημάτων που δηλώνεται ανά εξάμηνο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα οκτώ.

Τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά και επιλογής και κατανέμονται σε συγκεκριμένα εξάμηνα. Σε ό,τι αφορά τα υποχρεωτικά μαθήματα, υπάρχει συγκεκριμένος χρονικός περιορισμός. Οι φοιτητές δηλαδή υποχρεούνται να τα παρακολουθήσουν στο συγκεκριμένο εξάμηνο που ορίζεται από το Πρόγραμμα Σπουδών. Για παράδειγμα οι πρωτοετείς φοιτητές/τριες πρέπει να δηλώσουν τα υποχρεωτικά μαθήματα του α΄ και β΄ εξαμήνου (δεν έχουν δηλαδή τη δυνατότητα να δηλώσουν κάποια άλλα στη θέση τους, με την προοπτική να παρακολουθήσουν τα συγκεκριμένα κάποιο επόμενο εξάμηνο). Αντίστοιχη δέσμευση δεν

υφίσταται για τα μαθήματα επιλογής (βλ. παρακάτω το *Πρόγραμμα Σπουδών*).

Παροχή Συγγραμμάτων

Οι φοιτητές/τριες δικαιούνται δωρεάν παροχή συγγραμμάτων, σημειώσεων ή φακέλου βιβλιογραφίας. Το σχετικό διδακτικό υλικό διανέμεται είτε σε βιβλιοπωλεία/εκδοτικούς οίκους είτε σε γραφεία διδασκόντων του ΤΕΑΠΗ. Η διαδικασία είναι η εξής: Οι φοιτητές κάνουν ηλεκτρονική δήλωση στη βάση Eudoxus, όπου επιλέγουν τα συγγράμματα σύμφωνα με τη δήλωση μαθημάτων και συγγραμμάτων που υπέβαλαν στο my-Studies. Κατόπιν παραλαμβάνουν τα συγγράμματα με επίδειξη της ακαδημαϊκής ταυτότητας και υπογράφοντας σε σχετική κατάσταση.

Στην πινακίδα 10 του χώρου της Γραμματείας (ισόγειο, Ναυαρίνου 13α) και στην ιστοσελίδα του Τμήματος, υπάρχουν όλες οι σχετικές πληροφορίες που αφορούν τα διδακτικά συγγράμματα και τη διανομή τους.

Σύμβουλος Καθηγητής

Για τους/τις πρωτοετείς φοιτητές/τριες, για την καλύτερη οργάνωση του ατομικού τους προγράμματος σπουδών, ορίζεται ένας διδάσκων ή μια διδάσκουσα ως σύμβουλος καθηγητής. Σε αυτόν/ήν θα μπορούν να προστρέξουν για προβλήματα ακαδημαϊκής φύσης που αντιμετωπίζουν. Συνιστάται ένθερμα στις φοιτήτριες και στους φοιτητές να κάνουν χρήση του συγκεκριμένου θεσμού. Οι λεπτομέρειες ανακοινώνονται από τη Γραμματεία με την εγγραφή των πρωτοετών.

Συνεργασία με διδάσκοντες/ουσες

Στο πλαίσιο της γενικότερης λειτουργίας του Τμήματος, οι διδάσκοντες/ουσες δέχονται τους φοιτητές/τριες για συνεργασία και βοήθεια συγκεκριμένες ώρες, οι οποίες ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου σε πίνακα έξω από το γραφείο τους και στην πινακίδα Νο 2 στους χώρους της Γραμματείας και στην ιστοσελίδα του τμήματος. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμβουλευθούν τους/τις διδάσκοντες/ουσες για οποιοδήποτε θέμα τους/τις απασχολεί σχετικά με τις σπουδές τους. Συνιστάται ιδιαίτερα η αναζήτηση διευκρινίσεων για το Πρόγραμμα Σπουδών. Οι διδάσκοντες/ουσες συνεργάζονται ασφαλώς με τους φοιτητές/τριες και στο πλαίσιο των μαθημάτων τους σε ημέρες και ώρες που συμφωνούνται κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων (ΣΥ.ΚΕ.ΟΜ.) λειτουργεί από το 1995 σε εθελοντική βάση από τελειόφοιτους/τες ή απόφοιτους/τες φοιτητές/τριες του ΤΕΑΠΗ υπό τη διεύθυνση και επίβλεψη της ομότιμης καθηγήτριας Μαρίας Μαλικιώση-Λοΐζου. Απευθύνεται σε όλους τους/τις φοιτητές/τριες και απόφοιτους του Τμήματος αλλά και των φοιτητών άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει ως κύριο στόχο να βοηθήσει στην ομαλή προσαρμογή τους στο Πανεπιστήμιο και τη φοιτητική ζωή, προσφέροντας συναισθηματική στήριξη και παρέχοντας υπηρεσίες πληροφόρησης και προσανατολισμού. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν τις σπουδές, το πρόγραμμα μαθημάτων, τις μεταπτυχιακές και επαγγελματικές προοπτικές. Από το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 υπάρχει δυνατότητα παροχής ψυχολογικής συμβουλευτικής από ψυχολόγους, εξωτερικούς συνεργάτες του ΣΥ.ΚΕ.ΟΜ.

Το Κέντρο διαθέτει ηλεκτρονική βιβλιοθήκη με οδηγούς σπουδών και ενημερωτικά φυλλάδια διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και προγραμμάτων υποτροφιών. Οργανώνει ημερίδες, σεμινάρια-εργαστήρια αυτοεκτίμησης, διαχείρισης του άγχους, διεκδικητικότητας, γνωριμίας με το διαδίκτυο κ.ά.

Στεγάζεται επί της οδού Ιπποκράτους 35, 6ος όροφος. Οι ημέρες και οι ώρες λειτουργίας του Κέντρου αναρτώνται στον πίνακα ανακοινώσεων του ΤΕΑΠΗ και του ΣΥ.ΚΕ.ΟΜ.

Ηλεκτρονική διεύθυνση: sykeom@ecd.uoa.gr

Ιστοσελίδα: <http://www.sykeom.ecd.uoa.gr>

Βιβλιοθήκη του ΤΕΑΠΗ

Η βιβλιοθήκη του Τμήματος αποσκοπεί στην υποστήριξη του εκπαιδευτικού του προγράμματος, κυρίως των ερευνητικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν οι διδάσκοντες και οι φοιτητές/τριες (στην εκπόνηση εργασιών, διπλωματικών και διατριβών). Στοχεύει στην ενημέρωση και στην εξυπηρέτηση των χρηστών της.

Το υλικό της καλύπτει κυρίως τους τομείς της Εκπαίδευσης, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Φιλοσοφίας, της Λογοτεχνίας, της Γλωσσολογίας, καθώς και θέματα ευρύτερου γνωστικού ενδιαφέροντος. Οι περισσότεροι από τους μισούς τίτλους είναι στα ελληνικά, ενώ η πλειονότητα των υπολοίπων στα αγγλικά. Μεγάλος αριθμός από τα ξενόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά είναι δυνατόν να αναζητηθούν σε ηλεκτρονική

μορφή.

Για την ανεύρεση συγκεκριμένων τίτλων βιβλίων και περιοδικών μπορεί να γίνει αναζήτηση στις βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων του Πανεπιστημίου από την ιστοσελίδα www.lib.uoa.gr. Αν αυτό γίνει μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών της βιβλιοθήκης, παρέχεται πρόσβαση και στο πλήρες κείμενο άρθρων σε ξενόγλωσσα ηλεκτρονικά περιοδικά. Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετική με βιβλιογραφικές αναζητήσεις οι αναγνώστριες/στες βοηθούνται από το προσωπικό. Επίσης, κάθε αναγνώστρια/στης μπορεί να αναζητά μόνη/ος της/του τα βιβλία και τα περιοδικά στα ράφια. Μετά τη χρήση, βιβλία και περιοδικά τοποθετούνται στο ράφι επιστροφών και όχι στα βιβλιοστάσια.

Η βιβλιοθήκη είναι δανειστική για τους/τις προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες, καθώς και για το διδακτικό και το διοικητικό προσωπικό. Από τον δανεισμό εξαιρούνται τα περιοδικά και το πληροφοριακό υλικό (όπως λεξικά και εγκυκλοπαίδειες), τα οποία ωστόσο μπορούν να φωτοτυπηθούν από το προσωπικό της βιβλιοθήκης με την προμήθεια μαγνητικής κάρτας φωτοαντιγράφων. Περισσότερες πληροφορίες για τους όρους δανεισμού (όπως αριθμός δανειζόμενων βιβλίων, διάρκεια δανεισμού κ.ά.) δίνονται επί τόπου.

Η βιβλιοθήκη μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα. Οι αναγνώστριες/στες με την είσοδό τους στη βιβλιοθήκη αφήνουν στα ράφια της εισόδου τσάντες, φακέλους, βιβλία ή άλλα μη πολύτιμα αντικείμενα που φέρουν μαζί τους. Η χρήση των κινητών τηλεφώνων δεν επιτρέπεται, καθώς και η κατανάλωση φαγητού και ποτού.

Βρίσκεται στον ημιόροφο της οδού Ιπποκράτους 33. Λειτουργεί από Δευτέρα έως Παρασκευή 9.00 π.μ-6.00 μ.μ. Όταν είναι πρακτικά εφικτό ανακοινώνονται στην είσοδο της βιβλιοθήκης πρόσθετες ώρες λειτουργίας.

Πρόγραμμα ΕΡΑΣΜΟΣ (ERASMUS)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει οργανώσει στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος δράσης για τη Δια Βίου Μάθηση το πρόγραμμα Έρασμος (Erasmus) με σκοπό να ενθαρρύνει την κινητικότητα των φοιτητών/τριών για σπουδές ή για πρακτική άσκηση (βλ. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/erasmus_en.htm). Το Πρόγραμμα Erasmus/Studies για σπουδές προσφέρει τη δυνατότητα φοίτησης για ένα διάστημα σε πανεπιστήμιο άλλης χώρας. Το Πρόγραμμα Erasmus/Placement προσφέρει τη δυνατότητα τοποθέτησης σε εργασία με σκοπό την πρακτική άσκηση για ένα διάστημα σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό μιας άλλης χώρας. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμμετάσχουν και στα δύο προγράμματα κινητικότητας: και για σπουδές και για πρακτική άσκηση.

Το Πρόγραμμα Έρασμος/Σπουδές (Erasmus/Studies)

Το Πρόγραμμα παρέχει σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες όπως και υποψήφιους διδάκτορες δυνατότητα υποτροφίας για φοίτηση για ένα διάστημα σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Αυτό καθίσταται δυνατόν μόνο μέσω διμερών συμφωνιών που έχουν συναφθεί από καθηγητές/τριες του ΤΕΑΠΗ με πανεπιστήμια της αλλοδαπής.

Η διάρκεια των σπουδών στο εξωτερικό δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να είναι μικρότερη από τρεις (3) μήνες ούτε μεγαλύτερη από δώδεκα (12). Το συγκεκριμένο διάστημα σπουδών αναγνωρίζεται ως αντίστοιχο των σπουδών που οι φοιτητές θα είχαν κάνει στο ΤΕΑΠΗ. Τα μαθήματα που θα παρακολουθήσει ο/η φοιτητής/τρια στο πανεπιστήμιο υποδοχής και στα οποία θα εξεταστεί επιτυχώς έχουν πλήρη ακαδημαϊκή αναγνώριση εφόσον αντιστοιχούν με προσφερόμενα στο ΤΕΑΠΗ μαθήματα.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι προπτυχιακοί φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον στο δεύτερο έτος σπουδών. Μπορούν δε να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα μόνο αν τη στιγμή που κάνουν αίτηση για μετακίνηση έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε τουλάχιστον τόσα μαθήματα όσα αντιστοιχούν αριθμητικά σε ένα έτος σπουδών. Οι προπτυχιακοί φοιτητές που βρίσκονται στο τελευταίο έτος φοίτησης ή είναι επί πτυχίω, έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα μόνο αν χρωστούν ικανό αριθμό μαθημάτων, ώστε να έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής και αναγνώρισης μαθημάτων από το πρόγραμμα σπουδών του πανεπιστημίου υποδοχής.

Επισημαίνεται ότι οι φοιτητές/τριες που έχουν μετακινηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος Έρασμος/Σπουδές, είτε σε προπτυχιακό είτε σε μεταπτυχιακό/διδακτορικό επίπεδο, δεν δικαιούνται να συμμετάσχουν δεύτερη φορά.

Οι φοιτητές/τριες μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών έχουν δυνατότητα συμμετοχής με την προϋπόθεση να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τα μισά τουλάχιστον από τα μαθήματα του προγράμματος. Για την επιλογή υποψηφίων διδασκόντων είναι απαραίτητη η αιτιολογημένη εισήγηση της Τριμελούς Επιτροπής. Στην εισήγηση θα αναγράφεται το θέμα της διατριβής και θα βεβαιώνεται ότι το πρόγραμμα που θα ακολουθήσει ο υποψήφιος στο εξωτερικό θα αποτελέσει μέρος της ερευνητικής του εργασίας για την εκπόνηση της διδακτορικής του διατριβής και θα προσμετρηθεί στο συνολικό χρόνο των σπουδών του. Στην επιλογή συνεκτιμώνται ο βαθμός του βασικού πτυχίου και του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης. Επίσης, οι φοιτητές θα πρέπει να προσκομίσουν αποδεικτικό γνώσης της γλώσσας του πανεπιστημίου υποδοχής.

Το Πρόγραμμα παρέχει υποτροφία, η οποία καλύπτει το “κόστος κινητικότητας”, δηλαδή τις πρόσθετες δαπάνες που συνεπάγεται μια περίοδος σπουδών σε άλλο κράτος και όχι το σύνολο των δαπανών για σπουδές στο εξωτερικό. Το ύψος των υποτροφιών διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα μετάβασης. Επιπλέον, υποτροφίες ή δάνεια που πιθανώς λαμβάνουν φοιτητές/τριες από εθνικές πηγές για σπουδές στην Ελλάδα διατηρούνται καθόλη τη διάρκεια των σπουδών τους στο εξωτερικό, κατά συνέπεια και κατά την περίοδο που λαμβάνουν υποτροφία Erasmus.

Το ΤΕΑΠΗ στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus έχει αναπτύξει συνεργασίες με τα εξής ευρωπαϊκά πανεπιστήμια: University of Eastern Finland, Universidad Complutense de Madrid, Université Charles de Gaulle-Lille III, Université de Genève, Università degli studi di Padova, Ευρωπαϊκό Παν/μιο Κύπρου, Hogeschool Rotterdam, ISCTE- Instituto Universitario de Lisboa, Institute of Education-University of London. Κάθε χρόνο, στην αρχή του εαρινού εξαμήνου αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΤΕΑΠΗ ανοιχτή πρόσκληση υποβολής αιτήσεων συμμετοχής στο πρόγραμμα Erasmus για την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά και προσδιορίζονται η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να απευθύνονται στο Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου 30, Αθήνα, Δευτέρα έως Πέμπτη 11:00-13:00, τηλ. 210-3689713-6, φαξ 210-3689720, ηλεκτρονική διεύθυνση: socrates@interel.uoa.gr και στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών <http://www.interel.uoa.gr/erasmus.html>.

Το Πρόγραμμα Έρασμος/Πρακτική Άσκηση (Erasmus/Placement)

Το πρόγραμμα υποστηρίζει την κινητικότητα φοιτητών με τοποθέτηση για πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα ή άλλους οργανισμούς κατάρτισης σε ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus. Το πρόγραμμα παρέχει οικονομική ενίσχυση στους φοιτητές -όχι πλήρη κάλυψη- διαφορετική για κάθε χώρα. Η διάρκεια συμμετοχής είναι από 3 έως 6 μήνες. Σκοπός του προγράμματος είναι η απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας σχετικής με το αντικείμενο σπουδών, καθώς και η γνωριμία και η κατανόηση των οικονομικών και των πολιτισμικών συνθηκών των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης έχουν όλοι οι εγγεγραμμένοι φοιτητές, σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό Τμήμα, καθώς και όσοι εκπονούν διδακτορική διατριβή σε Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Φοιτητές/ριες που έχουν μετακινηθεί τα προηγούμενα χρόνια στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus/Studies για σπουδές δικαιούνται να συμμετάσχουν δεύτερη φορά στο Πρόγραμμα Erasmus/Placement για πρακτική άσκηση.

Η διαδικασία είναι η εξής: Οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές/ριες αναζητούν οι ίδιοι/ες φορέα κατάρτισης (επιχείρηση, οργανισμό κλπ) που προσφέρει θέσεις πρακτικής, στέλνουν στους φορείς που επιθυμούν σύντομο βιογραφικό σημείωμα περιγράφοντας το αντικείμενο/ειδικότητά τους και αφού γίνουν δεκτοί/ές για πρακτική άσκηση, υποβάλλουν (σύμφωνα με σχετική προκήρυξη που δημοσιεύεται κάθε χρόνο) αίτηση και τα απαραίτητα δικαιολογητικά στο Τμήμα Ευρωπαϊκών & Διεθνών Σχέσεων, Γραφείο ERASMUS, Πανεπιστημίου 30. Για περισσότερες πληροφορίες βλ: <http://www.interel.uoa.gr/erasmus/sp/pm.html>.

πρόγραμμα σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2014-2015

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) του ΤΕΑΠΗ αναθεωρήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2012-13. Το νέο πρόγραμμα, όπως ακριβώς περιγράφεται στον παρόντα Οδηγό Σπουδών, ισχύει για τους/ις φοιτητές/τριες που εισήχθησαν στο ΤΕΑΠΗ από το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και μετά. Για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που έχουν εισαχθεί στο ΤΕΑΠΗ τα ακαδημαϊκά έτη 2010-2011 και παλαιότερα ισχύει το ίδιο ΠΣ με διαφοροποιήσεις σε περιορισμένο αριθμό μαθημάτων που αναγράφονται για κάθε περίπτωση χωριστά.

Δομή και στόχοι

Βασικός στόχος του ΠΣ είναι να προσφέρει στους/ις φοιτητές/τριες τις απαραίτητες γνώσεις από το διεπιστημονικό πεδίο που αποτελεί το αντικείμενο του Τμήματος, δίνοντάς τους ταυτόχρονα τη μέγιστη δυνατή ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν και κατά συνέπεια, των διδασκόντων με τους/τις οποίους/ες θα συνεργαστούν. Έτσι, οι φοιτητές/τριες αναλαμβάνουν εν μέρει την ευθύνη της συγκρότησης του δικού τους προγράμματος και έχουν τη δυνατότητα, στο πλαίσιο βέβαια των προσφερόμενων μαθημάτων και των απαιτήσεων του Τμήματος, να δώσουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε τομείς που τους/τις ενδιαφέρουν. Επίσης, το ΠΣ αποσκοπεί να δώσει στους διδάσκοντες και στις διδάσκουσες ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διδάξουν και, κατά συνέπεια, την ευκαιρία να μεταβάλλουν και να εμπλουτίζουν το πρόγραμμα των προσφερόμενων μαθημάτων. Αποσκοπεί τέλος να δώσει στο Τμήμα και στη Συνέλευσή του τη δυνατότητα απλούστερου και πιο αποτελεσματικού σχεδιασμού σχετικά με την ανάπτυξη και αλλαγή του προγράμματος, το διδακτικό δυναμικό, τις κατευθύνσεις και ειδικεύσεις, αλλά και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Το ΠΣ περιλαμβάνει δέκα υποχρεωτικές ενότητες μαθημάτων και τρεις προαιρετικές.

Οι υποχρεωτικές ενότητες είναι οι εξής:

Παιδαγωγική

Ψυχολογία

Κοινωνιολογία

Μεθοδολογία

Εκπαίδευση στις Θετικές Επιστήμες

Αγωγή στις Τέχνες

Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία

Πρακτικές Ασκήσεις στην Εκπαίδευση και την Έρευνα
Ξένη Γλώσσα
Θεματικές Εβδομάδες

Οι τρεις προαιρετικές ενότητες αφορούν τη δυνατότητα εκπόνησης διπλωματικής εργασίας, παρακολούθησης ενός μαθήματος σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών και αναγνώρισης άλλης ξένης γλώσσας.

Οι παραπάνω ενότητες αντανακλούν την πολύμορφη και διεπιστημονική κατάρτιση, η οποία κρίνεται αναγκαία σήμερα για τους/τις παιδαγωγούς με ειδικευση στην πρώιμη παιδική ηλικία. Για κάθε ενότητα οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να ολοκληρώσουν έναν ελάχιστο αριθμό μαθημάτων (και αντίστοιχων διδακτικών μονάδων). Στη συνέχεια του Οδηγού Σπουδών υπάρχει αναλυτική παρουσίαση των ενότητων και των υποχρεωτικών διδακτικών μονάδων.

Για καθεμιά από τις υποχρεωτικές ενότητες υπάρχει ορισμένος αριθμός διδακτικών μονάδων, ο οποίος αντιστοιχεί συνήθως σε συγκεκριμένα υποχρεωτικά μαθήματα. Το πρόγραμμα επιδιώκει μια ισορροπία μεταξύ υποχρεωτικών και μαθημάτων επιλογής, έτσι ώστε οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να παίρνουν οπωσδήποτε τις γνώσεις που θεωρούνται απαραίτητες, αλλά να έχουν και αρκετά περιθώρια ελευθερίας για να συνθέσουν το δικό τους “ατομικό πρόγραμμα”. Τα μαθήματα που κρίθηκαν υποχρεωτικά θεωρείται ότι προσφέρουν απαραίτητες γνώσεις για τον μελλοντικό εκπαιδευτικό της προσχολικής ηλικίας, αλλά και τη βάση για την παρακολούθηση των υπολοίπων μαθημάτων σε κάθε ενότητα.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν διδάσκοντες και διδασκόμενοι στο σημερινό μαζικό πανεπιστήμιο είναι ο μεγάλος αριθμός των ακροατηρίων. Για την αντιμετώπισή του αποφασίστηκε τα υποχρεωτικά μαθήματα να διδάσκονται σε τμήματα. Κρίθηκε ότι με τη μείωση (τουλάχιστον κατά το ήμισυ) του ακροατηρίου θα δοθεί μεγαλύτερη δυνατότητα επαφής και συζήτησης. Αυτή η ρύθμιση ενδέχεται να αλλάξει, όταν σε ένα ακαδημαϊκό έτος η οργάνωση της προσφοράς μαθημάτων το απαιτεί.

Για την ολοκλήρωση των μαθημάτων που απαιτούνται για το πτυχίο, συνιστάται στους/ις φοιτητές/τριες να παρακολουθήσουν κάποιο μάθημα από άλλο Τμήμα του ΕΚΠΑ. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να καλύψουν και άλλους τομείς εμπλουτίζοντας έτσι την επιστημονική τους συγκρότηση.

Επιπλέον, μέσω του Προγράμματος Erasmus της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δυνατόν ορισμένες διδακτικές μονάδες που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου να αποκτώνται με την παρακολούθηση μαθημάτων σε πανεπιστήμια της αλλοδαπής εφόσον έχει θεσπιστεί σχετική συνεργασία. Στη σχετική ενότητα του Οδηγού Σπουδών παρέχονται περαιτέρω πληροφορίες για τη λειτουργία αυτών των προγραμμάτων ανταλλαγής και για τη μερική χρηματοδότησή τους με τη μορφή υποτροφίας.

Κατά κανόνα ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και προσφέρει 5 πιστωτικές (ECTS). Η ενότητα ωστόσο των Παιδαγωγικών Εφαρμογών περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν σε 7 διδακτικές μονάδες (8 ECTS). Στην Ενότητα της Ξένης Γλώσσας μερικά μαθήματα αντιστοιχούν σε 2 διδακτικές μονάδες (2 ή 4 ECTS). Η προαιρετική πτυχιακή εργασία προσφέρει 12 διδακτικές μονάδες (20 ECTS). Για την απόκτηση πτυχίου απαιτούνται συνολικά 161 διδακτικές μονάδες (250 ECTS), εκ των οποίων 116 (175 ECTS) είναι οι μονάδες των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων που επιλέγονται υποχρεωτικά από συγκεκριμένη ενότητα.

Όλα τα μαθήματα του ΠΣ αντιστοιχούν σε καθορισμένο εξάμηνο φοίτησης. Σε ό,τι αφορά τα υποχρεωτικά μαθήματα, οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να τα παρακολουθήσουν στο εξάμηνο που ορίζεται. Δεν μπορούν να εγγραφούν σε αυτά φοιτητές/τριες προηγούμενων εξαμήνων. Για παράδειγμα, οι πρωτοετείς φοιτητές/τριες οφείλουν να δηλώσουν τα υποχρεωτικά μαθήματα του α' και β' εξαμήνου αντίστοιχα, δεν μπορούν όμως να γίνουν δεκτοί σε υποχρεωτικό μάθημα των γ', δ' ή άλλων εξαμήνων. Αυτό δεν ισχύει για τα μαθήματα επιλογής. Γι' αυτά το προτεινόμενο εξάμηνο είναι ενδεικτικό, επομένως οι φοιτητές/τριες μπορούν να αποφασίσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους με ποια σειρά θα τα παρακολουθήσουν.

Συνιστάται πάντως στους/ις φοιτητές/τριες να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις υποδείξεις του ΠΣ σχετικά με τη χρονική ακολουθία των μαθημάτων, αφενός επειδή προτείνουν μια λογικά κατάλληλη σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων ανάλογα με τη δυσκολία τους και την αλληλοσύνδεσή τους, αφετέρου επειδή διευκολύνουν την οργάνωση της προσφοράς μαθημάτων εκ μέρους του Τμήματος. Όταν για παράδειγμα ένα μάθημα προτείνεται για τα πρώτα εξάμηνα, καλό θα είναι να μην αφηθεί για το τέλος, επειδή μπορεί ένα συγκεκριμένο ακαδημαϊκό έτος να μην προσφερθεί, με αποτέλεσμα, κάποιος που δεν το έχει παρακολουθήσει, να μην μπορεί να ολοκληρώσει τις σπουδές του κατά το εξάμηνο που προγραμματίζε. Ωστόσο, η Συνέλευση του Τμήματος μεριμνά για την επαρκή προσφορά μαθημάτων, παρά τις σημαντικές δυσκολίες στις οποίες προσκρούει λόγω της αδυναμίας χρηματοδότησης νέων θέσεων διδασκόντων.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στις ειδικές απαιτήσεις του κάθε μαθήματος. Για ορισμένα μαθήματα ορίζονται κάποια άλλα ως προαπαιτούμενα. Σε μερικές περιπτώσεις αναφέρεται ρητά ότι είναι απαραίτητο οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει ένα ή περισσότερα μαθήματα, ενώ σε άλλες απλώς συνιστάται να τα έχουν παρακολουθήσει. Όπως έχει αναφερθεί, οι φοιτήτριες/τες θα πρέπει να παρακολουθούν τα υποχρεωτικά μαθήματα στο εξάμηνο που προσφέρονται. Κάποια μαθήματα προσφέρονται συνδεδεμένα ανά δύο και για την παρακολούθησή τους θα πρέπει να δηλωθούν και τα δύο. Υπάρχουν επίσης μαθήματα που δέχονται περιορισμένο αριθμό φοιτητών/τριών για λόγους οργάνωσης κυρίως και με κριτήρια που αποφασίζουν οι διδάσκοντες/ουσες. Οι περιορισμοί αυτοί είναι αναγκαίοι για την εύρυθμη λειτουργία σεμιναριακών και εργαστηριακών μαθημάτων, η ειδική φύση των οποίων αναγράφεται στο Πρόγραμμα Σπουδών. Συνήθως σε αυτά τα μαθήματα αναγράφεται και η απαίτηση για υποχρεωτική παρακολούθηση.

Για περισσότερες λεπτομέρειες οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να προστρέχουν στη συνολική περιγραφή του ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2014-2015. Για το περιεχόμενο των μαθημάτων θα πρέπει να προστρέχουν στην ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.

1. Ενότητα Παιδαγωγικής

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Παιδαγωγικής: 15 Διδακτικές Μονάδες ΔΜ από 4 Υποχρεωτικά Μαθήματα ΥΜ και ένα μάθημα υποχρεωτικώς επιλεγόμενο.

Οι φοιτητές/τριες με έτος εισαγωγής 2010-11 και παλαιότερα υποχρεούνται να συγκεντρώσουν αντίστοιχα: 15 ΔΜ από 3 ΥΜ και δύο μαθήματα υποχρεωτικώς επιλεγόμενα.

101.² Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής Ι (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ) (προηγούμενος τίτλος: Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής)

(Δ.Μ.: 3 ή Π.Μ.³: 5) και

127. Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής ΙΙ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

α' εξάμηνο

Β. Τσάφος σε συνεργασία με Α. Ανδρούσου

Α. Ανδρούσου σε συνεργασία με Β. Τσάφος

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα παραπάνω μαθήματα (101 και 127) διδάσκονται παράλληλα και πρέπει να δηλωθούν και τα δύο. Δίνουν συνολικά 6 Δ.Μ. Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

107. Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία Ι (προηγούμενος τίτλος: Εγγραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία). Σεμινάριο με κλειστό αριθμό 40 φοιτητών/τριών.

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Χ. Δαφέρμου

1. Η δομή του προγράμματος, όπως ακριβώς αναφέρεται εδώ, ισχύει για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που έχουν εισαχθεί στο ΤΕΑΠΗ τα ακαδημαϊκά έτη 2011-2012 και μετά. Κάποιες διαφοροποιήσεις που αφορούν φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν εισαχθεί στο ΤΕΑΠΗ τα ακαδημαϊκά έτη 2010-2011 και παλαιότερα αναγράφονται για κάθε περίπτωση μαθήματος χωριστά.

2. ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: επειδή κάποιοι τίτλοι μαθημάτων έχουν τροποποιηθεί ενώ το περιεχόμενό τους έχει παραμείνει το ίδιο ή κάποιοι τίτλοι παλιών μαθημάτων μοιάζουν με τίτλους καινούργιων η σημασία των κωδικών είναι αποφασιστική. Αν δυο μαθήματα είναι ίδια το λέει ουσιαστικά ο κωδικός τους!

3. Π.Μ.: Πιστωτικές Μονάδες

108. Παιδαγωγική της ένταξης Ι (προηγούμενος τίτλος: Παιδαγωγική της ένταξης)
(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5) και

129. Παιδαγωγική της ένταξης ΙΙ
(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

δ' εξάμηνο

Α. Ζώνιου-Σιδέρη

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα παραπάνω μαθήματα (108 και 129) διδάσκονται παράλληλα και πρέπει να δηλωθούν και τα δύο. Δίνουν συνολικά 6 Δ.Μ. (10 Π.Μ.). Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

Δεν θα διδαχθεί

128. Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία ΙΙ
(προαπαιτούμενο: Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία Ι)
η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Χ. Δαφέρμου

Δεν θα διδαχθεί

109. Εισαγωγή στην ειδική αγωγή (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ε. Ντεροπούλου

111. Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) (σεμινάριο, προαπαιτούμενα: 108 και 129. Παιδαγωγική της ένταξης Ι και ΙΙ και 109. Εισαγωγή στην ειδική αγωγή)

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Ζώνιου-Σιδέρη

Δεν θα διδαχθεί

112. Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη
(ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ε. Φλογαίτη

113. Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (σεμινάριο, προαπαιτούμενο: 112. Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη) στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ε. Φλογαίτη

Δεν θα διδαχθεί

117. Αγωγή Υγείας
β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Κ. Αθανασίου

Δεν θα διδαχθεί

118. Παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού (σεμινάριο με κλειστό αριθμό 30 φοιτητών/τριών)
η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Α. Ανδρούσου

119. Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος στην αναπηρία I (προηγούμενος τίτλος: Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος στην αναπηρία)
(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5) και

130. Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος στην αναπηρία II
(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

ε' εξάμηνο
Ε. Ντεροπούλου

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα παραπάνω μαθήματα (119 και 130) διδάσκονται παράλληλα και πρέπει να δηλωθούν και τα δύο. Δίνουν συνολικά 6 Δ.Μ. (10 π.μ.). Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

121. Το παιδαγωγικό πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης/εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη (προηγούμενος τίτλος: Θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/ εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, προαπαιτούμενο: 112. Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη) ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ε. Φλογαίτη

Δεν θα διδαχθεί

123. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής I (προηγούμενος τίτλος: Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής)

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Μ. Σφυρόερα

131. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής II (προαπαιτούμενο: 123. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής I).

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Μ. Σφυρόερα

124. Ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ε. Φλογαΐτη

132. Εκπαίδευση παιδιών με νοητική καθυστέρηση και κινητική αναπηρία

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Ζώνιου-Σιδέρη

Δεν θα διδαχθεί

133. Κριτική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσάφος

134. Εναλλακτικές μορφές εκπαιδευτικής αξιολόγησης

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσάφος

2. Ενότητα Ψυχολογίας

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Ψυχολογίας: 12 Διδακτικές Μονάδες Δ.Μ. από 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα Υ.Μ. και ένα μάθημα υποχρεωτικώς επιλεγόμενο.

201. Εισαγωγή στην ψυχολογία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα δεν θα διδάσκεται πλέον. Οι φοιτητές που το έχουν ήδη παρακολουθήσει επιτυχώς θα πιστωθούν τις 3 Δ.Μ. κανονικά, ως μονάδες υποχρεωτικού μαθήματος.

202. Ανάπτυξη του παιδιού Ι (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ, προηγούμενος τίτλος: Ανάπτυξη του παιδιού)

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

P. Παπαδοπούλου

222. Ανάπτυξη του παιδιού ΙΙ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

P. Παπαδοπούλου

204. Ανάπτυξη του λόγου (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Κατή

207. Ρεύματα κοινωνικής ψυχολογίας (προηγούμενος τίτλος: Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία)

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Θ. Δραγώνα

Δεν θα διδαχθεί

210. Μέσα επικοινωνίας και παιδική ηλικία (προηγούμενος τίτλος: Μέσα μαζικής επικοινωνίας και παιδί)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ε. Κούρτη

223. Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας (προαπαιτούμενο: απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν εξεταστεί επιτυχώς στην πρακτική άσκηση 906. Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο/Ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της τάξης)

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δεν θα διδαχθεί

213. Συμβουλευτική ψυχολογία

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου

Δεν θα διδαχθεί

214. Συμβουλευτικές δεξιότητες στην εκπαίδευση (σεμινάριο)

Προτείνεται οι φοιτητές να έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς το μάθημα: 213.

Συμβουλευτική Ψυχολογία

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δεν θα διδαχθεί

215. Ψυχολογία της εκπαίδευσης

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ε. Γαλανάκη

216. Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ρ. Παπαδοπούλου

Δεν θα διδαχθεί

224. Ψυχολογία της τάξης: αποτελεσματική διδασκαλία και μάθηση

Προτείνεται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα 215. Ψυχολογία της εκπαίδευσης

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δεν θα διδαχθεί

220. Αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία και διαπροσωπική επικοινωνία (σεμινάριο, η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική καθώς και η εκπόνηση εργασίας, μέγιστος αριθμός φοιτητών 30). Προτείνεται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει τα μαθήματα 202, 222. Ανάπτυξη του παιδιού I και II και 223. Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δεν θα διδαχθεί

221. Επικοινωνία στις ομάδες η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ε. Κούρτη

208. Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια σεμινάριο (40 φοιτητές/ριες) ε' εξαμήνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Θ. Δραγώνα

3. Ενότητα Κοινωνιολογίας

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Κοινωνιολογίας: 9 Διδακτικές Μονάδες ΔΜ από 2 Υποχρεωτικά Μαθήματα ΥΜ και ένα μάθημα υποχρεωτικώς επιλεγόμενο.

301. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

A-K: και Λ-Ω: Μ. Λεοντσίνη (2 ομάδες)

303. Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Σεμινάριο. Προτείνεται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα 306. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

A. Βασιλοπούλου

Δεν θα διδαχθεί

304. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας I (προηγούμενος τίτλος: Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Μακρυνιώτη

Δεν θα διδαχθεί

317. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας II (προαπαιτούμενο: το 304. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας I)

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Μακρυνιώτη

306. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

A-K: A. Βασιλοπούλου και Λ-Ω: N. Ασκούνη

308. Ζητήματα κοινωνιολογίας του σώματος
(Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ετών: Ζητήματα κοινωνικής θεωρίας)
δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Δ. Μακρυνιώτη

309. Παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση (προηγούμενος τίτλος: Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα στην Ευρώπη)
η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ε. Ζαμπέτα

311. Εκπαιδευτική πολιτική Ι: οι εκπαιδευτικοί θεσμοί στην πρώιμη παιδική ηλικία (προηγούμενος τίτλος: Εκπαιδευτική πολιτική με έμφαση στην πολιτική για την εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη)
γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ε. Ζαμπέτα

310. Εκπαιδευτική πολιτική ΙΙ (προηγούμενος τίτλος: Κράτος και εκπαίδευση)
δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ε. Ζαμπέτα

313. Θεωρίες φύλων (προαπαιτούμενο: 306. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης)
στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Μ. Λεοντσίνη

314. Φύλα και πολιτιστικές πρακτικές (προηγούμενος τίτλος: Φύλα, πολιτιστικές πρακτικές και εκπαίδευση, προαπαιτούμενο: 306. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης)
γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Μ. Λεοντσίνη

4. Ενότητα Μεθοδολογίας

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Μεθοδολογίας: 9 Διδακτικές Μονάδες Δ.Μ. από 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα Υ.Μ.

Οι φοιτητές/τριες με έτος εισαγωγής 2010-11 και παλαιότερα υποχρεούνται να συγκεντρώσουν: 6 Δ.Μ. από 2 Υ.Μ.

401. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες I (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)
προηγούμενος τίτλος: Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στην εκπαίδευση)

(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5) και

407. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες II (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

ΠΡΟΣΟΧΗ: Για το κλιμάκιο ΚΕ-Ο το μάθημα θα διδαχθεί το α' εξάμηνο.

Α-ΚΑ: β' εξάμηνο Α. Βασιλοπούλου.

ΚΕ-Ο: α' εξάμηνο Θ. Δραγώνα.

Π-Ω: β' εξάμηνο Ε. Κούρτη.

ΠΡΟΣΟΧΗ : Τα παραπάνω μαθήματα διδάσκονται παράλληλα και πρέπει να δηλωθούν και τα δύο. Δίνουν συνολικά 6 Δ.Μ. Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

Οι φοιτητές οι εισαχθέντες το 2010-11 και παλαιότερα, έχουν ως υποχρεωτικό μόνο το 401. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες I (προηγούμενος τίτλος: Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στην εκπαίδευση). Έτσι, όσοι απ' αυτούς το έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς μπορούν να συμπληρώσουν τα δύο υποχρεωτικά μαθήματα με το μάθημα 403. Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική. Όσοι δεν το έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς θα υποχρεωθούν να παρακολουθήσουν (και να δηλώσουν) και τα δύο συνδεδεμένα μαθήματα 401 και 407.

403. Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5), Λ-Ω: Β. Γιαλαμάς

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5), Α-Κ: Β. Γιαλαμάς

5. Ενότητα Εκπαίδευσης στις Θετικές Επιστήμες

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Εκπαίδευσης στις Θετικές Επιστήμες: 6 Διδακτικές Μονάδες (ΔΜ) από 2 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΜ). Οι φοιτητές/τριες που έχουν εισαχθεί πριν από το 2014-15 χρειάζεται να συγκεντρώσουν τις 6 ΔΜ από ένα υποχρεωτικό μάθημα και ένα μάθημα επιλογής.

501. Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες

(Προτείνεται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα 502. Έννοιες φυσικών επιστημών Ι)

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσελφές

502. Έννοιες φυσικών επιστημών Ι (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)(προηγούμενος τίτλος: Έννοιες φυσικών επιστημών). Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για τους/ις φοιτητές/τριες που έχουν εισαχθεί από το 2014-15 και μετά.

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσελφές

5Κ1. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής Ι, εργαστήριο (προηγούμενος τίτλος: Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής. Προτείνεται οι φοιτητές/τριες να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα 502. Έννοιες φυσικών επιστημών και ένα μάθημα από την ενότητα της Θεατρικής έκφρασης)

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσελφές, Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα προσφέρεται μαζί με το 6Κ1, δίνοντας συνολικά 6 Δ.Μ. (10 π.μ.). Προσφέρει δηλαδή, 3 Δ.Μ. στην ενότητα 5 και 3 Δ.Μ. στην ενότητα 6. Η δήλωση πρέπει να γίνει και στις δύο ενότητες.

5Κ2. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής ΙΙ, εργαστήριο (προαπαιτούμενο: Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής Ι)

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσελφές, Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα προσφέρεται μαζί με το 6Κ2, δίνοντας συνολικά 6 Δ.Μ. (10 π.μ.).

Προσφέρει δηλαδή, 3 Δ.Μ. στην ενότητα 5 και 3 Δ.Μ. στην ενότητα 6. Η δήλωση πρέπει να γίνει και στις δύο ενότητες.

514. Βασικές έννοιες μαθηματικών (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για τους/ις φοιτητές/ριες που έχουν εισαχθεί από το 2014-15 και μετά.

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Χασάπης

504. Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση (προαπαιτούμενο: 514. Βασικές έννοιες μαθηματικών)

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Χασάπης

510. Χωρικές σχέσεις και γεωμετρικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση (προαπαιτούμενο: 514. Βασικές έννοιες μαθηματικών)

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Χασάπης

511. Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών Ι (προηγούμενος τίτλος: Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών). Συνιστάται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος 504. Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση.

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Χασάπης

509. Θέματα ιστορίας και φιλοσοφίας των μαθηματικών

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Χασάπης

505. Εισαγωγή στην πληροφορική

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5) Λ-Ω: Β. Γιαλαμάς

β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5) Α-Κ: Β. Γιαλαμάς και Δ. Μάνεσης

506. Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση (Μετονομασία του: Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση)
γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Η. Βούλγαρη

512. Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση (μέχρι 30 φοιτητές/ριες)
δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Η. Βούλγαρη

516. Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ψηφιακός Κόσμος: Σύγχρονες Τάσεις και Προοπτικές (μέχρι 30 φοιτητές/ριες)
ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Η. Βούλγαρη

517. Ψηφιακά Παιχνίδια, Εικονικοί Κόσμοι, και Μάθηση: Έρευνα και Εφαρμογές
στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Η. Βούλγαρη

508. Εισαγωγή στις βιολογικές επιστήμες Ι (προηγούμενος τίτλος Εισαγωγή στις Βιολογικές Επιστήμες) Το μάθημα ήταν υποχρεωτικό για τους φοιτητές/ριες που είχαν εισαχθεί πριν από το 2014-15
α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Κ. Αθανασίου

Δεν θα διδαχθεί

515. Εισαγωγή στις Βιολογικές Επιστήμες ΙΙ: Θέματα Βιολογίας Ανθρώπου
α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Κ. Αθανασίου

Δεν θα διδαχθεί

513. Εξέλιξη του νευρικού συστήματος: σύγχρονες προσεγγίσεις (σεμινάριο)
η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δεν θα διδαχθεί

6. Ενότητα Αγωγής στις Τέχνες

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/ τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Αγωγής στις Τέχνες: 9 Διδακτικές Μονάδες Δ.Μ. από τρία μαθήματα. Είναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ να επιλέξουν ένα μάθημα από τα σχετικά με τη μουσική, ένα από τα σχετικά με τις εικαστικές τέχνες και ένα από τα σχετικά με το θέατρο-κουκλοθέατρο.

601. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής I (προηγούμενος τίτλος: Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής)
α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ν. Τσαφταρίδης

619. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής II (προαπαιτούμενο: 601. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής I)
β' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ν. Τσαφταρίδης

602. Αυτοσχέδιες κατασκευές μουσικών οργάνων (προηγούμενος τίτλος: Κατασκευές μουσικών οργάνων)
γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ν. Τσαφταρίδης

605. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα I, σεμινάριο (προηγούμενος τίτλος: Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα, εργαστηριακό.
προαπαιτούμενο: 602. Αυτοσχέδιες κατασκευές μουσικών οργάνων)
ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ν. Τσαφταρίδης (Τμήμα 50 φοιτητών/τριών)

620. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα II σεμινάριο (προαπαιτούμενο):
605. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα I)
στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Ν. Τσαφταρίδης

606. Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές (εργαστήριο, συνιστάται οι φοιτητές να έχουν παρακολουθήσει τα μαθήματα: «605. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα Ι» και 601 «Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής Ι»)

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ν. Τσαφταρίδης

608. Στοιχεία και τεχνικές των εικαστικών τεχνών (εργαστήριο, προηγούμενος τίτλος: Εικαστικό εργαστήριο). Συνιστάται οι φοιτητές να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα: 610.

Ιστορία των εικαστικών τεχνών

γ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ο. Κούβου (Τμήμα 40 φοιτητών)

Δεν θα διδαχθεί

610. Ιστορία των εικαστικών τεχνών

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ο. Κούβου

Δεν θα διδαχθεί

607. Διδακτική των εικαστικών τεχνών

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ο. Κούβου

618. Παιδικό σχέδιο: σύγχρονες προσεγγίσεις (προηγούμενος τίτλος: Παιδικό ιχνογράφημα)

Συνιστάται οι φοιτητές να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα 607. Διδακτική των εικαστικών τεχνών. Περιορισμός 15 φοιτητές.

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ο. Κούβου

Δεν θα διδαχθεί

611. Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ : Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

6K1. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής I (προηγούμενος τίτλος: Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής, συνιστάται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα 502. Έννοιες φυσικών Επιστημών και ένα μάθημα από την ενότητα της Θεατρικής Έκφρασης)

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσελφές, Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα προσφέρεται μαζί με το 5K1. δίνοντας συνολικά 6 Δ.Μ. (10 Π.Μ.). Προσφέρει δηλαδή, 3 Δ.Μ. στην ενότητα 5 και 3 Δ.Μ. στην ενότητα 6. Η δήλωση πρέπει να γίνει και στις δύο ενότητες.

6K2. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής II, εργαστήριο (προαπαιτούμενο: Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής I)

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Β. Τσελφές, Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα προσφέρεται μαζί με το 5K2. δίνοντας συνολικά 6 Δ.Μ. (10 π.μ.). Προσφέρει δηλαδή, 3 Δ.Μ. στην ενότητα 5 και 3 Δ.Μ. στην ενότητα 6. Η δήλωση πρέπει να γίνει και στις δύο ενότητες.

614. Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών/Παιδαγωγικές εφαρμογές

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ : Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

615. Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας με την αξιοποίηση του δράματος και του θεάτρου

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Θ. Γραμματας [ανάθεση διδασκαλίας]

616. Διδακτική και παιδαγωγική του θεάτρου (προηγούμενος τίτλος: Εισαγωγή στους κώδικες του θεάτρου: θεωρία και πράξη) (σεμινάριο)

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5) Π. Τζαμαργιάς [ανάθεση διδασκαλίας]

(Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική. Μέγιστος αριθμός 60 φοιτητές/τριες)

7. Ενότητα Γλώσσας, Λογοτεχνίας, Ιστορίας

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Γλώσσας, Λογοτεχνίας, Ιστορίας: 12 Διδακτικές Μονάδες (ΔΜ) από 3 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΜ) και ένα μάθημα υποχρεωτικώς επιλεγόμενο.

704. Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

(Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

γ' εξάμηνο (Α-Κ): Α.Γιαννικοπούλου

δ' εξάμηνο (Λ-Ω): Α.Γιαννικοπούλου

718. Παιδική λογοτεχνία: θεωρητικές προσεγγίσεις (σεμινάριο)

Το μάθημα απευθύνεται αποκλειστικά σε φοιτητές/ριες ζ' εξαμήνου.

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Γιαννικοπούλου

706. Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση

στ' εξάμηνο, ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Γιαννικοπούλου

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα θα διδαχθεί και το χειμερινό και το εαρινό εξάμηνο και

απευθύνεται αποκλειστικά σε φοιτητές/ριες στ' και ζ' εξαμήνου αντίστοιχα,

Προαπαιτούμενο: 704. Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία

707. Ελληνική ιστορία, 19ος αιώνας (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5):

Φ. Ασημακοπούλου

708. Ιστορία της εκπαίδευσης (σεμινάριο έως 30 άτομα)

δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Φ. Ασημακοπούλου

709. Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

α' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Κατή

710. Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση
στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Δ. Κατή

Δεν θα διδαχθεί

711. Ελληνική Ιστορία 20ός αιώνας (σεμινάριο έως 30 άτομα)
ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Φ. Ασημακοπούλου

714. Διγλωσσία και εκπαίδευση
δ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Δ. Κατή

Δεν θα διδαχθεί

719. Γλώσσα και σκέψη
η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Δ. Κατή

Δεν θα διδαχθεί

720. Ιστορία και εικονογραφημένο βιβλίο (Σεμινάριο), ομάδα 30 φοιτητών/ριών
στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)
Φ.Ασημακοπούλου και Α. Γιαννικοπούλου

8. Ενότητα Ξένης Γλώσσας

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/ τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Ξένης Γλώσσας: 6 Διδακτικές Μονάδες. Το ακαδ. έτος 2014-15 δεν θα δοθούν μαθήματα ξένης γλώσσας. Οι μονάδες καλύπτονται από την προβλεπόμενη αναγνώριση ξενόγλωσσων τίτλων σπουδών ή και μαθήματα επιλογής

801. Αγγλική γλώσσα I
Χειμερινό εξάμηνο (0 Δ.Μ.)

Δεν θα διδαχθεί

802. Αγγλική γλώσσα II
Εαρινό εξάμηνο (2 Δ.Μ. ή 2 Π.Μ.)
Ανάθεση διδασκαλίας

Δεν θα διδαχθεί

803. Επιστημονική ορολογία και κείμενα I
Χειμερινό εξάμηνο (2 Δ.Μ. ή 4 Π.Μ.)
Ανάθεση διδασκαλίας

Δεν θα διδαχθεί

804. Επιστημονική ορολογία και κείμενα II
Εαρινό εξάμηνο (2 Δ.Μ. ή 4 Π.Μ.)
Ανάθεση διδασκαλίας

Προτείνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα 803. Επιστημονική ορολογία και κείμενα I.

Δεν θα διδαχθεί

9. Ενότητα Πρακτικών Ασκήσεων στην Εκπαίδευση και την Έρευνα

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/ τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα των Πρακτικών Ασκήσεων στην Εκπαίδευση και την Έρευνα: 35 Διδακτικές Μονάδες (ΔΜ) από 5 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΜ).

906. Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο/Ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της τάξης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ)

δ' εξάμηνο

Ομάδα Α (Α-Κ) (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Β. Τσάφος

Ομάδα Β (Λ-Ω) (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Α. Ανδρούσου

901. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί και παιδαγωγικές πρακτικές στο νηπιαγωγείο (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ, προηγούμενος τίτλος: Παιδαγωγική της διδασκαλίας Ι-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική)

ε' και στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

2 ομάδες Χ. Δαφέρμου και

2 ομάδες Μ. Σφυρόερα

902. Σχεδιασμός οργάνωση και διαχείριση περιβαλλόντων μάθησης για τις μικρές ηλικίες (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ, προηγούμενος τίτλος: Παιδαγωγική της διδασκαλίας ΙΙ-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική)

ε' και στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

2 ομάδες Χ. Δαφέρμου και

2 ομάδες Μ. Σφυρόερα

**Υποενότητα μαθημάτων: Πρακτική άσκηση και γνωστικά αντικείμενα (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ)
η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)**

Στο Πρόγραμμα Σπουδών και στην ενότητα των Πρακτικών Ασκήσεων θα λειτουργεί η συγκεκριμένη υποενότητα 11 μαθημάτων από τα οποία οι φοιτητές θα πρέπει να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν ένα. Τα μαθήματα προσφέρονται από 11 διαφορετικούς διδάσκοντες σε χωριστά τμήματα και σε περιορισμένο αριθμό φοιτητών ανά μάθημα. Οι

φοιτητές, όταν αποφασίσουν για το μάθημα που θα επιλέξουν να παρακολουθήσουν και πριν το δηλώσουν, θα πρέπει να έχουν συνεννοηθεί και να έχουν γίνει δεκτοί στο τμήμα της επιλογής τους από τον διδάσκοντα του συγκεκριμένου τμήματος.

Τα μαθήματα που προσφέρονται στο πλαίσιο αυτής της υποενοτήτας είναι:

93Α. Μετανάστες μειονότητες και εκπαίδευση: ταυτότητες και κοινωνικές ιεραρχήσεις η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Α. Ανδρούσου και Ν. Ασκούνη

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

93Β. Μουσική και κινητική αγωγή στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία: πρακτικές εφαρμογές (προαπαιτούμενο: 601. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής I)

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ν. Τσαφταρίδης

93Γ. Ενταξιακές εκπαιδευτικές πρακτικές

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ε. Ντεροπούλου

93Δ. Το εικονογραφημένο βιβλίο στην προσχολική εκπαίδευση

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Α. Γιαννικοπούλου

93Ε. Εκπαιδευτικός και αναλυτικό πρόγραμμα

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Β. Τσάφος

93Ζ. Πρακτικές ασκήσεις στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη (θεωρητικό και πρακτικό/φροντιστήριο)

(Προαπαιτούμενα: 112. Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη)

η' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ε. Φλογαίτη σε συνεργασία με Ε. Ναούμ

ΠΡΟΣΟΧΗ : Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

93Η. Διδασκαλία σχεδίου στην προσχολική ηλικία (Μετονομασία του «Εικαστικό Εργαστήριο Ι και ΙΙ»)

(Συνιστάται οι φοιτητές/ριες να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα: 607. Διδακτική των εικαστικών τεχνών)

η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ο. Κούβου

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

93Θ. Παιδί και παιχνίδι στο νηπιαγωγείο

η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ρ. Παπαδοπούλου

93Ι. Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί/Πρακτική άσκηση

η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Α. Παρούση

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

93Κ. Διδακτική φυσικών επιστημών (προτείνεται οι φοιτητές να έχουν παρακολουθήσει το μάθημα: 502. Έννοιες φυσικών επιστημών Ι)

η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Β. Τσελφές

93Λ. Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών ΙΙ (προαπαιτούμενο: 511. Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών Ι)

η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Δ. Χασάπης

Υποενότητα μαθημάτων: Πρακτική Άσκηση στις μεθόδους έρευνας (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ)

ζ' ή η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Στο Πρόγραμμα Σπουδών και στην ενότητα των Πρακτικών Ασκήσεων στην εκπαίδευση και την έρευνα λειτουργεί η συγκεκριμένη υποενότητα δώδεκα μαθημάτων από τα οποία οι φοιτητές θα πρέπει να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν ένα. Τα μαθήματα προσφέρονται από δώδεκα διαφορετικούς διδάσκοντες σε χωριστά τμήματα και σε περιορισμένο αριθμό

φοιτητών ανά μάθημα. Οι φοιτητές, όταν αποφασίσουν για το μάθημα που θα επιλέξουν να παρακολουθήσουν και πριν το δηλώσουν, θα πρέπει να έχουν συνεννοηθεί και να έχουν γίνει δεκτοί στο τμήμα της επιλογής τους από τον διδάσκοντα του συγκεκριμένου τμήματος. Προαπαιτούμενα για όλα τα μαθήματα αυτής της υπο-ενότητας είναι τα 401.

Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες I και 407. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες II.

Τα μαθήματα που προσφέρονται στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας είναι:

94Α. Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: ανάλυση δεδομένων με στατιστικό λογισμό

ζ' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8), Α-Κ: Β. Γιαλαμάς

η' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8), Λ-Ω: Β. Γιαλαμάς

94Β. Μεθοδολογίες ανάγνωσης και γραφής επιστημονικών κειμένων

ζ' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Δ. Μακρυνιώτη

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).
Δεν θα διδαχθεί

94Γ. Θέματα οπτικοακουστικής επικοινωνίας

ζ' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ε. Κούρτη

94Δ. Εκπαιδευτικές πρακτικές και ανισότητες: σχέση σχολείου – οικογένειας

ζ' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ν. Ασκούνη

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δίωρα).

94Ε. Ανάλυση σχολικού λόγου

ζ' εξαμήνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Α. Βασιλοπούλου

Δεν θα διδαχθεί

94Ζ. Οικογένειες παιδιών με αναπηρία και σχολείο: Διερευνώντας ζητήματα συνεργασίας (σεμιναριακό)

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ε. Ντεροπούλου

94Η. Θέματα κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Δεν θα διδαχθεί

94Θ. Έννοιες φυσικών επιστημών II (προαπαιτούμενο: Έννοιες φυσικών επιστημών I)

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Β. Τσελφές

94Ι. Μεθοδολογία ιστορίας

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Φ. Ασημακοπούλου

94Κ. Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Β. Τσάφος

94Λ. Ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής: Μεθοδολογία ανάλυσης των εκπαιδευτικών θεσμών

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Ε. Ζαμπέτα

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν 4 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας (2 δώρα).

94Μ. Εκπαίδευση για δημιουργικότητα και ανάπτυξη στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία

ζ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 7, Π.Μ.: 8)

Θ. Δραγώνα

10. Θεματικές εβδομάδες

Υποχρεωτικά, ε' ή στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Από τις Θεματικές Εβδομάδες που προσφέρονται σε αυτή την ενότητα οι φοιτητές θα πρέπει να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν μία.

ΘΕ1. Διαπολιτισμική εκπαίδευση

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Α. Ανδρούσου

ΘΕ2. Φύλα, σώμα, ετερότητες

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Μ. Λεοντίνη

ΘΕ4. Παιδί και παιχνίδι

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ρ. Παπαδοπούλου (Συνεργασία με Α. Ανδρούσου)

ΘΕ6. Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Ν. Ασκούνη (Συνεργασία με Α. Ανδρούσου)

ΘΕ7. Διαφοροποιημένη παιδαγωγική

ε' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Χ. Δαφέρμου, Β. Τσάφος, Μ. Σφυρόερα

ΘΕ8. Οικογένεια

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Θ. Δραγώνα

ΘΕ10. Παιδική ηλικία και κοινωνικός έλεγχος

στ' εξάμηνο (Δ.Μ.: 3, Π.Μ.: 5)

Δ. Μακρυνιώτη

Δεν θα διδαχθεί

11. Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία

Δ.Μ.: 12, Π.Μ.:20

Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει αριθμό μαθημάτων που αντιστοιχούν τουλάχιστον σε 100 Δ.Μ. ή 170 Π.Μ.

12. Προαιρετικό ένα (1) μάθημα από άλλο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών

Δ.Μ.: 3 Π.Μ.: 5

13. Άλλη ξένη γλώσσα

Δ.Μ.: 3, Π.Μ.:5

Για τους φοιτητές που εισήλθαν το 2011-12 και μετά

Σύνολο διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου:	161
Υποχρεωτικά:	116
Ελεύθερης επιλογής:	45

Για τους φοιτητές που εισήλθαν το 2010-11 και παλαιότερα εγγεγραμμένους

Σύνολο διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου:	161
Υποχρεωτικά:	113
Ελεύθερης επιλογής:	48

A photograph of a stone well. On the left side, there is a woven basket, possibly made of straw or reeds, which is partially filled with a yellowish substance, likely honey or a similar product. The well is constructed from rough, grey stone blocks. The lighting is natural, suggesting an outdoor setting. The overall scene conveys a sense of traditional craftsmanship and natural products.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙ

ΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

1. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Στη συγκεκριμένη ενότητα περιλαμβάνονται μαθήματα παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής. Δίνεται έμφαση στην προσέγγιση ποικίλων εκπαιδευτικών παραμέτρων και στις ειδικότερες θεματικές της Ειδικής Αγωγής και της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Παρουσιάζονται καταρχάς οι βασικές έννοιες της παιδαγωγικής, με βάση τις οποίες προσεγγίζονται, υπό το πρίσμα της ιστορικής και επιστημολογικής τους ανάπτυξης, η παιδαγωγική σχέση και οι εκπαιδευτικοί θεσμοί. Οι παιδαγωγικές επιστήμες εξετάζονται τόσο ως προς τις σύγχρονες τάσεις τους όσο και από συγκριτική σκοπιά, για να αναδειχτούν διαφορετικές εξελίξεις και εναλλακτικές προτάσεις. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Στο πλαίσιο της διδακτικής η διδασκαλία αντιμετωπίζεται ως η κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας. Αναφέρονται οι σχετικές βασικές θεωρητικές τάσεις και τα ρεύματα που έχουν καθιερωθεί ιστορικά και αφορούν την ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών στις ηλικίες της προσχολικής εκπαίδευσης. Αναλύονται βασικά προβλήματα σχετικά με τη διαδικασία της μάθησης όπως οι ατομικές διαφορές και η διερεύνηση και αξιολόγησή της, καθώς επίσης και η σχέση μάθησης και διδασκαλίας. Επιχειρείται να κατανοηθεί η σχέση ανάμεσα στη μάθηση και την εκπαιδευτική πράξη, μέσα από τη συμβολή ποικίλων θεωριών και διδακτικών προγραμμάτων. Παρουσιάζονται επίσης τα ζητήματα που τίθενται για την εκπαίδευση παιδιών με ειδικές ανάγκες, δηλαδή για την “ειδική αγωγή”, η οποία έχει ίδιους στόχους με τη γενική εκπαίδευση.

Παρουσιάζεται επίσης η προβληματική και το θεωρητικό-μεθοδολογικό πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ενός κατεξοχήν διεπιστημονικού αντικειμένου, που εισάγει καινοτόμες προσεγγίσεις στη διδασκαλία και τη μάθηση. Επίσης, στο πλαίσιο ενός σεμιναρίου προσεγγίζονται οι θεωρίες για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξοικειώνονται με τα κριτήρια επιλογής υλικού, αλλά και με τεχνικές παραγωγής.

Τέλος, η Αγωγή Υγείας, ως μια διαδικασία παιδαγωγικού χαρακτήρα, πρέπει να έχει ως κύριο στόχο της τα παιδιά. Είναι γεγονός ότι οι συνήθειες που αποκτά κανείς στην παιδική ηλικία τον ακολουθούν συνήθως στην υπόλοιπη ζωή του. Τα οφέλη από την αλλαγή του τρόπου ζωής είναι αντιστρόφως ανάλογα ως προς την ηλικία που γίνεται μια τέτοια αλλαγή, γι' αυτό και ο ρόλος των εκπαιδευτικών σε μια τέτοια διαδικασία είναι αναντικατάστατος.

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Παιδαγωγικής 15 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

101. Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής I (υποχρεωτικό)

Β. Τσάφος και Α. Ανδρούσου

Επισκόπηση των επιστημών της αγωγής και του ερευνητικού τους πεδίου ώστε να κατανοηθεί το περιεχόμενο, οι στόχοι τους και ο πολύ-επιστημονικός τους χαρακτήρας. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται: η μετάβαση από την Παιδαγωγική στις Επιστήμες της αγωγής, η εξέλιξη των επιστημών της αγωγής στον διεθνή χώρο και στην Ελλάδα, η έρευνα στον χώρο των επιστημών της αγωγής, τα επιστημονικά τους εργαλεία και οι ερευνητικές τους προοπτικές. Προσεγγίζονται επίσης παραδειγματικά εκπαιδευτικά γεγονότα και εκπαιδευτικές καταστάσεις, καθώς και οι ποικίλοι παράγοντες που τα καθορίζουν και οι οποίοι διερευνώνται και ερμηνεύονται μέσα από τις διάφορες οπτικές των επιστημών της αγωγής. Σε αυτή την προοπτική παρουσιάζονται παραδείγματα ερευνών, αναλύονται σχετικά κείμενα, ώστε να επισημανθεί η συμβολή των επιστημών της αγωγής στην κατανόηση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται είτε με εξετάσεις είτε με εργασίες που παραδίδονται σταδιακά όσο εξελίσσεται το μάθημα.

127. Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής II (υποχρεωτικό)

Α. Ανδρούσου και Β. Τσάφος

Επισκόπηση των παιδαγωγικών ρευμάτων και της σταδιακής τους εξέλιξης από τις αρχές του 20ού αιώνα έως τις μέρες μας (κίνημα Νέας Αγωγής, Dewey, Montessori, Freinet, Cousinet, Claparede, Neil). Η προσέγγιση των συγκεκριμένων ρευμάτων βασίζεται στις ακόλουθες θεματικές: βιωματική προσέγγιση, κίνητρο στην εκπαίδευση, διαφοροποιημένη παιδαγωγική, ανισότητα ευκαιριών, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται και η εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης στην Ελλάδα και τα ζητήματα που απασχόλησαν τους Έλληνες παιδαγωγούς την ίδια περίοδο (εκπαιδευτικός δημοτικισμός: Γληνός, Δελμούζος, Τριανταφυλλίδης, εκπαιδευτικά προγράμματα, κριτική παιδαγωγική, διαπολιτισμική εκπαίδευση). Στο μάθημα μελετώνται κείμενα παιδαγωγών και συσχετίζονται με συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνθήκες και εκπαιδευτικά γεγονότα. Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται είτε με εξετάσεις είτε με εργασίες που παραδίδονται σταδιακά όσο εξελίσσεται το μάθημα.

107. Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία I

Χ. Κορτέση-Δαφέρμου

Ο γραμματισμός προσεγγίζεται ως κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο, το οποίο στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες συνδέεται με την πρόσβαση σε πολλά και διαφορετικά μέσα παραγωγής μηνυμάτων και στη συνάρθρωση πολλαπλών συστημάτων αναπαράστασης. Αναλύονται πρακτικές γραμματισμού τόσο στο επίπεδο της οικογένειας όσο και στον οργανωμένο χώρο του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου.

Στο πλαίσιο του μαθήματος αναδεικνύονται, μέσα από την παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων, οι πρακτικές γραμματισμού που θεωρείται ότι ευνοούν τις κατανοήσεις των μικρών παιδιών σχετικά με την ανάγνωση και τη γραφή. Επίσης, δίνεται η ευκαιρία στις φοιτήτριες και τους φοιτητές να πραγματοποιήσουν μικρής κλίμακας ερευνητικές εργασίες, οι οποίες συμβάλλουν στις δικές τους κατανοήσεις σχετικά με τις διαδρομές που διανύουν τα παιδιά στην πορεία κατάκτησης του συστήματος γραφής.

128. Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία II

Χ. Κορτέση-Δαφέρμου

Πραγματοποιείται σε μεγαλύτερο βάθος επεξεργασία των ιδεών που προσεγγίστηκαν στο Μάθημα 107 που αποτελεί και προαπαιτούμενο. Οι φοιτητές-τριες υποστηρίζονται στο να εμβαθύνουν στη διαθέσιμη βιβλιογραφία και να επεξεργαστούν εκ νέου, αξιοποιώντας και αναστοχαζόμενες/οι, εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς που πραγματοποίησαν στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης του 3ου έτους, στην προοπτική της προώθησης του γραμματισμού των παιδιών, αλλά και τα ερευνητικά δεδομένα από τις εργασίες που πραγματοποίησαν στο αντίστοιχο μάθημα 1. Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές-τριες του 4^{ου} έτους και έχει σεμινάριο χαρακτήρα. Δεκτοί έως 40 φοιτητές και φοιτήτριες.

108. Παιδαγωγική της ένταξης I

Α. Ζώνιου-Σιδέρη

Το μάθημα εστιάζεται γύρω από ζητήματα που άπτονται της πολιτικής της ένταξης. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά σε θέματα σχεδιασμού μιας νέας κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής, η οποία θα καταστεί ικανή να αντιμετωπίσει ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης,

ισότητας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άρσης διακρίσεων. Επίσης, παρουσιάζονται βασικά συστήματα ορισμού της αναπηρίας, ορισμοί για την ένταξη, καθώς και η ιστορική της διάσταση. Αναλύονται, τέλος, τα κριτήρια για την ένταξη, οι κατευθυντήριοι άξονες και οι μορφές της, καθώς και η παγκόσμια διάστασή της.

129. Παιδαγωγική της ένταξης II

A. Ζώνιου-Σιδέρη

Το μάθημα πραγματεύεται ζητήματα που αφορούν την ελληνική πραγματικότητα και την ένταξη. Επισημαίνεται η σύγχυση που επικρατεί στον χώρο σχετικά με τη συναφή ορολογία και αναλύονται οι πολλαπλές δυσκολίες ως προς την υλοποίηση της ένταξης. Επίσης, εξετάζεται η σημασία και ο ρόλος του αναλυτικού προγράμματος στην ενταξιακή εκπαίδευση των ανάπηρων παιδιών στην Ελλάδα και στο ενταξιακό σχολείο. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στον ρόλο του εκπαιδευτικού της ένταξης για την οργάνωση ενταξιακών προγραμμάτων, καθώς και σε παιδαγωγικές-διδακτικές θεωρίες και μεθόδους για την ένταξη. Επίσης, γίνεται αναφορά σε ζητήματα διαφοροποίησης του αναλυτικού προγράμματος σπουδών.

109. Εισαγωγή στην ειδική αγωγή (υποχρεωτικό)

A. Ζώνιου-Σιδέρη, E. Ντεροπούλου-Ντέρου

Στο μάθημα αναλύονται ζητήματα των ορισμών και των στόχων της Ειδικής Αγωγής ως επιστήμης, καθώς και ο πολυεπιστημονικός της χαρακτήρας και η σχέση της με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Γίνεται αναφορά στην ιστορία της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα από το 1900 έως σήμερα και δίνεται έμφαση στο νομοθετικό πλαίσιο των ζητημάτων που ρυθμίζουν την ειδική εκπαίδευση αναπήρων από το 1981 έως σήμερα. Περιγράφεται η δομή και λειτουργία του σύγχρονου ειδικού σχολείου και σκιαγραφείται ο ρόλος του ειδικού εκπαιδευτικού. Αναλύονται ζητήματα που άπτονται των αναλυτικών προγραμμάτων στην ειδική εκπαίδευση μαθητών με αναπηρίες. Τέλος, παρουσιάζονται οι ποικίλες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της αναπηρίας σε μια προσπάθεια νοσηματοδότησης του όρου “αναπηρία”.

111. Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση)

A. Ζώνιου-Σιδέρη

Στο μάθημα εξετάζονται δύο αισθητηριακές διαταραχές: η κώφωση και η τύφλωση. Αναπτύσσονται σε δύο άξονες: (α) Ο πρώτος εστιάζεται στο αντικείμενο, στους στόχους και στις μεθόδους της εκπαίδευσης των κωφών παιδιών, στις ομοιότητες και τις διαφορές στη διαδικασία εκπαίδευσης βαρήκων και κωφών παιδιών και στην ψυχολογική και παιδαγωγική προσέγγιση των κωφών παιδιών. Επίσης, στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται αναφορά στην αισθητηριακή, γλωσσική και νοητική εξέλιξη, στις ιδιαιτερότητες της εξέλιξης των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη) και στην προετοιμασία των νηπίων με κώφωση και βαρηκοΐα για ομαλή μετάβαση στη δημοτική εκπαίδευση. Τέλος, παρουσιάζονται οι διαδικασίες επιλογής ενός ενταξιακού πλαισίου ή ενός ειδικού σχολείου για κωφά παιδιά (και για παιδιά με πολλαπλές αναπηρίες), καθώς και οι προβληματισμοί που εγείρονται για τη διαμόρφωση αναλυτικών προγραμμάτων στην εκπαίδευση των κωφών παιδιών. (β) Ο δεύτερος άξονας εστιάζεται στους στόχους και στις μεθόδους της εκπαίδευσης τυφλών παιδιών, στις ιδιαιτερότητες της εξέλιξης των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη, φαντασία) και σε ζητήματα εξέλιξης του προσανατολισμού στον χώρο. Επίσης, γίνεται αναφορά στην αισθητηριακή εξέλιξη των τυφλών παιδιών, στις ιδιαιτερότητες της γλωσσικής εξέλιξης στη διαμόρφωση δραστηριοτήτων και αναλυτικού προγράμματος στην εκπαίδευση παιδιών με τύφλωση καθώς και σε ζητήματα προετοιμασίας των τυφλών νηπίων για την ομαλή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση.

112. Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη (υποχρεωτικό)

E. Φλογαΐτη

Στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών/τριών στον γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της αειφορίας και η κατανόηση της προβληματικής και του εννοιολογικού πλαισίου της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης / Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΕ/ΕΑΑ). Συγκεκριμένα εξετάζονται οι βασικές έννοιες που προσδιορίζουν την ΠΕ/ΕΑΑ όπως αυτές του περιβάλλοντος, της φύσης, της οικολογίας, του περιβαλλοντικού ζητήματος, της οικονομικής ανάπτυξης και της αειφορίας. Αναλύονται επίσης ζητήματα που συνδέονται με την ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού και της ΠΕ/ΕΑΑ, την ιστορική και συγχρονική προσέγγιση της, καθώς και οι στόχοι, οι αρχές και τα χαρακτηριστικά της

ΠΕ/ΕΑΑ. Τέλος, αναπτύσσονται ζητήματα σχετικά με τη σχέση και τη μετεξέλιξη της ΠΕ προς την ΕΑΑ.

113. Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη

E. Φλογαΐτη

Με βάση το παιδαγωγικό πλαίσιο της ΠΕ/ΕΑΑ οι φοιτητές εξοικειώνονται με βασικές διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές που χρησιμοποιούνται στην ΠΕ/ΕΑΑ όπως η χαρτογράφηση εννοιών, η διαλογική αντιπαράθεση, η μελέτη περίπτωσης, το παιχνίδι ρόλων, το δίλημμα, ο περιβαλλοντικός έλεγχος, η μελέτη πεδίου κ.ά. Οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες, και υλοποιούν αυτές τις τεχνικές στην τάξη χρησιμοποιώντας ως θεματολογία σύγχρονα ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας.

117. Αγωγή υγείας

K. Αθανασίου

Οι δάσκαλοι, οι νηπιαγωγοί και οι παιδαγωγοί γενικότερα αποτελούν το κλειδί για οποιαδήποτε μακροχρόνια πολιτική προαγωγής της υγείας που φιλοδοξεί να έχει κάποια επιτυχία. Η Αγωγή Υγείας είναι μια διαδικασία παιδαγωγικού χαρακτήρα που σχετίζεται πρωτίστως με τα παιδιά. Εκτός από το γεγονός ότι οι συνήθειες που αποκτά κανείς στην παιδική ηλικία τον ακολουθούν, συνήθως, στην υπόλοιπη ζωή του είναι γνωστό ότι στη σημερινή κοινωνία οι βλάβες που προκαλούν τις πιο σημαντικές ασθένειες εγκαθίστανται στον οργανισμό κατά την παιδική ηλικία. Τα οφέλη από την αλλαγή του τρόπου ζωής είναι αντιστρόφως ανάλογα ως προς την ηλικία που γίνεται μια τέτοια αλλαγή. Γι' αυτό και ο ρόλος των παιδαγωγών και των δασκάλων σε μια τέτοια διαδικασία είναι αναντικατάστατος.

Για την επιλογή της ύλης στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος, πάρθηκαν υπόψη αφενός οι σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας μας (πρόληψη, ενημέρωση κ.λπ.) και αφετέρου οι υποδείξεις των διεθνών οργανισμών για τον ρόλο και τις ανάγκες του σχολείου και του δασκάλου σε θέματα Αγωγής Υγείας. Με γνώμονα τα παραπάνω, εκτός από το πρώτο μέρος που καλύπτει τις γενικές έννοιες της Αγωγής Υγείας, συμπεριλαμβάνονται ενότητες που αφορούν τη διατροφή, τη φροντίδα των δοντιών, την πρόληψη του καρκίνου, την πρόληψη των καρδιαγγειακών και γενετικών νοσημάτων, καθώς και την ενημέρωση σε θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Επειδή ο

προβληματισμός για το περιβάλλον και τις επιδράσεις του πάνω στην υγεία τείνει στις μέρες μας να καταλάβει ένα σημαντικό κομμάτι της θεματολογίας της υγείας, στην ύλη του μαθήματος συμπεριλαμβάνονται και κεφάλαια σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με το κάπνισμα, άλλους περιβαλλοντικούς ρύπους (μόλυβδο και αμίαντο) ή την έκθεση στην ακτινοβολία. Τέλος, επειδή η Αγωγή Υγείας φαίνεται να δημιουργεί με την πάροδο του χρόνου μια δική της μεθοδολογία διδασκαλίας, κρίθηκε απαραίτητο να ενσωματωθούν στην ύλη του μαθήματος ενότητες για σύγχρονες διδακτικές μεθόδους σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και τη διατροφή.

118. Παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού

A. Ανδρούσου

Στόχος του σεμιναρίου είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις για να αξιολογούν την καταλληλότητα των εκπαιδευτικών υλικών, αλλά και να παράγουν οι ίδιοι/ες υλικό για το νηπιαγωγείο λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο, καθώς και τα βιώματα των παιδιών. Στο σεμινάριο θα εξεταστούν καταρχάς οι θεωρητικές αρχές για την παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν και θα εξεταστούν κριτικά τα υπάρχοντα στην αγορά υλικά όλων των ειδών: έντυπα, παιχνίδια, κατασκευές, ηλεκτρονικά, παιδαγωγικές βαλίτσες μουσείων ή οργανισμών. Τέλος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα εξασκηθούν στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και θα κληθούν να το δοκιμάσουν σε τάξεις νηπιαγωγείου. Η αξιολόγηση των φοιτητών και των φοιτητριών θα βασιστεί σε εργασίες/παραουσιάσεις που θα γίνονται κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου και στην τελική γραπτή ομαδική εργασία.

119. Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος στην αναπηρία I

E. Ντεροπούλου-Ντέρου

Στο μάθημα εξετάζεται η ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου στην αναπηρία κατά τη διάρκεια της προσχολικής ηλικίας. Οι φοιτητές εισάγονται στις ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με τις διαταραχές λόγου και ομιλίας νηπίων με κώφωση, τύφλωση, κινητική και νοητική αναπηρία. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στη διάγνωση, στην αιτιολογία και στα συστήματα ταξινόμησης των διαταραχών λόγου και ομιλίας. Αναλύονται οι φωνητικές, προσωδιακές, ρυθμικές διαταραχές καθώς και οι διαταραχές που σχετίζονται με τη δομή, σημασιολογία και την επικοινωνιακή λειτουργία του προφορικού και γραπτού λόγου. Στο

πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται και αναλύονται οι στόχοι των λογοθεραπευτικών παρεμβάσεων σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της διεπιστημονικής συνεργασίας μεταξύ του εκπαιδευτικού και του λογοθεραπευτή.

130. Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος στην αναπηρία II

Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου

Στο μάθημα δίνεται έμφαση στην εκπαιδευτική παρέμβαση και στους τρόπους οργάνωσης του εκπαιδευτικού έργου αναφορικά με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου νηπίων με αναπηρίες. Ειδικότερα, αναλύονται διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις ανάπτυξης του λόγου των νηπίων με αναπηρίες σε δομές γενικής προσχολικής εκπαίδευσης. Οι διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στοχεύουν στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου και ειδικότερα στη βελτίωση της φώνησης, της προσωδίας, της ρυθμικής οργάνωσης του λόγου, στην ανάπτυξη της δομής και σημασιολογίας του λόγου και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των νηπίων με αναπηρία. Επίσης, δίνεται έμφαση στην εξοικείωση και στην έκθεση των νηπίων με αναπηρίες με τον γραπτό λόγο στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης.

121. Το παιδαγωγικό πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη

Ε. Φλογαΐτη

Στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές/τριες στο παιδαγωγικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης /Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΕ/ΕΑΑ). Με βάση ερευνητικό υλικό που αντλείται από εργασίες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα μελετώνται βασικές παιδαγωγικές αρχές της ΠΕ/ΕΑΑ, όπως η ενεργή μάθηση, η συλλογική κατασκευή της γνώσης, η ανάπτυξη της κριτικής και της συστημικής σκέψης, η ανάλυση και η διασαφήνιση αξιών και η ανάλυση ανοικτών και αντιφατικών ζητημάτων που διέπουν τη συγκεκριμένη εκπαίδευση. Επίσης συζητούνται οι έννοιες του “αειφόρου σχολείου” και ζητήματα σχετικά με τη συνεργασία σχολείου–κοινότητας. Επιπλέον, οι φοιτητές υλοποιούν έρευνες και παρεμβάσεις με στόχο τη μετατροπή του πανεπιστημίου τους σε αειφόρο.

123. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής I

M. Σφυρόερα

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τη δυνατότητα να αξιοποιούν βασικές έννοιες των γνωστικών και κοινωνιογνωστικών θεωριών μάθησης (Piaget, Bruner, Vygotsky κ.ά) τόσο για την ανάγνωση/ερμηνεία εκπαιδευτικών καταστάσεων όσο και για τη διαμόρφωση κατάλληλων περιβαλλόντων μάθησης και την οργάνωση εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Οι έννοιες που θα παρουσιαστούν (αξιοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης, μάθηση με νόημα για τα παιδιά, κίνητρο, μεταβίβαση της μάθησης, γνωστική και κοινωνιογνωστική σύγκρουση, στρατηγικές μάθησης και διδασκαλίας, γνώσεις και δεξιότητες, γνωστικά εμπόδια, μεταγνώση, λάθος και αξιοποίησή του, ρόλος της γλώσσας στις διαδικασίες μάθησης, αλληλεπίδραση και μάθηση, διαμεσολάβηση και μάθηση) θα αναλυθούν τόσο θεωρητικά όσο και μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα από τον χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα αναλάβουν μικρές έρευνες πεδίου αξιοποιώντας την παρατήρηση και τη μέθοδο της κλινικής συνέντευξης. Η αξιολόγηση του μαθήματος θα γίνεται : α) με εργασία και β) με τελικές γραπτές εξετάσεις.

131. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής II

M. Σφυρόερα

Επιδίωξη του μαθήματος είναι η εμβάθυνση σε έννοιες που παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν στο προαπαιτούμενο μάθημα «Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις: βασικές θεωρητικές έννοιες και προτάσεις εφαρμογής I» με στόχο την αναγνώριση της σημασίας τους αλλά και τον αναστοχασμό σχετικά με αυτές στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο κίνητρο, στην ανάλυση της πρότερης γνώσης των παιδιών, του ρόλου της γλώσσας και στις έννοιες της διαμεσολάβησης και της αλληλεπίδρασης για τη συγκρότηση της σκέψης κατά τις διαδικασίες μάθησης. Οι φοιτήτριες/φοιτητές θα κληθούν σε μικρές έρευνες πεδίου να αξιοποιήσουν τις παραπάνω έννοιες για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την ανάλυση : α) κλινικών –κριτικών συνεντεύξεων με παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας και β) σύντομων διδακτικών παρεμβάσεων σε τάξεις νηπιαγωγείου.

124. Ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας

Ε. Φλογαίτη

Στόχος του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην προβληματική του περιβάλλοντος και της αειφορίας στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/ Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΕ/ΕΑΑ). Οι φοιτητές μελετούν τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος κόσμος προκειμένου να κατανοήσουν την κοινωνική και πολιτική τους φύση και να καταστούν ικανοί να αναλύουν κριτικά τοπικά ζητήματα στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Ζητήματα όπως η φτώχεια, οι ανισότητες, οι διάφορες πτυχές του ενεργειακού ζητήματος, η ρύπανση, η υποβάθμιση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, οι κλιματικές αλλαγές κ.ά. αναλύονται σε όλες τις διαστάσεις τους, συζητούνται οι αιτίες και οι συνέπειες και αναζητούνται τρόποι αντιμετώπισής τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαχρονική εξέλιξη του περιβάλλοντος στην Ελλάδα, γεγονός που επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση όχι μόνο των σημερινών περιβαλλοντικών προκλήσεων αλλά και των μηχανισμών αλλαγής και αντίστασης που δημιουργεί η αλληλεπίδραση του ανθρώπου με τη φύση.

132. Εκπαίδευση παιδιών με νοητική καθυστέρηση και κινητική αναπηρία

Α. Ζώνιου-Σιδέρη

Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες. Η πρώτη ενότητα πραγματεύεται το ζήτημα της κινητικής αναπηρίας και ειδικότερα της εγκεφαλικής παράλυσης δίνοντας έμφαση στο αντικείμενο και στους στόχους της εκπαίδευσης παιδιών με εγκεφαλική παράλυση. Στο πλαίσιο της παιδαγωγικής προσέγγισης των νηπίων με εγκεφαλική παράλυση, περιγράφονται οι ιδιαιτερότητες των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη, σκέψη), της γλωσσικής τους ανάπτυξης και των κινητικών τους δεξιοτήτων. Παρουσιάζονται, επίσης, προτεινόμενες εκπαιδευτικές πρακτικές για την ομαλή μετάβαση των νηπίων με εγκεφαλική παράλυση στη δημοτική εκπαίδευση. Η δεύτερη ενότητα ασχολείται με το ζήτημα των παιδιών με νοητική καθυστέρηση. Καταρχάς αναλύεται η πολυπλοκότητα του ορισμού της νοητικής καθυστέρησης και στη συνέχεια το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης των παιδιών με νοητική καθυστέρηση. Σκιαγραφείται η ανάπτυξη των γλωσσικών και νοητικών τους δεξιοτήτων, καθώς και οι τρόποι μετάβασης των νηπίων με νοητική καθυστέρηση στη δημοτική εκπαίδευση.

133. Κριτική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη

Β. Τσάφος

Στόχος του μαθήματος είναι να προσεγγίσουν οι φοιτητές/τριες το ρεύμα της Κριτικής Παιδαγωγικής και τις επιδράσεις του τόσο στους στόχους όσο και στην ανάπτυξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε αυτό το πλαίσιο θα μελετηθούν κείμενα βασικών εκπροσώπων του παιδαγωγικού αυτού ρεύματος (Freire, Apple, McLaren, Giroux, Aronowitz) και θα διερευνηθούν οι συνεπαγωγές του στις ποικίλες παραμέτρους που προσδιορίζουν την εκπαιδευτική πράξη σε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνθήκες. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρουσιασθούν διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα που βασίστηκαν στην κριτική παιδαγωγική και ο ρόλος που προδιαγράφεται για τον εκπαιδευτικό σε μια τέτοια στοχαστικό-κριτική προοπτική. Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται είτε με εξετάσεις είτε με απαλλακτικές ατομικές εργασίες.

134. Εναλλακτικές μορφές εκπαιδευτικής αξιολόγησης

Β. Τσάφος

Στόχος του μαθήματος είναι να προσεγγίσουν οι φοιτητές/τριες την έννοια της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, τα είδη της και τις παιδαγωγικές τους συνεπαγωγές. Σε αυτό το πλαίσιο θα παρουσιασθούν οι εναλλακτικές μορφές της εκπαιδευτικής αξιολόγησης (περιγραφική αξιολόγηση, αυτοαξιολόγηση, ετεροαξιολόγηση, portfolio...) και το πλαίσιο παιδαγωγικών αρχών που τις διέπουν. Στο μάθημα θα παρουσιάζονται και θα αναλύονται συγκεκριμένα παραδείγματα εναλλακτικής εκπαιδευτικής αξιολόγησης με εστίαση στην προσχολική αγωγή. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών θα βασιστεί σε εργασία και εξετάσεις. Η αξιολόγηση των φοιτητών βασίζεται α) σε εργασίες/παρουσιάσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου β) σε τελική υποχρεωτική εργασία/παρουσίαση της έρευνας, που υποστηρίζεται προφορικά στο τέλος του εξαμήνου και γ) σε εξετάσεις.

2. ΕΝΟΤΗΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζονται τα θεωρητικά ρεύματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί η επιστήμη της ψυχολογίας για να μελετήσει τη συμπεριφορά, τη νόσηση και τον ψυχισμό. Προσφέρεται μια γενική άποψη των παραδοσιακών εξειδικεύσεων της επιστήμης αυτής, κυρίως της αναπτυξιακής, της κλινικής, της κοινωνικής, της εκπαιδευτικής και της συμβουλευτικής ψυχολογίας. Οι συγκεκριμένοι κλάδοι εξετάζουν ειδικότερα ζητήματα όπως η ανάπτυξη, οι αισθήσεις, τα συναισθήματα, τα κίνητρα, η προσωπικότητα, η κοινωνική προσαρμογή, οι διαταραχές της συμπεριφοράς, οι γνωσιακές λειτουργίες (κυρίως οι διεργασίες μάθησης και η οργάνωση της γνώσης), οι κοινωνικές παράμετροι της συμπεριφοράς και της νόσησης, η ομαδική συμπεριφορά, η λειτουργία της οικογένειας, η ψυχολογική μέτρηση και αξιολόγηση, οι θεραπευτικές τεχνικές. Από τα προσφερόμενα μαθήματα τρία θεωρούνται υποχρεωτικά στον ειδικότερο τομέα της ανάπτυξης του παιδιού.

Δύο υποχρεωτικά μαθήματα στο πρώτο έτος λειτουργούν ως απαραίτητη εισαγωγή στις αρχές, τις μεθόδους και τις θεωρίες της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Εκτός από τα δύο υποχρεωτικά μαθήματα, προσφέρονται μαθήματα εξειδίκευσης στους επιμέρους τομείς της φυσιολογικής πρωτίστως αλλά και της παθολογικής ανάπτυξης του παιδιού από τη βρεφική έως την εφηβική ηλικία. Πιο συγκεκριμένα πρόκειται για μαθήματα που αφορούν τη γνωσιακή (ή νοητική), τη συναισθηματική, την κοινωνική και τη γλωσσική ανάπτυξη. Ως τρίτο υποχρεωτικό προσφέρεται ένα μάθημα εμβάθυνσης στην ανάπτυξη, προς το παρόν, εκείνο που αφορά την ανάπτυξη των ικανοτήτων λόγου στο παιδί. Σημαντικός ρόλος στη συγκεκριμένη ενότητα αποδίδεται και στην κοινωνική ψυχολογία, εφόσον οι ψυχολογικές καταβολές της ανθρώπινης συμπεριφοράς διαπλέκονται με κοινωνικές μεταβλητές. Η εισαγωγή στον κλάδο αυτό συνοδεύεται από εμβάθυνση σε τέσσερις θεματικές: ατομικές διεργασίες και κοινωνική συμπεριφορά, διατομικές διεργασίες, ομαδικές διεργασίες και διομαδικές σχέσεις, συναλλαγή στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Στον χώρο της κλινικής ψυχολογίας απαραίτητη κρίνεται η εξοικείωση τόσο με τη μεθοδολογία της κλινικής έρευνας (όπως οι αρχές της κλινικής συνέντευξης και της λήψης ατομικού ιστορικού), όσο και με τις βασικές θεωρίες για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Περιγράφονται επίσης τα κυριότερα ψυχοπαθολογικά σύνδρομα της βρεφικής και πρώτης παιδικής ηλικίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις που καλούνται να διαχειριστούν οι νηπιαγωγοί.

Τέλος, προσφέρονται μαθήματα που αφορούν άμεσα την εκπαιδευτική πράξη με θεματικές όπως η μέτρηση και η αξιολόγηση της μάθησης στην εκπαίδευση, οι διαδικασίες μετάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων στο σχολείο, οι εφαρμογές της ψυχολογίας στην πρακτική της διδασκαλίας και η ψυχοδυναμική ανθρώπινων σχέσεων ιδιαίτερα στη σχολική τάξη.

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Ψυχολογίας 12 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

202. Ανάπτυξη του παιδιού I (υποχρεωτικό)

Ρ. Παπαδοπούλου

Στο μάθημα αναλύονται ζητήματα σχετικά με τα εξής: α) την ιστορία, το αντικείμενο και τα θεωρητικά ζητήματα της αναπτυξιακής ψυχολογίας, β) τις θεωρητικές προσεγγίσεις της αναπτυξιακής ψυχολογίας, γ) ζητήματα μεθοδολογίας στην αναπτυξιακή ψυχολογία, δ) την κληρονομικότητα και το περιβάλλον, ε) τις περιόδους ανάπτυξης του παιδιού με έμφαση στην προγεννητική περίοδο και το νεογέννητο.

222. Ανάπτυξη του παιδιού II (υποχρεωτικό)

Ρ. Παπαδοπούλου

Στο μάθημα αναλύονται θέματα σχετικά με τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού κατά τη βρεφική, νηπιακή και παιδική ηλικία.

204. Ανάπτυξη του λόγου (υποχρεωτικό)

Δ. Κατή

Εισαγωγή στη μελέτη της ανάπτυξης των γλωσσικών/επικοινωνιακών ικανοτήτων του παιδιού. α) Ιστορική ανασκόπηση, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. β) Η ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων: πώς το παιδί κατακτά τη φωνολογία, τη γραμματική (μορφολογία και σύνταξη) και τη σημασιολογία (κυρίως το λεξιλόγιο) της γλώσσας του. γ) Η ανάπτυξη επικοινωνιακών ικανοτήτων: πώς το παιδί μαθαίνει να χρησιμοποιεί το λεξιλόγιο και τη γραμματική της γλώσσας του με αποτελεσματικό τρόπο σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις τόσο σε συνομιλίες όσο και σε προφορικούς και γραπτούς μονολόγους. Έμφαση στις ικανότητες συγκρότησης συνεχούς λόγου, κυρίως αφηγήματα και γραπτά κείμενα. δ) Γλωσσικές/επικοινωνιακές ικανότητες και εκπαίδευση.

210. Μέσα Επικοινωνίας και παιδική ηλικία

Ε. Κούρτη

Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές/τριες τις βασικές θεωρίες και τις αρχές της έρευνας σχετικά με τον ρόλο των μέσων επικοινωνίας στην καθημερινή ζωή και την ανάπτυξη των παιδιών. Στο πλαίσιο μιας επικοινωνιακής προσέγγισης που λαμβάνει υπόψη την πολύπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών, της τεχνολογίας, της οικονομίας και των μιντιακών κειμένων οι βασικοί άξονες γύρω από τους οποίους οργανώνεται η ύλη του μαθήματος είναι: ιστορία της έρευνας για τα μέσα επικοινωνίας και τα παιδιά· χαρακτηριστικά της σύγχρονης μιντιακής κουλτούρας των παιδιών· γνωστικές, συναισθηματικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της σχέσης των παιδιών με τα μέσα επικοινωνίας· οικονομία και δομή της βιομηχανίας οπτικοακουστικών μέσων για παιδιά· αναπαράσταση των παιδιών στα μέσα επικοινωνίας· ψηφιακή κουλτούρα και παιδική ηλικία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις συνέπειες της σχέσης των παιδιών με τα μέσα στην εκπαίδευση και τη σημασία της εκπαίδευσης στα μέσα επικοινωνίας στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης.

223. Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας

Δ. Παπούδη

Εισαγωγή των φοιτητών στο γνωστικό αντικείμενο των ψυχολογικών διαταραχών της παιδικής ηλικίας. Αρχικά αναλύονται ζητήματα σχετικά με α) τον ορισμό των εννοιών του φυσιολογικού και του παθολογικού και της ψυχικής διαταραχής και β) την ταξινόμηση και αξιολόγηση. Με στόχο την ευαισθητοποίηση των φοιτητών για την αντιμετώπιση πιθανών ψυχοπαθολογικών διαταραχών σε παιδιά της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας δίνεται έμφαση στα εξής: νοητική καθυστέρηση, παιδικός αυτισμός, μαθησιακές δυσκολίες, διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής, διαταραχές της διατροφής, παιδικές νευρώσεις και παιδικές ψυχώσεις.

213. Συμβουλευτική ψυχολογία

Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου

Εισαγωγή στο γνωστικό αντικείμενο, τις αρχές, τις μεθόδους και τις θεωρητικές

κατευθύνσεις της συμβουλευτικής ψυχολογίας. Ειδικότερα ζητήματα που εξετάζονται περιλαμβάνουν τη φιλοσοφία, τη φύση και τους στόχους της συμβουλευτικής ψυχολογίας, καθώς και τη συμβουλευτική διαδικασία. Η συμβουλευτική ψυχολογία είναι ένας από τους εφαρμοσμένους κλάδους της ψυχολογίας που στόχο έχει να βοηθήσει τον άνθρωπο: α) να ξεδιαλύνει σκέψεις και συναισθήματα, β) να ξεπεράσει δυσκολίες, γ) να μάθει περισσότερα για τον εαυτό του. Η θεωρία και η πρακτική της συμβουλευτικής ψυχολογίας δίνει έμφαση σε ζητήματα α) αυτογνωσίας, β) αποτελεσματικής επικοινωνίας (στην οικογένεια, στη συντροφική σχέση, στην ομάδα, σε οργανωτικά πλαίσια), γ) επίλυσης συγκρούσεων, δ) θέσπισης προσωπικών στόχων, ε) ενδυνάμωσης προτερημάτων. Απώτερος στόχος είναι να προωθηθεί η βέλτιστη λειτουργικότητα και η ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Όλα τα παραπάνω ζητήματα αναλύονται μέσα από το πρίσμα των βασικότερων θεωριών της συμβουλευτικής ψυχολογίας.

214. Συμβουλευτικές δεξιότητες στην εκπαίδευση

Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου

Στόχος του μαθήματος είναι η ευαισθητοποίηση των φοιτητών στον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η συμβουλευτική ψυχολογία στον χώρο της εκπαίδευσης. Εξετάζεται η συμβουλευτική διαδικασία μέσα από μια πρακτική προσέγγιση που βοηθά τους φοιτητές/τριες να μάθουν πώς πρέπει να διεξάγεται μια αποτελεσματική διαπροσωπική και συμβουλευτική επικοινωνία. Περιλαμβάνει βασικές αρχές της επικοινωνιακής-συμβουλευτικής συνομιλίας, τρόπους καλύτερης συμβουλευτικής προσέγγισης, τη δομή και τα στάδια εξέλιξης της συμβουλευτικής σχέσης, καθώς και την επίβλεψη, ανάλυση και εκτίμηση της πρακτικής εφαρμογής των επιμέρους δεξιοτήτων της συμβουλευτικής διαδικασίας. Το σεμινάριο έχει διαδραστική μορφή με συνεχή εξάσκηση στις δεξιότητες συμβουλευτικής και επικοινωνίας, καθώς και βιωματικές ασκήσεις που έχουν στόχο να βοηθήσουν τους φοιτητές/τριες να αφομοιώσουν πρακτικά όλα τα παραπάνω.

215. Ψυχολογία της εκπαίδευσης

Ε. Γαλανάκη

Το μάθημα εστιάζεται στους γνωστικούς και συναισθηματικούς μηχανισμούς της μάθησης, της διδασκαλίας και των κινήτρων. Ασχολείται ιδιαίτερα με την εφαρμογή των αρχών, των τεχνικών και άλλων πόρων της ψυχολογίας για να υποστηρίξει τους παιδαγωγούς στην

προσπάθειά τους να προωθήσουν την ανάπτυξη και εξέλιξη των μαθητών. Παρουσιάζονται και αναλύονται: α) η έννοια και το περιεχόμενο της ψυχολογίας της εκπαίδευσης, β) οι βασικές ψυχολογικές αρχές της εξέλιξης της διαδικασίας της μάθησης, γ) οι ατομικές διαφορές στην ανάπτυξη και στην επίτευξη της μάθησης, δ) η διαφορετικότητα στην τάξη, ε) οι παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της προσωπικότητας του παιδιού, στ) το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης, ζ) προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και αντιμετώπισή τους.

216. Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης

Ρ. Παπαδοπούλου

Στο μάθημα παρουσιάζονται και αναλύονται κριτικά βασικές προσεγγίσεις στη μελέτη της γνωστικής ανάπτυξης, καθώς και οι παιδαγωγικές τους προεκτάσεις: η θεωρία του Jean Piaget, θεωρίες επεξεργασίας πληροφοριών, η κοινωνικογνωστική σύγκρουση, η προσέγγιση του Jerome Bruner, η θεωρία του Lev Vygotsky και σύγχρονες κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις.

224. Ψυχολογία της τάξης: αποτελεσματική διδασκαλία και μάθηση

Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου

Το μάθημα εστιάζεται στον ρόλο του σχολείου και των εκπαιδευτικών στη σωματική, νοητική, ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και στην εξέλιξη της προσωπικότητάς του. Θα μελετηθεί και θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη σπουδαιότητα των εποικοδομητικών σχέσεων εκπαιδευτικών-μαθητών. Μέσα από βιωματικές ασκήσεις, προβολή ταινιών, μελέτη περιπτώσεων κ.ά μελετώνται τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, οι μέθοδοι διδασκαλίας και η φιλοσοφία των αποτελεσματικών εκπαιδευτικών. Ακόμη, μελετάται πώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να προωθήσει τη θετική αλληλεπίδραση του με τους γονείς, ως έναν άλλο σημαντικό παράγοντα αποτελεσματικής διδασκαλίας και μάθησης.

Το μάθημα περιλαμβάνει παραδόσεις και εργαστήρια στα οποία οι φοιτητές επεξεργάζονται ζητήματα όπως: προβλήματα συμπεριφοράς, διαχείριση συγκρούσεων, διαφορετικότητας, συνεργασίας σχολείου-οικογένειας, κ.ά.

220. Αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία και διαπροσωπική επικοινωνία

Δ. Παπούδη

Εισαγωγή των φοιτητών/τριών στο γνωστικό αντικείμενο της αναπτυξιακής ψυχοπαθολογίας: περιβάλλοντα ανάπτυξης, βασικές αρχές, θεωρητικά μοντέλα και μεθοδολογικά ζητήματα. Προκειμένου οι φοιτητές/τριες να κατανοήσουν σε βάθος τη σύνδεση της αναπτυξιακής ψυχολογίας με την αναπτυξιακή ψυχοπαθολογία δίνεται έμφαση στις θεωρητικές απόψεις, στα ερευνητικά δεδομένα και τις κλινικές επιπτώσεις που αφορούν τη διαπροσωπική επικοινωνία στη βρεφική και παιδική ηλικία. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στην ανάπτυξη της διαπροσωπικής επικοινωνίας σε παιδιά με νοητική καθυστέρηση, διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης και ειδική γλωσσική διαταραχή.

221. Επικοινωνία στις ομάδες

Ε. Κούρτη

Μέσα από εισηγήσεις και βιωματικές ασκήσεις, οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με την κοινωνικο-ψυχολογική έρευνα και θεωρία σχετικά με την επικοινωνία εντός και μεταξύ των ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό, βασικές θεματικές του μαθήματος είναι: ιστορία της έρευνας για την επικοινωνία στις ομάδες· είδη, στάδια ανάπτυξης και μοντέλα της επικοινωνίας στις ομάδες· εαυτός και ταυτότητα· λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία· θέματα κοινωνικής επιρροής· ηγεσία και διαδικασία λήψης αποφάσεων· διομαδική συμπεριφορά· επίδοση και δημιουργικότητα στις ομάδες· συγκρούσεις και διαχείριση συγκρούσεων· ψυχοδυναμική προσέγγιση των ομαδικών διεργασιών· νέες τεχνολογίες και επικοινωνία στις ομάδες· ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας σε σχολικό πλαίσιο.

208. Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια

Θ. Δραγώνα

Εξετάζεται η έννοια της οικογένειας, το ιδεολογικό στερεότυπο της «οικογένειας», ο μετασχηματισμός της οικογένειας από την παραδοσιακή εκδοχή της σε νέες μορφές που ακολουθούν τις αλλαγές της νεωτερικότητας, η δομή και η λειτουργία της οικογένειας μέσα από διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις όπως η συστημική, η κονστρουκτιονιστική, η φεμινιστική, και η ψυχαναλυτική. Έμφαση δίνεται στην ελληνική οικογένεια και την εξέλιξή της μέσα στο χρόνο. Το μάθημα διατρέχει η διασύνδεση του ψυχικού με το κοινωνικό.

3. ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη ενότητα επιδιώκεται καταρχάς μια εισαγωγή στο αντικείμενο, τις έννοιες, τις μεθόδους, την ιστορία, τη σύγχρονη προβληματική και τις τάσεις των κοινωνικών επιστημών. Στόχος είναι η εξοικείωση με τα ερευνητικά εργαλεία και τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις των συγκεκριμένων επιστημών. Διερευνώνται τόσο οι σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών κλάδων όσο και η σύνδεσή τους με την εκπαίδευση και την αγωγή. Ειδικότερα, η εκπαίδευση προσεγγίζεται από κοινωνιολογική, ιστορική και συγκριτική σκοπιά. Επίσης, δίνεται έμφαση στη μελέτη των εκπαιδευτικών πολιτικών, καθώς και στην παιδική ηλικία ως κοινωνικό φαινόμενο. Υποχρεωτικό είναι ένα μάθημα εισαγωγής στη βασικότερη κοινωνική επιστήμη, την κοινωνιολογία, και ένα επίσης εισαγωγικό μάθημα στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης.

Στο επίκεντρο των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων της εκπαίδευσης βρίσκονται ζητήματα όπως ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού θεσμού, η ισότητα και η ανισότητα ευκαιριών, η κοινωνική κινητικότητα μέσω της εκπαίδευσης, η γλώσσα και οι κώδικές της, οι σχέσεις εξουσίας και ιδεολογίας στο σχολείο, οι σχέσεις και οι στάσεις που αναπτύσσονται στη σχολική τάξη, η συμβολική συνδιαλλαγή και επικοινωνία, η καλλιέργεια κοινωνικών ταυτοτήτων, η αναπαραγωγή της γνώσης, η συγκρότηση των υποκειμένων και η κοινωνικοποίηση, η χρήση και ο ορισμός του σχολικού χρόνου και χώρου, η ανάπτυξη και η κοινωνική αξιοποίηση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών. Η συγκριτική ανάλυση προσεγγίζει την εκπαιδευτική πραγματικότητα στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, ιστορικό και πολιτισμικό της πλαίσιο. Εμπλουτίζεται από εμπειρίες που αναφέρονται σε διάφορες χώρες και εκπαιδευτικά συστήματα, από τη διεπιστημονικότητα και από την κριτική/παρεμβατική διάθεση σχετικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα. Στο πλαίσιο του αντικειμένου της εκπαιδευτικής πολιτικής, η εκπαίδευση εκλαμβάνεται ως δραστηριότητα του σύγχρονου κράτους. Εξετάζονται θέματα που αφορούν ζητήματα σχετικά με τις θεωρίες του κράτους και τις ερμηνείες της σχέσης κράτους, εκπαίδευσης και κοινωνίας, τις διαδικασίες διαμόρφωσης της εκπαιδευτικής πολιτικής μέσω μιας κριτικής προσέγγισης, τη σχέση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στην εκπαίδευση, τη συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων. Η ιστορία της εκπαίδευσης εξετάζει τη διαχρονική εξέλιξη των εκπαιδευτικών θεσμών και των παιδαγωγικών θεωριών. Οι τομές της είναι άλλοτε χρονολογικές, άλλοτε γεωγραφικές και άλλοτε ειδολογικές.

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Κοινωνιολογίας 9 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

301. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία (υποχρεωτικό)

A. Βασιλοπούλου

Το γενικό πλαίσιο του μαθήματος αφορά στην εξοικείωση με τις θεωρητικές προσεγγίσεις της Κοινωνιολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις ακόλουθες ενότητες: κοινωνική μεταβολή, κουλτούρα και πολιτισμός, θεωρίες κοινωνικοποίησης, κοινωνική στρωμάτωση, φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός, κοινωνικά κινήματα και συλλογική δράση, κοινωνικός έλεγχος και παραβατικότητα, εθνότητα και κοινωνική τάξη, φύλα και σεξουαλικότητες. Θα αναφερθούμε επίσης σε θεωρίες και μεθόδους κοινωνιολογικής έρευνας. Στόχοι του μαθήματος είναι η κατανόηση της έννοιας “κοινωνιολογική φαντασία” στο πλαίσιο της ατομικής και της συλλογικής δράσης και η παρουσίαση των βασικών θεωρητικών κοινωνιολογικών παραδειγμάτων: δομολειτουργισμός, θεωρία συγκρούσεων, συμβολική διάδραση, η ανάδειξη των συστατικών στοιχείων της κουλτούρας και του ρόλου της γλώσσας στη διαδικασία του πολιτισμού, η ανάλυση των βασικών εννοιών που σχετίζονται με την κοινωνική στρωμάτωση, όπως η κοινωνική τάξη και η κοινωνική κινητικότητα, τη συζήτηση των θεωριών σχετικά με τη φυλή και την εθνότητα και την εισαγωγική παρουσίαση των εννοιών κοινωνικό φύλο και βιολογικό φύλο σε σχέση με την έμφυλη ανισότητα.

303. Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας

A. Βασιλοπούλου

Το μάθημα έχει στόχο την κατανόηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με ιδιαίτερη αναφορά σε κοινωνικές παραμέτρους όπως αποτυπώνονται σε διαφορετικές προσεγγίσεις της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης. Η συζήτηση εκτείνεται από τις θεωρίες της κοινωνικής και πολιτισμικής αναπαραγωγής μέχρι τις θεωρίες της αντίστασης περιλαμβάνοντας και τη μελέτη της αντι-σχολικής κουλτούρας. Κείμενο αναφοράς και λεπτομερούς μελέτης είναι η κλασική πλέον εθνογραφία του Paul Willis *Μαθαίνοντας να Δουλεύεις*. Με άξονα το συγκεκριμένο έργο, θα συζητηθούν σε βάθος κοινωνικές παράμετροι που διαμορφώνουν την εκπαιδευτική εμπειρία και τις σχολικές πρακτικές όπως η κοινωνική τάξη, το φύλο, η “φυλή” και η εθνότητα αλλά και στοιχεία πολιτισμικής παραγωγής στο πλαίσιο της μαθητικής υποκουλτούρας.

304. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας I

Δ. Μακρυγιώτη

Ο κεντρικός προβληματισμός του μαθήματος αφορά τη διερεύνηση των διαδικασιών μετάβασης από την έννοια του “παιδιού” ως μονάδας σε ομάδα με συγκεκριμένα κοινωνικά, πολιτισμικά και ιστορικά γνωρίσματα. Υπό αυτούς τους όρους η παιδική ηλικία δεν προσεγγίζεται ως σταθερή και αναλλοίωτη κοινωνική κατηγορία αλλά ως μεταβαλλόμενη και ανοιχτή στις εκάστοτε συνθήκες. Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος εξετάζουν:

- α. τις διαδικασίες συγκρότησης της παιδικής ηλικίας σε ξεχωριστή από τους ενηλίκους κατηγορία,
- β. την κριτική επισκόπηση παγιωμένων θεωριών που την αφορούν (όπως είναι η θεωρία της κοινωνικοποίησης),
- γ. την προσέγγιση της παιδικής ηλικίας σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής κατασκευής,
- δ. τις διαφορετικές παιδικές ηλικίες (ιστορικά, πολιτισμικά, κοινωνικά),
- ε. τις κυρίαρχες και μη προσλήψεις της παιδικής ηλικίας και τις αντιφάσεις που τις διατρέχουν,
- στ. τις σύγχρονες μορφές ελέγχου, επιτήρησης και ρύθμισης της παιδικής ηλικίας (με έμφαση στην ιατροκοποίηση και τη θεσμοποίηση),
- ζ. ζητήματα ενδυνάμωσης, συμμετοχής και προστασίας με παράδειγμα τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

317. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας II

Δ. Μακρυγιώτη

Το μάθημα στηρίζεται στις θεωρητικές αφετηρίες του I και εστιάζεται στη διεξοδική μελέτη και ανάλυση συγκεκριμένων θεματικών όπως:

- α. Την “κατασκευή” του μέσου φυσιολογικού και του αποκλίνοντος παιδιού
- β. Τα παιδιά “εκτός τόπου”
- γ. Την παιδική εργασία και εκμετάλλευση (ιστορικές αναφορές και σύγχρονες μορφές εργασίας)
- δ. Τα παιδιά θύματα και τα παιδιά θύτες
- ε. Παιχνίδι και εμπορευματοποίηση
- στ. Μορφές απεικόνισης της παιδικής ηλικίας στις αποκαλούμενες δυτικές και μη δυτικές κοινωνίες. Αναφορές από τον χώρο της τέχνης, των ΜΜΕ, του κινηματογράφου και της λογοτεχνίας.

306. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης (υποχρεωτικό)

Ν. Ασκούνη, Α. Βασιλοπούλου

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της κοινωνικής ανισότητας στην εκπαίδευση και η επιστημολογική τομή από την οποία προκύπτει η κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, δηλαδή η στατιστική συσχέτιση ανάμεσα στη σχολική επίδοση και την κοινωνικομορφωτική προέλευση των μαθητών.

1) Η ανακάλυψη της συνάφειας ανάμεσα στη σχολική επίδοση και την κοινωνικομορφωτική καταγωγή των μαθητών.

α. Αναφορά στα διεθνή δεδομένα.

β. Παραδείγματα από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

γ. Η εξέλιξη της έννοιας της ισότητας απέναντι στο υποχρεωτικό σχολείο.

2) Η επιστημολογική τομή που προέκυψε από την ανακάλυψη της συνάφειας ανάμεσα στην επίδοση και την κοινωνική προέλευση.

α. Σχέση επίδοσης και εγγενούς ευφυΐας. Η αμφισβήτηση της ερμηνείας της σχολικής επίδοσης με βάση τις εγγενείς ικανότητες.

β. Αξιοκρατία, ίσες ευκαιρίες και κοινωνική ανισότητα.

3) Θεωρίες που ερμηνεύουν το φαινόμενο.

α. Η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου.

β. Η θεωρία των γλωσσικών κωδίκων.

308. Ζητήματα κοινωνιολογίας του σώματος

Δ. Μακρυνιώτη

Το μάθημα επικεντρώνεται σε ζητήματα κοινωνιολογίας του σώματος. Το σώμα τοποθετείται στα εκάστοτε ιστορικά, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα προκειμένου να αναδειχθεί η σημασία του στις σημερινές δυτικές κοινωνίες. Οι θεματικές του μαθήματος περιλαμβάνουν τα εξής ζητήματα:

α. Ιστορική και κοινωνική αναδρομή των προσλήψεων του σώματος,

β. Από το σταθερό στο ρευστό και ασαφές σώμα,

γ. Υποκείμενο-σώμα-ταυτότητα,

δ. Κατασκευάζοντας το “κανονικό” και το “αποκλίνον” σώμα,

ε. Τεχνικές μετασηματισμού του σώματος (δίαιτα, σωματική άσκηση, τατουάζ, αισθητική χειρουργική, προσθετική, μόδα),

- στ. Κατακερματισμός, ιατρικοποίηση και εμπορευματοποίηση του σώματος,
- ζ. Αισθησιασμός, το σώμα ως θέαμα,
- η. Το σώμα που συμμορφώνεται και το σώμα που υπονομεύει,
- θ. Το πάσχον σώμα (το σώμα που πονά, η διαχείριση και η γλώσσα του πόνου),
- ι. Αρρώστια-Θάνατος (μεταμοσχεύσεις-εμπόριο οργάνων),
- ια. “Νέα” σώματα στην τέχνη.

309. Παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση

Ε. Ζαμπέτα

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάλυση των διαδικασιών συγκρότησης των κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών θεσμών και ιδιαίτερα η πρόσληψη της εκπαίδευσης ως κοινωνικού δικαιώματος. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα:

- Ο “Ευρωπαϊσμός” ως πολιτική κίνηση και ιδέα
- Οι διαδικασίες συγκρότησης της ΕΟΚ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)
- Οι θεσμοί και οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων στην ΕΕ
- Οι βασικότερες τάσεις στον τομέα των κοινωνικών πολιτικών στην ΕΕ και ιδιαίτερα στην εκπαιδευτική πολιτική
- Η έννοια του ευρωπαϊκής ιδιότητας του πολίτη και η αναδυόμενη φύση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων στην ΕΕ
- Τα δικαιώματα ως πολιτικό και κοινωνικό διακύβευμα.

311. Εκπαιδευτική πολιτική Ι: οι εκπαιδευτικοί θεσμοί στην πρώιμη παιδική ηλικία

Ε. Ζαμπέτα

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής του κράτους και ιδιαίτερα των θεσμών που αφορούν την πρώιμη παιδική ηλικία στην Ευρώπη. Επίσης στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύεται η διαδικασία εκκοσμίκευσης των εκπαιδευτικών θεσμών και η σχέση θρησκείας και εκπαίδευσης. Το μάθημα αναπτύσσεται στις εξής ενότητες:

- α. Ιστορικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των πρώτων θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Η παρέμβαση του κράτους στην αγωγή της πρώιμης παιδικής ηλικίας.
- β. Οι κοινωνικές καταβολές της διχοτομίας των θεσμών φροντίδας και αγωγής της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη.

- γ. Οι βασικές τάσεις ανάπτυξης των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη
- δ. Η επαγγελματοποίηση των θεσμών αγωγής και εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας.
- ε. Η θρησκεία ως κοινωνικό φαινόμενο. Θρησκεία και εκκλησίες. Θρησκεία, νεοτερικότητα και εκπαίδευση. Η διάκριση μεταξύ θρησκευόμενου πιστού και πολίτη.
- στ. Η σχέση κράτους και εκκλησίας στην Ευρώπη και η θέση της θρησκείας στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.
- ζ. Η σχέση κράτους–εκκλησίας στην Ελλάδα. Θρησκεία και εθνική ταυτότητα στην ελληνική εκπαίδευση. Η θέση της θρησκείας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- η. Επιστημολογικά, κοινωνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά του μαθήματος των θρησκευτικών στο ελληνικό σχολείο.

310. Εκπαιδευτική πολιτική II

E. Ζαμπέτα

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της εκπαίδευσης ως πεδίου του δημόσιου χώρου και η ιστορική συγκρότηση των εκπαιδευτικών θεσμών. Το μάθημα επικεντρώνεται στο ερώτημα που αφορά τους λόγους για τους οποίους το κράτος παρεμβαίνει στον χώρο της εκπαίδευσης και συγκροτεί εκπαιδευτικά συστήματα. Διερευνάται ο βαθμός στον οποίο η συστηματοποίηση των εκπαιδευτικών θεσμών σχετίζεται με τις ακόλουθες διαδικασίες:

- α. τη διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού
- β. τη διαδικασία διεύρυνσης των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων
- γ. την εκβιομηχάνιση
- δ. την ανάπτυξη του εθνικισμού και τη συγκρότηση των εθνικών κρατών.

Τα παραπάνω ερωτήματα διερευνώνται υπό το πρίσμα των σημαντικότερων θεωριών κράτους (φιλελευθερισμός, μαρξισμός, κράτος πρόνοιας, πλουραλιστικές προσεγγίσεις).

313. Θεωρίες φύλων

M. Λεοντσίνη

Σε αυτό το μάθημα θα εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι Κοινωνικές Επιστήμες (ιδιαίτερα η Κοινωνιολογία και η Ανθρωπολογία) αναλύουν την έμφυλη διάσταση της κοινωνικότητας. Θα αναλύσουμε το κοινωνικό φύλο, ως οργανωτική αρχή της κοινωνικής ζωής, και τους τρόπους με τους οποίους συνδέεται με άλλες αναλυτικές κατηγορίες όπως η κοινωνική

τάξη, η εθνότητα, η σεξουαλικότητα, η “φυλή” κ.λπ. Στο πλαίσιο της αναδρομής στις θεωρίες των φύλων θα κατανοήσουμε την έννοια του κοινωνικού φύλου ως προς τον τρόπο κατασκευής και λειτουργίας της. Με τη βοήθεια των βασικών θεωριών θα επιχειρήσουμε την προσέγγιση των ρόλων, των στάσεων και των στερεοτύπων που συνδέονται με την κοινωνική κατασκευή της έμφυλης ταυτότητας. Θα αντιμετωπίσουμε δηλαδή την αρρενωπότητα και τη θηλυκότητα ως κατηγορίες ανάλυσης ιστορικά διαμορφωμένες, οι οποίες διαπλέκονται, αλληλοεξαρτώνται και σχετίζονται με τις σχέσεις εξουσίας που δεσμεύουν άτομα και ομάδες. Εκτός από την ιστορική διαμόρφωση των αναλυτικών κατηγοριών, θα εξετάσουμε τις θεωρίες της επιτελεστικότητας και τη σημασία τους για την κατανόηση των έμφυλων κανόνων κοινωνικότητας. Το φεμινιστικό πλαίσιο ανάλυσης θα αναδείξει τις εκδοχές της αμφισβήτησης των κληρονομημένων δομών και απόψεων. Με τη σύντομη αναδρομή στην ιστορία του δυτικού κόσμου θα εξετάσουμε τη λειτουργία της έμφυλης κοινωνικότητας στη διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων. Η παρουσίαση των αντιλήψεων για τα φύλα σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές (Ασία, Αφρική, Ευρώπη, Αμερική) στη διάρκεια του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα θα μας επιτρέψει να αναδείξουμε τη σχέση αυτών των αντιλήψεων, δομών και σχέσεων εξουσίας με την κοινωνική στρωμάτωση και ανα/παραγωγή. Θα επιμείνουμε στις ιδιαιτερότητες του μεσογειακού χώρου με αναφορές στη σχετική ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία. Στο μάθημα προβλέπονται προβολές ταινιών και συζητήσεις, οι οποίες θα τεκμηριώνονται από την παρουσίαση των θεωρητικών προκειμένων.

314. Φύλα και πολιτιστικές πρακτικές

Μ. Λεοντσίνη

Οι πρόσφατες έρευνες, τόσο στον χώρο των Επιστημών της Εκπαίδευσης όσο και των Κοινωνικών Επιστημών γενικότερα, συνδέουν άμεσα τη διαμόρφωση της σχέσης με τις πολιτιστικές πρακτικές με ζητήματα πρόσβασης στον εναλφαβητισμό και με τη σχολική πορεία. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην έμφυλη διάσταση της σχέσης με τον πολιτισμό και ιδιαίτερος με τις αναγνωστικές πρακτικές, καθώς απαντώνται πολύ μεγάλες διαφοροποιήσεις ως προς τη νοηματοδότησή της, ανάλογα με τα φύλα. Σε αυτή τη συζήτηση το κοινωνικό κεφάλαιο, δηλαδή οι τρόποι με τους οποίους οι ομάδες παράγουν σχέσεις και κινητοποιούν πόρους, έχει ιδιαίτερη σημασία. Παράλληλα, οι διαφορές ως προς την κοινωνική σημασία της συμμετοχής στον πολιτισμό συνδέονται στη διαμόρφωση/αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων. Σε αυτό το μάθημα θα αναλυθεί η συγκρότηση του κοινωνικού και του πολιτισμικού κεφαλαίου, με ιδιαίτερη προσοχή στις ιστορικές

συνιστώσες της αναγνωστικής πρακτικής στη διάρκεια των δύο τελευταίων αιώνων, στις σημασίες της ανάγνωσης στον αγροτικό και στον αστικό χώρο, καθώς και στον ρόλο του σχολείου (πορεία, επίδοση) στη διαμόρφωση των πολιτιστικών πρακτικών. Η συζήτηση για την πρόσβαση στις πολιτιστικές πρακτικές αναδεικνύει την έμφυλη διάσταση της κοινωνικής ανισότητας.

4. ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Τα μαθήματα της συγκεκριμένης ενότητας αφορούν τα χαρακτηριστικά και τις διαδικασίες παραγωγής επιστημονικής γνώσης. Παρέχουν καταρχάς την απαραίτητη γνώση επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση στη συνέχεια άλλων μαθημάτων της ίδιας ενότητας, τα οποία εξειδικεύονται στις αναλύσεις ερευνητικών δεδομένων.

Καλύπτονται θέματα όπως: αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής/τρια, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, τεχνικές δειγματοληψίας, εφαρμογές. Τα μαθήματα στοχεύουν επιπλέον να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας, προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών.

Τέλος, δίνεται η δυνατότητα εμβάθυνσης στις ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους έρευνας. Στις πρώτες εργαζόμαστε με αριθμητικά δεδομένα που προκύπτουν όταν χρησιμοποιούμε τις μεθόδους της παρατήρησης ή του πειράματος. Παρουσιάζονται μέθοδοι διαχείρισης και ανάλυσης δεδομένων της εκπαιδευτικής έρευνας, με στόχο την περιγραφή και ερμηνεία των φαινομένων που αντανακλώνται στα δεδομένα αυτά. Η ποιοτική έρευνα έχει ιδιαίτερος κανόνες και αρχές. Τα σχετικά μαθήματα ασχολούνται με το ζήτημα της αντικειμενικότητας, καθώς και με τις ποικίλες τεχνικές, όπως η ανάλυση περιεχομένου, η ανάλυση λόγου, η επιτόπια και συμμετοχική παρατήρηση, η εθνομεθοδολογία. Προτείνονται επίσης εφαρμογές των ποιοτικών μεθόδων σε ερευνητικά σχέδια με αντικείμενο τις εκπαιδευτικές σχέσεις και πρακτικές.

Τα υποχρεωτικά μαθήματα της ενότητας είναι τρία και αφορούν: τα δύο γενικά ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας και το άλλο την ποσοτική ανάλυση εμπειρικών δεδομένων. Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Μεθοδολογίας 9 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

401. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες I (υποχρεωτικό)

και

407. Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες II (υποχρεωτικό)

Θ. Δραγώνα, Α. Βασιλοπούλου, Ε. Κούρτη

Το μάθημα έχει στόχο να εξοικειώσει τους φοιτητές/τριες με όλο το φάσμα των μεθόδων που χρησιμοποιούνται από τους ερευνητές στις κοινωνικές επιστήμες και ιδιαίτερα στην εκπαίδευση. Ξεκινάει από μια σύντομη ανασκόπηση της θεωρίας της επιστήμης από την οποία απορρέει η ερευνητική μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών και επεκτείνεται σε ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον διεξαγωγής της έρευνας και το σχεδιασμό της, τα θέματα της δεοντολογίας, της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας, τα είδη των ερευνητικών προσεγγίσεων και τις στρατηγικές συλλογής δεδομένων. Καλύπτει ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις και εκθέτει κριτικά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε προσέγγισης. Με το τέλος του μαθήματος οι φοιτητές/τριες είναι σε θέση να συντάξουν ένα σχέδιο έρευνας.

403. Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική (υποχρεωτικό)

Β. Γιαλαμάς

Πρόκειται για ένα δίωρο εισαγωγικό μάθημα Στατιστικής το οποίο αποτελείται από μία διάλεξη και μια εβδομαδιαία εργαστηριακή δραστηριότητα. Στη διάλεξη παρουσιάζονται μέθοδοι και τεχνικές της Περιγραφικής και Επαγωγικής Στατιστικής όπως κατανομές συχνοτήτων, μέτρα της κεντρικής τάσης, μέτρα διασποράς, κανονική κατανομή, αξιολόγηση ατομικών περιπτώσεων, δειγματοληψία, δειγματοληπτική κατανομή, σημειακή εκτίμηση παραμέτρων, εκτίμηση με τα διαστήματα εμπιστοσύνης, εισαγωγή στον έλεγχο υποθέσεων, έλεγχος t , έλεγχοι με την κατανομή χ^2 , την απλή παλινδρόμηση και συσχέτιση με τον συντελεστή Pearson. Στην υποχρεωτική εργαστηριακή άσκηση οι φοιτητές ασκούνται στη χρήση στατιστικού λογισμικού με τη βοήθεια του οποίου κατανοούν τις μεθόδους που διδάσκονται στη διάλεξη και επεξεργάζονται δεδομένα που προέρχονται από πραγματικές έρευνες.

Η αξιολόγηση των φοιτητών περιλαμβάνει δύο εξετάσεις εκ των οποίων η μία στηρίζεται στη διερεύνηση ερευνητικών υποθέσεων με τη βοήθεια στατιστικού λογισμικού ενώ η δεύτερη αφορά σε ερωτήσεις κατανόησης της θεωρίας και την επίλυση προβλημάτων με χαρτί και μολύβι.

5. ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Εισαγωγή σε βασικές αρχές και θεωρίες των θετικών επιστημών, κυρίως της Βιολογίας, της Φυσικής και των Μαθηματικών, στην εξέλιξη των βασικών τους εννοιών και στη σχέση τους με ζητήματα εκπαίδευσης και διδακτικής. Περιλαμβάνονται επίσης μαθήματα που αφορούν την πληροφορική και τη χρήση Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση.

Υποχρεωτικό είναι το μάθημα Εισαγωγή στις Βιολογικές Επιστήμες Ι, το οποίο λειτουργεί ως συνδεδεμένος κρίκος μεταξύ θετικών επιστημών και επιστημών του ανθρώπου.

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Εκπαίδευσης στις Θετικές Επιστήμες 6 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

501. Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες

B. Τσελφές

Το μάθημα θέτει ως βασικό στόχο την εξοικείωση με κάποιες από τις “όψεις του φυσικού κόσμου” που προτείνονται από τις φυσικές-εργαστηριακές επιστήμες τους τελευταίους πέντε αιώνες. Χρησιμοποιούνται θέματα από ενότητες της κλασικής επιστήμης, των οποίων η διαπραγμάτευση στηρίζεται σε ιστορικές αναπλαισιώσεις και εστιάζεται:

α. Στην κατανόηση διάφορων επιστημονικών όψεων του κόσμου σε σχέση με το πολιτιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εμφανίστηκαν οι όψεις αυτές.

β. Στην αναγνώριση της σχέσης των επιστημονικών όψεων για τον κόσμο με τις σύγχρονες τοπικές κουλτούρες, μέσα στις οποίες διαχέονται.

γ. Στη διάγνωση των προσωπικών όψεων για τον κόσμο που διαθέτουν/χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες και στην ανάδειξη της σχέσης των όψεων αυτών με τις προσωπικές τους αξίες, πεποιθήσεις και δεσμεύσεις.

502. Έννοιες φυσικών επιστημών Ι

B. Τσελφές

Το μάθημα θέτει ως βασικό στόχο την εξοικείωση με τις αναπαραστάσεις που χρησιμοποιούν τα παιδιά στις συζητήσεις τους για τον “φυσικό κόσμο” καθώς και στις παρεμβάσεις τους πάνω σε αυτόν. Οι αναπαραστάσεις αυτές συσχετίζονται με τις έννοιες που προτείνονται από τις φυσικές επιστήμες για τις αντίστοιχες περιγραφές και παρεμβάσεις. Χρησιμοποιούνται

θέματα σχετικά με ενότητες της Φυσικής και της Χημείας. Η διαπραγμάτευσή τους πραγματοποιείται στο πλαίσιο των ευρημάτων της διδακτικής των φυσικών επιστημών. Έμφαση δίνεται, αφενός στην κοινωνική διάσταση της δόμησης των αναπαραστάσεων και αφετέρου, στους περιορισμούς που εισάγονται όταν οι αναπαραστάσεις χρησιμοποιούνται για να παρέμβουν τα παιδιά στον φυσικό κόσμο.

5Κ1. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής I

Β. Τσελφές, Α. Παρούση

Το θέατρο με κούκλες ως θεατρική τέχνη είναι ένας πολυσήμαντος χώρος διαχείρισης της γλώσσας, της κίνησης, της εικόνας, της μουσικής και της σκηνικής τέχνης. Ένα σημαντικό όμως μέρος της διαχείρισης αυτής μπορεί να στηριχτεί σε έννοιες και πρακτικές των φυσικών επιστημών (φύση και διαχείριση του φωτός, κατασκευή ειδώλων, ερμηνείες σχετικών φαινομένων κ.λπ.). Ταυτόχρονα, οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το κουκλοθέατρο μπορούν να μετασχηματιστούν και να θεωρηθούν ανάλογες των εργαστηριακών επιστημονικών δραστηριοτήτων, όπου το υποκείμενο εναλλάσσει ρόλους: επιχειρεί μια επαναλαμβανόμενη μετατόπιση από τη θέση του θεατή/παρατηρητή (που αναπαριστά, προβλέπει και ερμηνεύει τα “γεγονότα”), στη θέση του χειριστή (που παρεμβαίνει και τα “υλοποιεί”), καθώς και αντίστροφα. Τέλος, τα φυσικά γεγονότα, όπως αναπαρίστανται τουλάχιστον μέσα από τα πειράματα επίδειξης, αποτελούν θεατρικά γεγονότα ενός θεάτρου αντικειμένων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση και η καταγραφή διαφορετικών τρόπων χρήσης του κουκλοθέατρου ως αυτόνομης θεατρικής έκφρασης και, ταυτόχρονα, ως μέσου διδασκαλίας ιδεών και πρακτικών των φυσικών επιστημών στην προσχολική ηλικία.

Το περιεχόμενο του μαθήματος συγκροτείται από δύο ενότητες:

1. Παρουσίαση και ανάλυση διαφορετικών θεατρικών εκφράσεων. Αναπαράσταση και “κατασκευή” φυσικών φαινομένων: επιστημονική και διδακτική διάσταση (μελέτη αυθεντικών επιστημονικών κειμένων, εργαστηριακές δραστηριότητες κ.λπ.).
2. Οι φοιτητές/τριες σχεδιάζουν και εφαρμόζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Στο πλαίσιο αυτό καλούνται να διαχειριστούν το υλικό τους κάτω από τις προϋποθέσεις που θέτουν τόσο οι επιστημονικές υποθέσεις και πρακτικές της επιστήμης όσο και οι αρχές και οι υποθέσεις της αισθητικής και της διδακτικής. Το μάθημα αξιολογείται μέσα από τη δημόσια παρουσίαση της δουλειάς των φοιτητών/τριών.

5Κ2. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής ΙΙ

Β. Τσελφές, Α. Παρούση

Εμβάθυνση στα ζητήματα που εξετάζονται και τις πρακτικές που καλλιεργούνται στο μάθημα 5Κ1. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής Ι.

514. Βασικές έννοιες μαθηματικών

Δ. Χασάπης

Οι φυσικοί αριθμοί και οι αναπαραστάσεις τους. Οι πράξεις μεταξύ των φυσικών αριθμών. Οι αλγόριθμοι των αριθμητικών πράξεων. Βασικές ιδιότητες των φυσικών αριθμών. Διαιρετότητα. Κλασματικές μονάδες και κλασματικοί αριθμοί. Πράξεις μεταξύ κλασματικών αριθμών. Κλάσματα και δεκαδικοί αριθμοί. Ακέραιοι αριθμοί. Σύνολα και πράξεις μεταξύ συνόλων. Συναρτήσεις. Βασικές έννοιες γεωμετρίας. Παράλληλες και κάθετες ευθείες. Τα βασικά επίπεδα γεωμετρικά σχήματα. Εμβαδά γεωμετρικών σχημάτων. Στερεά γεωμετρικά σχήματα.

504. Λογικο-μαθηματικές σχέσεις και αριθμητικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση

Δ. Χασάπης

Θεμελιώδεις λογικές και μαθηματικές σχέσεις. Βασικά χαρακτηριστικά της λογικής σκέψης. Χαρακτηριστικά, οργάνωση και συμβολική έκφραση των μαθηματικών εννοιών. Σχέση μαθηματικών εννοιών και υλικής πραγματικότητας. Οι έννοιες του αριθμού. Η ιδιοποίηση των εννοιών του αριθμού από τα παιδιά. Απαρίθμηση, διάταξη και μέτρηση. Συστήματα συμβολικών παραστάσεων και γλωσσικές εκφράσεις των αριθμών. Οι αριθμητικές πράξεις και η αντιστοιχισή τους σε καταστάσεις της πραγματικότητας. Κλάσματα. Οι διαδοχικές επεκτάσεις της έννοιας του αριθμού (ακέραιος, ρητός - δεκαδικός αριθμός).

510. Χωρικές σχέσεις και γεωμετρικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση

Δ. Χασάπης

Έννοιες και σχέσεις του χώρου. Τοπολογικές και προβολικές σχέσεις στον χώρο. Ευκλείδειος χώρος και γεωμετρικές έννοιες. Σχέσεις ευθειών στον χώρο (κάθετες και παράλληλες ευθείες, γωνίες). Γεωμετρικά σχήματα και μεγέθη δύο και τριών διαστάσεων. Κανονικότητες,

συμμετρίες και μετασχηματισμοί στον χώρο. Η κατανόηση των γεωμετρικών εννοιών από τα παιδιά και η ανάπτυξη της χωρικής και γεωμετρικής σκέψης. Η οπτικοποιημένη σκέψη.

511. Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών I

Δ. Χασάπης

Η προσέγγιση των διδακτικών υλικών ως φορέων μαθηματικών εννοιών (υλικά διδασκαλίας μαθηματικών των Μοντεσσόρι, Κιζινέρ-Γκατένιο, Στερν). Η προσέγγιση των δραστηριοτήτων με τα διδακτικά υλικά ως γενεσιουργός διαδικασία συγκρότησης μαθηματικών εννοιών (υλικά διδασκαλίας μαθηματικών των Ντιένς). Υλικά και παιχνίδια βιομηχανικής κατασκευής για τη διδασκαλία των μαθηματικών (Lego, Unifix). Παραδοσιακά και επινοημένα εκπαιδευτικά παιχνίδια στη διδασκαλία των μαθηματικών. Νοητικές ασκήσεις και κινητικές δραστηριότητες στη διδασκαλία των μαθηματικών. Η χρήση των υπολογιστών στη διδασκαλία μαθηματικών εννοιών. Επιστημολογικές, σημειολογικές και διδακτικές ενστάσεις για τη χρήση διδακτικών υλικών στη διδασκαλία των μαθηματικών.

509. Θέματα ιστορίας και φιλοσοφίας των μαθηματικών

Δ. Χασάπης

Στο μάθημα παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη και τα φιλοσοφικά ερωτήματα των ακόλουθων θεμελιωδών μαθηματικών εννοιών και μεθόδων: αριθμός και αριθμητικά συστήματα, το διακριτό και το συνεχές, το μηδέν και το άπειρο, η ισότητα και η εξίσωση, η γεωμετρία και οι γεωμετρίες, η πιθανότητα και η στατιστική, η απόδειξη, η αξιωματικοποίηση και η θεμελίωση των μαθηματικών.

505. Εισαγωγή στην πληροφορική

Β. Γιαλαμάς, Δ. Μάνεσης

Πρόκειται για ένα δίωρο εισαγωγικό μάθημα Πληροφορικής το οποίο αποτελείται εβδομαδιαία από μία διάλεξη και μια εργαστηριακή δραστηριότητα. Στη διάλεξη παρουσιάζονται το λειτουργικό σύστημα των Windows, ο κειμενογράφος Microsoft Word, το λογιστικό φύλο Microsoft Excel, η εφαρμογή παρουσιάσεων Power Point και οι βασικές διαδικτυακές εφαρμογές (εξερευνητές διαδικτύου και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο). Στην υποχρεωτική εργαστηριακή άσκηση οι φοιτητές ασκούνται στη χρήση των εφαρμογών με τη βοήθεια καθοδηγούμενων ασκήσεων. Οι φοιτητές εκπονούν ατομικές εργασίες κατά

τις οποίες αναζητούν και επεξεργάζονται στοιχεία χρησιμοποιώντας μια ή περισσότερες εφαρμογές και αποδίδουν τα αποτελέσματα και συμπεράσματά τους με τη μορφή μιας παρουσίασης του Power Point.

Η αξιολόγηση των φοιτητών περιλαμβάνει: α) μια εξέταση η οποία στηρίζεται στην επεξεργασία στοιχείων (κειμένων ή πινάκων) χρησιμοποιώντας το λογισμικό που περιλαμβάνεται στην ύλη του μαθήματος και β) την αξιολόγηση της ατομικής εργασίας που παρουσιάστηκε από τον φοιτητή.

506. Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση

Η. Βούλγαρη

Οι ΤΠΕ αποτελούν πολύτιμα εργαλεία διδασκαλίας και μάθησης· μπορούν να ενισχύσουν τα κίνητρα των μαθητών, να υποστηρίξουν τη δόμηση και την αναπαράσταση της γνώσης, τη διαχείριση των πληροφοριών, τη δημιουργία, τον πειραματισμό, και την επικοινωνία. Η διάχυση και η σημασία των ΤΠΕ σε όλο και περισσότερους τομείς της κοινωνίας και η συνεχής εμφάνιση νέων τεχνολογικών εργαλείων καθιστούν σημαντική την απόκτηση δεξιοτήτων χειρισμού και χρήσης των ΤΠΕ. Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται, μέσω θεωρητικών και πρακτικών μαθημάτων, διαθεματική και διεπιστημονική επισκόπηση της εφαρμογής των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, με έμφαση στη χρήση του υπολογιστή ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης. Οι φοιτητές/φοιτήτριες έρχονται σε επαφή τόσο με τεχνολογικά εργαλεία όσο και με πρακτικές και παιδαγωγικές θεωρίες που θα τους βοηθήσουν στην αποτελεσματική ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, και στο σχεδιασμό και τη βελτιστοποίηση στρατηγικών εφαρμογής των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Το μάθημα πραγματεύεται θεματικές όπως θεωρίες μάθησης και διδακτικά μοντέλα με ΤΠΕ (π.χ. κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες, εποικοδομιστικές προσεγγίσεις, συμπεριφοριστικές θεωρίες), ζητήματα ένταξης των ΤΠΕ στο σχολικό περιβάλλον, το διαδίκτυο στην εκπαίδευση (εφαρμογές, εργαλεία, αξιοποίηση), εκπαιδευτικό λογισμικό, σχεδιασμός εκπαιδευτικού σεναρίου με ΤΠΕ, δεξιότητες και απαιτήσεις μαθητών, αξιολόγηση εφαρμογής, και επισκόπηση συναφούς έρευνας.

512. Αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση

Η. Βούλγαρη

Σύμφωνα με το ισχύον και το νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση “Τα παιδιά ενθαρρύνονται με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού να προσεγγίζουν βασικές έννοιες που αφορούν τον υπολογιστή, να αποκτούν στοιχειώδεις δεξιότητες χειρισμού λογισμικού γενικής χρήσης και να «παίζουν» με ασφάλεια χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της ευαίσθητης ηλικίας τους”, ενώ παράλληλα ορίζεται ότι “ο ρόλος της τεχνολογίας στο νηπιαγωγείο προσδιορίζεται μέσα από τις καθημερινές δράσεις σε όλο το Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου. Οι Τ.Π.Ε. επιλέγονται από τον εκπαιδευτικό για να εμπλουτίσουν τις μαθησιακές εμπειρίες, να ενισχύσουν βασικές ικανότητες και να παραγάγουν προστιθέμενη αξία στις εκπαιδευτικές πρακτικές”. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες έρχονται σε επαφή με θεωρητικά και πρακτικά θέματα της παιδαγωγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ, με διεπιστημονικό και διαθεματικό τρόπο, και με έμφαση στη χρήση, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού στην προσχολική εκπαίδευση. Μέσω εργαστηριακών κυρίως μαθημάτων, σκοπός είναι η απόκτηση βασικών γνώσεων και πρακτικών δεξιοτήτων σε θέματα που αφορούν την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη. Ανάμεσα στα θέματα που πραγματεύεται το μάθημα είναι οι ΤΠΕ στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, η επιλογή, παιδαγωγική χρήση και αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού, η σχεδίαση και η αξιολόγηση εκπαιδευτικών σεναρίων και διδακτικών παρεμβάσεων, είδη εκπαιδευτικού λογισμικού και εργαλείων ΤΠΕ και σχετικές θεωρίες μάθησης, και ο σχεδιασμός και η παρουσίαση δραστηριοτήτων με εκπαιδευτικό λογισμικό.

516. Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Ψηφιακός Κόσμος: Σύγχρονες Τάσεις και Προοπτικές

Η. Βούλγαρη

Το μάθημα επικεντρώνεται σε σύγχρονα θέματα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας και του Ψηφιακού Κόσμου (εφαρμογές, εργαλεία, υπηρεσίες, λειτουργίες) ως πηγές που μπορούν να ενισχύσουν τη διδασκαλία, τη μάθηση, και την εκπαιδευτική πρακτική. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με σύγχρονα θέματα και τάσεις στο χώρο της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας. Παράλληλα, οι φοιτητές/φοιτήτριες έρχονται σε επαφή με εφαρμογές, εργαλεία, υπηρεσίες, και λειτουργίες που αφορούν τον Ψηφιακό

Κόσμο και που μπορούν να ενισχύσουν την εκπαιδευτική πράξη, το ερευνητικό και το επαγγελματικό έργο τους. Ανάμεσα στα θέματα που πραγματεύεται το μάθημα είναι το διαδίκτυο στην εκπαίδευση και τη μάθηση, υπηρεσίες διαδικτύου στην εκπαιδευτική και επιστημονική πρακτική, τεχνολογίες Web 2.0, διαδικτυακά συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης, ηλεκτρονική μάθηση (e-learning), μάθηση μέσω κινητών συσκευών (mobile learning), εικονική πραγματικότητα και εικονικοί κόσμοι, αξιολόγηση και παιδαγωγική αξιοποίηση υπηρεσιών διαδικτύου.

517. Ψηφιακά Παιχνίδια, Εικονικοί Κόσμοι, και Μάθηση: Έρευνα και Εφαρμογές

Η. Βούλγαρη

Τα ψηφιακά παιχνίδια (ΨΠ) και οι εικονικοί κόσμοι (ΕΚ) αποτελούν περιβάλλοντα που προσελκύουν όχι μόνο μεγάλο πλήθος χρηστών, αλλά επίσης και το ερευνητικό ενδιαφέρον σε πεδία όπως η ψυχολογία, η κοινωνιολογία, οι νευροεπιστήμες, η εκπαίδευση, η οικονομία, και η πληροφορική. Μεγάλος όγκος έρευνας περιγράφει το δυναμικό τους ως μαθησιακά εργαλεία. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με θέματα που αφορούν τη μάθηση που βασίζεται στο ψηφιακό παιχνίδι (digital games based learning) και τους εικονικούς κόσμους. Το μάθημα, μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης, πραγματεύεται θέματα όπως η επισκόπηση της σχετικής έρευνας, το κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, η εφαρμογή τους στη διδασκαλία και τη μάθηση, σχετικές θεωρίες μάθησης και αρχές ψυχολογίας, κριτική θεώρηση θετικών και αρνητικών σημείων στην παιδαγωγική εφαρμογή των ψηφιακών παιχνιδιών, βασικές παιδαγωγικές αρχές σχεδιασμού, ανάπτυξης και αξιολόγησής τους. Παρουσιάζονται επίσης και παραδείγματα ψηφιακών παιχνιδιών και εικονικών κόσμων.

508. Εισαγωγή στις βιολογικές επιστήμες Ι (υποχρεωτικό)

Κ. Αθανασίου

Το μάθημα σχεδιάστηκε για να απευθύνεται στους φοιτητές και στις φοιτήτριες ενός Παιδαγωγικού Τμήματος και αποτελεί εισαγωγή στις βιολογικές επιστήμες. Η ιδιαιτερότητα του μαθήματος έγκειται στο γεγονός ότι δεν εντάσσει τη μελέτη της εξέλιξης μέσω φυσικής επιλογής ως ένα επιμέρους κεφάλαιο, αλλά τη χρησιμοποιεί ως την ενοποιητική θεωρία για τη μελέτη και κατανόηση όλων των υπολοίπων εννοιών και ενοτήτων της βιολογίας. Το περιεχόμενο του μαθήματος σχεδιάστηκε με βάση τα παρακάτω δεδομένα:

1. Το μάθημα παρακολουθούν φοιτητές/τριες για τους οποίους η Βιολογία δεν είναι το βασικότερο αντικείμενο ενασχόλησης, αλλά ένα βοηθητικό εργαλείο για την κατανόηση άλλων γνωστικών αντικειμένων όπως οι Περιβαλλοντικές Επιστήμες και η Οικολογία, η Αγωγή Υγείας, η Ειδική Αγωγή, οι Επιστήμες του ανθρώπου κ.ά. 2. Πολλά επί μέρους κεφάλαια από τα θέματα των Βιολογικών Επιστημών αποτελούν για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες των Παιδαγωγικών Τμημάτων αντικείμενα της μελλοντικής τους διδασκαλίας. Το στοιχείο αυτό ήταν καθοριστικό ώστε να ενταχθούν στην ύλη κεφάλαια σχετικά με την ταξινόμηση των ζώων και των φυτών. 3. Υπάρχουν ανοιχτά ή εξειδικευμένα ζητήματα των Επιστημών της Αγωγής τα οποία προϋποθέτουν την εξοικείωση του/της φοιτητή/τριας με βασικές γνώσεις της Βιολογίας ή της Γενετικής. Η συγκεκριμένη ανάγκη υπαγόρευσε να συμπεριληφθούν στην ύλη τα κεφάλαια της Γενετικής του Κυττάρου, της Κληρονομικότητας και του Νευρικού Συστήματος.

515. Εισαγωγή στις βιολογικές επιστήμες II: Θέματα βιολογίας ανθρώπου

K. Αθανασίου

Στο μάθημα μελετώνται ζητήματα σχετικά με την ανατομία και τη βιολογία του ανθρώπινου σώματος. Στόχος είναι οι φοιτητές/τριες να αποκτήσουν γνώσεις για τον εγκέφαλο, την καρδιά, τα αγγεία του αίματος, το πεπτικό σύστημα, το γεννητικό σύστημα του ανθρώπου και στοιχεία της Γενετικής, κ.ά. Ειδικότερα καλούνται να μάθουν στοιχεία για το νευρικό σύστημα μέσα από την εξερεύνηση της δομής και της λειτουργίας του νευρικού ιστού και των νευρώνων, δηλαδή των νευρικών κυττάρων. Έτσι, θα είναι έτοιμοι/ες να ακούσουν για την ανατομία του εγκεφάλου και άλλα τμήματα του νευρικού συστήματος, καθώς και ορισμένα βασικά στοιχεία για το αισθητικό σύστημα. Δηλαδή για πτυχές των σωματικών αισθήσεων, της όρασης, της ακοής, της γεύση και της όσφρησης. Με παρόμοιο τρόπο θα μελετηθούν βασικά χαρακτηριστικά του καρδιαγγειακού συστήματος, το οποίο συνίσταται από την καρδιά και το κυκλοφορικό σύστημα, δηλαδή του συστήματος που είναι υπεύθυνο για τη μεταφορά των θρεπτικών συστατικών και την αποβολή των αέριων αποβλήτων από το ανθρώπινο σώμα. Επειδή στη σύγχρονη κοινωνία δίνεται μεγάλη προσοχή στη διατροφή, είναι απαραίτητο για τους αποφοίτους ενός Παιδαγωγικού Τμήματος να γνωρίζουν μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά του πεπτικού συστήματος, καθώς και στοιχεία από τη φυσιολογία της πέψης. Τέλος, η μελέτη της ανθρώπινης αναπαραγωγής περιλαμβάνει τη μελέτη της γονιμοποίησης του ωαρίου και τη δράση των αντίστοιχων ορμονών, καθώς και τη γενικότερη εξοικείωση με το αναπαραγωγικό σύστημα του ανθρώπου.

513. Εξέλιξη του νευρικού συστήματος: σύγχρονες προσεγγίσεις

Κ. Αθανασίου

Το μάθημα είναι αφιερωμένο στη μελέτη της εξέλιξης του νευρικού συστήματος (ΝΣ). Ο σκοπός του μαθήματος είναι διττός: 1) Αφενός οι φοιτητές/τριες να αντιληφθούν μέσα από τη σύγκριση των νευρικών συστημάτων διαφόρων οργανισμών (από τα πρωτόζωα μέχρι τον άνθρωπο) ότι η ιστορία των νευρικών κυττάρων είναι ενιαία, αριθμεί αρκετά εκατομμύρια χρόνια και ότι η εξέλιξή τους υπήρξε σταδιακή. 2) Αφετέρου να έλθουν σε επαφή με τη σύγχρονη έρευνα που μελετά το νευρικό σύστημα του ανθρώπου, οι επιστημονικές ανακαλύψεις της οποίας θεωρούνται ως μία επανάσταση στην πορεία των γνώσεών μας για το πώς σχηματίζεται και λειτουργεί η ανθρώπινη μνήμη και γνώση. Παράλληλα, γίνεται μια προσπάθεια εξοικείωσης των φοιτητών με τις μεθόδους της “Ανακαλυπτικής Μεθόδου” διδασκαλίας, καθώς και με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών.

6. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ

Στην ενότητα επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τη χρήση των τεχνών στον χώρο της εκπαίδευσης τόσο ως αντικείμενο μάθησης όσο και ως εκπαιδευτικού εργαλείου. Αναγκαία προϋπόθεση γι’ αυτό αποτελεί η θεωρητική κατάρτιση στις σχετικές τέχνες. Είναι υποχρεωτική η επιλογή τριών μαθημάτων, ένα από τον χώρο της μουσικής και κινητικής αγωγής, ένα σχετικό με τις εικαστικές τέχνες και ένα με το θέατρο-κουκλοθέατρο.

Πιο αναλυτικά, στα μαθήματα παρέχονται καταρχάς οι θεωρητικές βάσεις της μουσικής και της κινητικής αγωγής, αναλύονται τα βασικά στοιχεία των μουσικο-κινητικών παιχνιδιών, διδάσκονται πρώτες μορφές αυτοσχεδιασμού και εξετάζονται οι αρχές της διδακτικής της μουσικής σε παιδιά. Παράλληλα γίνεται βιωματική προσέγγιση του τραγουδιού, της χρήσης μουσικών οργάνων καθώς και της κατασκευής μουσικών οργάνων με απλά υλικά.

Τα μαθήματα της εικαστικής αγωγής αποτελούνται από δύο ενότητες: αυτήν της γενικότερης εξοικείωσης με τις βασικές έννοιες και τεχνικές των εικαστικών τεχνών και εκείνη της διδακτικής τους ως επιστημονικού κλάδου. Η κάθε μία από τις ενότητες συνδυάζει τη θεωρητική με την πρακτική διάσταση του αντικείμενου της. Η θεωρητική μελέτη της ιστορίας των εικαστικών τεχνών συνοδεύεται από την προσωπική εμπειρία της καλλιτεχνικής δημιουργίας που προσφέρεται στο εργαστήριο. Η εξέταση των βασικών παραμέτρων της διδακτικής των εικαστικών τεχνών, καθώς και οι σύγχρονες προσεγγίσεις ανάλυσης του παιδικού σχεδίου (Παιδικό σχέδιο: σύγχρονες προσεγγίσεις) συνοδεύονται από την

εξάσκηση σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες κατάλληλες για εφαρμογή στην προσχολική ηλικία (Εικαστικό εργαστήριο I & II).

Τα μαθήματα θεατρικής αγωγής αποσκοπούν στην εξοικείωση με το θέατρο σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Η θεατρική πράξη ως μέσο καλλιέργειας αποσκοπεί στην απόκτηση τόσο γνώσεων όσο και της ικανότητας να χρησιμοποιηθούν στην πράξη οι δεξιότητες που αποκτήθηκαν, αλλά και για τη δημιουργία θεατρικών δρώμενων στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος και στην ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον αποσκοπεί να ενεργοποιήσουν οι φοιτητές/τριες τις γνώσεις και τις δυνατότητές τους σε όλα τα επίπεδα και μέσα από τη συνειδητοποίηση των δυνάμεών τους να ασκηθούν σωματικά, ψυχικά και πνευματικά.

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Αγωγής στις Τέχνες 9 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

601. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής I

Ν. Τσαφταρίδης

Η μουσική και κινητική αγωγή ως μέσο ανάπτυξης και καλλιέργειας της μουσικής δημιουργικότητας. Ιστορικά στοιχεία για τη μουσική και κινητική αγωγή (Μ.Κ.Α.): πού ανιχνεύονται οι ρίζες της, με ποιο τρόπο εμφανίζεται, ο ρόλος της στην εκπαίδευση, εξέλιξη και οπισθοχωρήσεις. Η εκ νέου ανακάλυψη της Μ.Κ.Α. στις αρχές του 20ού αιώνα. Οι μεγάλοι μουσικοπαιδαγωγοί και η φιλοσοφία τους. Ρυθμός, λόγος, μελωδία, κίνηση και η έννοια της “στοιχειοδομικής” (elementar) μουσικής στο Παιδαγωγικό Έργο Orff. Οι παραδόσεις γίνονται μέσω διαλέξεων με έμφαση στη θεωρία και συζητήσεις με θέματα που αφορούν την κατανόηση των σχετικών εννοιών.

619. Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής II

Ν. Τσαφταρίδης

Ο ήχος και τα βασικά στοιχεία της μουσικής, η έννοια του μουσικού παιχνιδιού, της ηχοϊστορίας και του τραγουδιού στη μουσική αγωγή. Απλές κυκλικές φόρμες (rondo), επίμονο βάσιμο (basso ostinato) και ο αυτοσχεδιασμός στη σύνθεση μουσικοκινητικού έργου. Οι παραδόσεις γίνονται μέσω διαλέξεων και συζητήσεων καθώς και με παραδείγματα στην πράξη υπό τη μορφή πρακτικών εργασιών.

602. Αυτοσχέδιες κατασκευές μουσικών οργάνων

Ν. Τσαφταρίδης

Κατάταξη των μουσικών οργάνων. Βασικές γνώσεις για την παραγωγή του ήχου στα μουσικά όργανα. Απλές κατασκευές μουσικών οργάνων με “φτωχά” υλικά όπως κουτιά από αναψυκτικά, πλαστικά ποτήρια, χάνδρες, κομμάτια από ξύλο, φύλλα, όστρακα. Ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με χρήση των ιδιοκατασκευασμένων οργάνων. Το θεωρητικό μέρος περιλαμβάνει διαλέξεις και συζητήσεις και το εργαστηριακό την κατασκευή μικρών αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων καθώς και τη χρήση τους.

605. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα I

Ν. Τσαφταρίδης

Η κάθε περιοχή, όπως και κάθε εποχή, σηματοδοτούνται από συγκεκριμένα μουσικά ιδιώματα. Ένας από τους παράγοντες διαμόρφωσής τους είναι και τα μουσικά όργανα. Γι’ αυτόν τον λόγο διερευνώνται διάφορα μουσικά ιδιώματα μέσω της κατασκευής του αντίστοιχου μουσικού οργάνου. Η εκπαιδευτική διαδικασία πραγματώνεται με μαθήματα α) σεμιναριακής μορφής που αφορά τη γνωριμία με το συγκεκριμένο μουσικό ιδίωμα και β) εργαστηριακής που περιλαμβάνει την κατασκευή του μουσικού οργάνου.

620. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα II

Ν. Τσαφταρίδης

Το μουσικό όργανο, που κατασκευάστηκε στο μάθημα 605. Κατασκευές μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα I, γίνεται κίνητρο για την εκμάθηση της βασικής τεχνικής παιξίματος. Οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν να παίζουν και να διαβάζουν βασικούς ρυθμούς με χρήση ρυθμικής σημειογραφίας. Εξοικειώνονται με ρυθμούς και σχήματα από ακροάσεις μέσω της συμμετοχής τους σε μουσικά δρώμενα παίζοντας και τραγουδώντας. Έτσι μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να αναπαράγουν δημιουργικά ό,τι ακούν, δίνοντας έμφαση στην προφορικότητα. Για την εκμάθηση χρησιμοποιούνται τεχνικές από τον χώρο της λόγιας αλλά και της παραδοσιακής μουσικής.

606. Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές

Ν. Τσαφταρίδης

Σε βάθος εξερεύνηση των δυνατοτήτων των κρουστών μουσικών οργάνων, τα οποία έχουν κατασκευαστεί σε προηγούμενα μαθήματα, αλλά και του ήχου που μπορούν να παραγάγουν διάφορα αντικείμενα. Θα χρησιμοποιηθούν ξυλάκια, μαράκες, shaker, κασετίνες, δίτονες κουδούνες, bendir, νταούλια αλλά και κουτάλια, κουβάδες, τενεκέδες, μπουκάλια, μεταλλικοί δίσκοι, πιάτα και σωλήνες. Ρυθμοί από την ελληνική παραδοσιακή μουσική, καθώς και από διάφορους εξευρωπαϊκούς μουσικούς πολιτισμούς θα μελετηθούν και θα αποτελέσουν τα παραδείγματα για τις δικές μας μουσικές κατασκευές. Παράλληλα αναπτύσσεται η δεξιότητα στη χρήση των κρουστών οργάνων μέσω ασκήσεων δεξιοτεχνίας που θα συνδυάζουν το παίξιμο, τη ρυθμική απαγγελία και τη σημειογραφία. Οι μουσικοί και εκπαιδευτικοί ορίζοντες των φοιτητών/τριών διευρύνονται με την επίσκεψη ειδικών δασκάλων, συνθετών και ερμηνευτών κρουστών.

608. Στοιχεία και τεχνικές των εικαστικών τεχνών

Ο. Κούβου

Σκοπός του εργαστηρίου είναι να δοθεί η ευκαιρία στους συμμετέχοντες/ουσες να έχουν προσωπική εμπειρία της διαδικασίας της καλλιτεχνικής δημιουργίας μέσω πρακτικών ασκήσεων στη ζωγραφική, στο σχέδιο, στο κολάζ και στη γλυπτική. Η εμπειρία αυτή έπεται της θεωρητικής κατάρτισης του μαθήματος της ιστορίας των εικαστικών τεχνών και της εξοικείωσης με τα μορφολογικά τους στοιχεία. Η πρακτική ενασχόληση με τις εκφραστικές δυνατότητες της εικαστικής γλώσσας συμβάλλει τόσο στην καλλιέργεια του αισθητικού κριτηρίου όσο και στην αυτογνωσία, σημαντικές παραμέτρους της αγωγής του μελλοντικού εκπαιδευτικού.

610. Ιστορία των εικαστικών τεχνών

Ο. Κούβου

Στο μάθημα μελετώνται αντιπροσωπευτικά έργα των κυριότερων περιόδων της ιστορίας των εικαστικών τεχνών στον δυτικό κόσμο από την Αρχαία Ελλάδα, τη Ρωμαϊκή και τη Βυζαντινή περίοδο, τον Μεσαίωνα, την Ιταλική Αναγέννηση, τον 15ο και 16ο αιώνα στη βόρεια Ευρώπη, το Μπαρόκ/Ροκοκό, τον Νεοκλασικισμό, τον Ρομαντισμό, τον Ρεαλισμό,

τον Ιμπρεσιονισμό και τον Μοντερνισμό. Ειδικότερα, αναλύονται τα χαρακτηριστικά στοιχεία κάθε περιόδου δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο καλλιτεχνικό ύφος, στις βασικές έννοιες της εικαστικής γλώσσας, δηλαδή τα υφολογικά κριτήρια, τα μορφολογικά στοιχεία, τις μεθόδους σύνθεσης του έργου, το εικονογραφικό περιεχόμενο, την έννοια του καλλιτεχνικού ύφους, του συμβόλου και του στερεότυπου.

607. Διδακτική των εικαστικών τεχνών

Ο. Κούβου

Κυριότερες θεματικές του μαθήματος είναι η ιστορική διάσταση της διδακτικής των εικαστικών τεχνών ως επιστημονικού κλάδου, το θεωρητικό πλαίσιο των επικρατέστερων εκπαιδευτικών μοντέλων και οι σύγχρονες προβληματικές και πρακτικές διδασκαλίας της τέχνης. Επίσης, μελετώνται διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις ανάλυσης του παιδικού σχεδίου με ιδιαίτερη έμφαση στην περιγραφή της αναπαραστατικής ικανότητας των παιδιών ως γνωστικής διεργασίας. Παράλληλα, αναδεικνύεται η συμβολή της καλλιτεχνικής δραστηριότητας στη συναισθηματική, αντιληπτική και κοινωνική ανάπτυξη του μαθητευόμενου. Τέλος, προσδιορίζεται ο καθοδηγητικός ρόλος του εκπαιδευτικού στην παραπάνω διαδικασία μέσω του σχεδιασμού μαθημάτων/παραδειγμάτων, με κριτήριο τις αναπαραστατικές ικανότητες των παιδιών.

618. Παιδικό σχέδιο: σύγχρονες προσεγγίσεις

Ο. Κούβου

Στο σεμινάριο μελετώνται οι πλέον σύγχρονες θεωρίες περί αναπαραστατικών ικανοτήτων των μικρών παιδιών και συγκεκριμένα η άποψη σύμφωνα με την οποία το παιδικό ιχνογράφημα είναι αποτέλεσμα αλληλοεπίδρασης με πολιτιστικά στερεότυπα. Πιο συγκεκριμένα ερευνάται, τόσο σε θεωρητικό πλαίσιο όσο και με τη μορφή ατομικής έρευνας του φοιτητή, η πρακτική του συνεργατικού σχεδίου, η οποία βασίζεται στην έννοια της “ζώνης εγγύτερης ανάπτυξης”, της παροχής δηλαδή από τον ενήλικα μίας στρατηγικής οικοδόμησης των αναπαραστατικών ικανοτήτων του μαθητευόμενου. Η συγκεκριμένη θεώρηση αμφισβητεί την επικρατούσα άποψη περί “παιδικής τέχνης” και “ελεύθερης έκφρασης” των παιδιών νηπιακής και πρώτης σχολικής ηλικίας και την αντικαθιστά με τις έννοιες “σχολική τέχνη” και “σχεδιαστικό παιχνίδι”.

611. Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο

A. Παρούση

Εισαγωγή στις βασικές αρχές αλλά και τις ιδιομορφίες της θεατρικής έκφρασης μέσω της κούκλας, σε θεωρητικό και σε πρακτικό επίπεδο. Οι φοιτητές/τριες μελετούν γενικά ζητήματα θεατρικής δραματουργίας, κειμένου, σκηνοθεσίας, αισθητικής και πρόσληψης του θεάματος από την πλευρά του θεατή. Ειδικότερα εστιάζονται σε διάφορα είδη κούκλας (ως προς την τεχνική της κίνησής τους), σε τεχνικές και είδη σκηνικής παρουσίας, σε κατασκευές κλασικών και σύγχρονων μορφών κούκλας, στη μυθοπλασία και το σενάριο του κουκλοθέατρου. Παράλληλα μελετάται η χρήση της θεατρικής κούκλας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

6Κ1. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής I

B. Τσελφές, A. Παρούση

Το θέατρο με κούκλες ως θεατρική τέχνη είναι ένας πολυσήμαντος χώρος διαχείρισης της γλώσσας, της κίνησης, της εικόνας, της μουσικής και της σκηνικής τέχνης. Ένα σημαντικό όμως μέρος της διαχείρισης αυτής μπορεί να στηριχτεί σε έννοιες και πρακτικές των φυσικών επιστημών (φύση και διαχείριση του φωτός, κατασκευή ειδώλων, ερμηνείες σχετικών φαινομένων κ.λπ.). Ταυτόχρονα, οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το κουκλοθέατρο μπορούν να μετασχηματιστούν σε ένα ικανοποιητικό ανάλογο των εργαστηριακών επιστημονικών δραστηριοτήτων, όπου το υποκείμενο εναλλάσσει ρόλους: επιχειρεί μια επαναλαμβανόμενη μετατόπιση από τη θέση του θεατή/παρατηρητή (που αναπαριστά, προβλέπει και ερμηνεύει τα “γεγονότα”), στη θέση του χειριστή (που παρεμβαίνει και τα “υλοποιεί”), καθώς και αντίστροφα. Τέλος, τα φυσικά γεγονότα, όπως αναπαρίστανται τουλάχιστον μέσα από τα πειράματα επίδειξης, αποτελούν θεατρικά γεγονότα ενός θεάτρου αντικειμένων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση και η καταγραφή διαφορετικών τρόπων χρήσης του κουκλοθέατρου ως αυτόνομης θεατρικής έκφρασης και, ταυτόχρονα, ως μέσου διδασκαλίας ιδεών και πρακτικών των φυσικών επιστημών στην προσχολική ηλικία.

Το περιεχόμενο του μαθήματος συγκροτείται από δύο ενότητες:

1. Παρουσίαση και ανάλυση διαφορετικών θεατρικών εκφράσεων. Αναπαράσταση και “κατασκευή” φυσικών φαινομένων: επιστημονική και διδακτική διάσταση (μελέτη αυθεντικών επιστημονικών κειμένων, εργαστηριακές δραστηριότητες κ.λπ.).

2. Οι φοιτητές/τριες σχεδιάζουν και εφαρμόζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Στο πλαίσιο αυτό καλούνται να διαχειριστούν το υλικό τους κάτω από τις προϋποθέσεις που θέτουν τόσο οι επιστημονικές υποθέσεις και πρακτικές της επιστήμης όσο και οι αρχές και οι υποθέσεις της αισθητικής και της διδακτικής. Το μάθημα αξιολογείται μέσα από τη δημόσια παρουσίαση της δουλειάς των φοιτητών/τριών.

6Κ2. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής II

B. Τσελέφης, Α. Παρούση

Εμβάθυνση στα ζητήματα που εξετάζονται και τις πρακτικές που καλλιεργούνται στο μάθημα 5Κ1. Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής I.

614. Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών/Παιδαγωγικές εφαρμογές

A. Παρούση

Στο θεωρητικό μέρος του μαθήματος μελετώνται οι διαφορετικές όψεις του θεάτρου σκιών και η αξία του ως ιδιότυπου και πολύμορφου αντικειμένου σπουδής. Καταρχάς παρουσιάζονται οι μορφολογικές και οι ιστορικογενετικές συνιστώσες που ανάγονται στην παραδοσιακή και λαϊκή φύση του θεάματος ως φορέα προφορικότητας και αυτοσχεδιασμού. Χώρος πολλαπλός και πολυσήμαντος, το θέατρο σκιών έχει τη δική του γλώσσα, κίνηση, εικόνα, μουσική και σκηνική τέχνη.

Το πρακτικό μέρος του μαθήματος εστιάζεται στην ανάλυση του θεάτρου σκιών (φως-σκιά, παραγωγή εικόνων) και στους θεατρικούς αυτοσχεδιασμούς ως μέσου διαπαιδαγώγησης. Οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με τις βασικές θεατρικές λειτουργίες όπως η κίνηση, η εμπύχωση φιγούρας και αντικειμένου, η σύνθεση και η εκτέλεση ενός στιγμιότυπου, ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα μιας διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από το παιχνίδι με το φως και τη σκιά. Η προετοιμασία μικρών σπουδών συμβάλλει στη δυνατότητα δημιουργίας εικόνων με κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας.

615. Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας με την αξιοποίηση του δράματος και του θεάτρου

Π. Τζαμαργιάς

Στο μάθημα εξετάζεται ο παιδαγωγικός και μορφο-παιδευτικός ρόλος του θεάτρου, καθώς και οι μορφές που μπορεί να πάρει στην εκπαίδευση (θεατρικό παιχνίδι, αυτοσχεδιασμός, διερευνητική δραματοποίηση, εκπαιδευτικό δράμα, αναλόγιο, χάπενινγκ, σκετς). Επίσης, επισημαίνεται η αξιοποίηση του θεάτρου ως διδακτικής μεθοδολογίας και αναπτύσσονται τρόποι εφαρμογής του. Οι φοιτητές καλούνται να συμμετάσχουν άμεσα και βιωματικά με εργαστήρια γραφής και πρακτικές ασκήσεις.

616. Διδακτική και παιδαγωγική του θεάτρου

Π. Τζαμαργιάς

Το μάθημα έχει ένα ιστορικό και θεωρητικό, αλλά ταυτόχρονα και πρακτικό –σεμιναριακό χαρακτήρα. Επισημαίνονται οι δύο όψεις του θεάτρου, ως δραματικού λόγου, αλλά και ως σκηνικής πράξης. Αναφέρονται συγγραφείς και έργα, σκηνοθέτες και παραστάσεις που αποτελούν σταθμούς στην ιστορία του ελληνικού και παγκόσμιου θεάτρου (Α. Antoine, Κ. Stanislavski, Μ. Reinhardt, Β. Brecht, Κ. Χρηστομάνος, Φ. Πολίτης, Δ. Ροντήρης, Κ. Κουν). Αναλύονται έννοιες όπως ο θεατρικός χώρος και η θεατρική σκηνή, η σκηνοθεσία και η υποκριτική, η διαδραστική επικοινωνία και ο ρόλος του θεατή, η κοινωνιολογία και η σημειολογία του θεάτρου, το θέατρο και η λογοτεχνία, η θεατρική κριτική κ.ά. Το μάθημα πλαισιώνεται με προβολές οπτικού υλικού και σχολιασμό παραστάσεων/σταθμών στην ιστορία του θεάτρου.

7. ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη ενότητα προσφέρονται μαθήματα που εξοικειώνουν με διάφορους κλάδους των επιστημών του ανθρώπου, κυρίως την παιδική λογοτεχνία, τη γλωσσολογία και την ιστορία. Τα υποχρεωτικά μαθήματα της ενότητας είναι τρία, ένα εισαγωγής στην παιδική λογοτεχνία, ένα στις επιστήμες της γλώσσας και ένα μάθημα ελληνικής ιστορίας.

Τα μαθήματα παιδικής λογοτεχνίας ενημερώνουν καταρχάς για βασικά θέματα που αφορούν τη θεωρία, την κριτική και την ιστορία της. Ασχολούνται διεξοδικότερα με

ιδεολογικά ζητήματα, εφόσον τα κείμενα για παιδιά δεν έχουν μόνο λογοτεχνικές και αισθητικές αξιώσεις, αλλά μεταφέρουν πάντα και ιδεολογικά μηνύματα. Γενικότερος σκοπός των σχετικών μαθημάτων είναι να διαφανεί η ιδιαιτερότητα αυτής της “περιοχής” της λογοτεχνίας σε σχέση με τη λογοτεχνία των ενηλίκων. Έμφαση δίνεται στη σχέση των κειμένων για παιδιά με άλλες λογοτεχνίες, ειδικότερα με εκείνη των γυναικών και με την πολυπολιτισμική. Τα ζητήματα αυτά προσεγγίζονται μεν μέσα από την ιστορική διάσταση, δίνεται όμως έμφαση στη σημερινή εποχή.

Τα μαθήματα γλώσσας εισάγουν στα θεωρητικά και μεθοδολογικά αξιώματα της γλωσσολογίας και των διεπιστημονικών κλάδων που καταπιάνονται με ψυχολογικές, κοινωνικές και βιολογικές όψεις της γλώσσας, καθώς και με τη σχέση της με την εκπαίδευση (κατεξοχήν η ψυχολογία, η κοινωνιογλωσσολογία, η εφαρμοσμένη και η εκπαιδευτική γλωσσολογία). Στοχεύουν κυρίως να δείξουν πόσο οι καθημερινές αντιλήψεις για τη γλώσσα απέχουν από τις επιστημονικές και διέπονται επιπλέον από κοινωνικές προκαταλήψεις. Η κατανόηση αυτών των ζητημάτων είναι άμεσης προτεραιότητας για την καθημερινή διδακτική πρακτική και τη συνειδητοποίηση του κοινωνικού ρόλου της εκπαίδευσης.

Με τα μαθήματα της Ιστορίας επιδιώκεται η πρόσληψη του ιστορικού παρελθόντος μέσα από συστηματική διερεύνηση, ταξινόμηση και αξιολόγηση των δεδομένων από την ανάλυση των ιστορικών πληροφοριών. Επιχειρείται η δημιουργία προϋποθέσεων για τη συγκρότηση μιας συνεκτικής επιχειρηματολογίας και τη διατύπωση τεκμηριωμένων απόψεων. Ειδικότερα οι φοιτητές μούνται στην ορθολογική προσέγγιση του ιστορικού φαινομένου με την απόκτηση και συγκρότηση βασικών γνώσεων για την ελληνική και την ευρωπαϊκή ιστορία, καθώς και την ιστορία της εκπαίδευσης.

Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Γλώσσας, Λογοτεχνίας, Ιστορίας: 12 Διδακτικές Μονάδες (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

704. Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία (υποχρεωτικό)

Α. Γιαννικοπούλου

Στην Εισαγωγή στην Παιδική Λογοτεχνία ερευνώνται θέματα θεωρίας και κριτικής της παιδικής λογοτεχνίας. Αρχικά επιχειρείται η διατύπωση του ορισμού και η οριοθέτηση του

χώρου μελέτης της παιδικής λογοτεχνίας, ενώ συγχρόνως εξετάζονται τα χαρακτηριστικά των κειμένων για παιδιά, καθώς και η σημερινή διεύρυνση της έννοιας του αναγνώστη ως αναγνώστη-θεατή, αναγνώστη-παίχτη και αναγνώστη-χρήστη. Επιπλέον συζητούνται οι ειδολογικές κατηγοριοποιήσεις με ιδιαίτερη έμφαση στα είδη που αφορούν τις μικρότερες ηλικίες (π.χ. παραμύθι, αισώπειος μύθος). Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη μελέτη των αφηγηματικών κατηγοριών του θέματος, της πλοκής, των χαρακτήρων, του σκηνικού, της οπτικής γωνίας, καθώς και στην εξέταση της διακειμενικότητας, της μεταμυθοπλασίας και των παρακειμενικών στοιχείων.

718. Παιδική λογοτεχνία: θεωρητικές προσεγγίσεις

A. Γιαννικοπούλου

Το σεμιναριακό αυτό μάθημα απευθύνεται μόνο στους φοιτητές/τριες που παρακολουθούν το αντίστοιχο υποχρεωτικό 704. Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία. Η φοίτησή του είναι υποχρεωτική και εξετάζεται με απαλλακτικές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Η ύλη είναι αντίστοιχη με εκείνη του υποχρεωτικού αλλά σε μεγαλύτερο βαθμό εμβάθυνσης. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα ερευνήσουν διεξοδικότερα, θα μελετήσουν και θα κατανοήσουν πληρέστερα τις αντίστοιχες θεματικές.

706. Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση

A. Γιαννικοπούλου

Το πέρασμα από τη θεωρία της λογοτεχνίας στη διδακτική πράξη δεν είναι ούτε αυτονόητο ούτε ιδιαίτερα εύκολο. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τη "διδασκαλία" της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση. Ειδικότερα μελετώνται θέματα περισσότερο πρακτικά όπως τα κριτήρια επιλογής ενός βιβλίου, οι τρόποι παρουσίασής του στους μαθητές του νηπιαγωγείου, η ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας κ.ά., αλλά και θεωρητικά ζητήματα όπως η πολυτροπικότητα των παιδικών κειμένων, η διαθεματικότητα, ο οπτικός γραμματισμός, το λεκτικό και οπτικό χιούμορ, η υλικότητα του βιβλίου κ.ά. Το μάθημα εξετάζεται με απαλλακτικές εργασίες, όπου οι φοιτητές/τριές διατυπώνουν τις δικές τους διδακτικές προτάσεις πάνω σε συγκεκριμένα θέματα.

707. Ελληνική ιστορία, 19ος αιώνας (υποχρεωτικό)

Φ. Ασημακοπούλου

Από τον Διαφωτισμό στη γέννηση και την εδραίωση του ελληνικού κράτους και από τον πόλεμο της Ανεξαρτησίας στον πόλεμο του 1897. Αναλυτικότερα διερευνώνται ειδικά θέματα της νεοελληνικής ιστορίας και εξετάζονται όψεις της ιστορικής διαδικασίας διαμόρφωσης της νεοελληνικής κοινωνίας (18ος-19ος αι.). Στην κατεύθυνση αυτή παρουσιάζονται: (α) Η οθωμανική κυριαρχία στη Βαλκανική, οι συνθήκες ανάδειξης της ιδέας του ελληνικού έθνους και της συγκρότησης του σχεδίου της πολιτικής του αυτοδιάθεσης. Πιο συγκεκριμένα: η φυσιογνωμία της οθωμανικής αυτοκρατορίας και οι θεσμοί οργάνωσης των Ρωμιών, οι ελληνικές εμπορικές κοινότητες της δυτικής και της κεντρικής Ευρώπης και οι φορείς των εθνικών ιδεών στον ελλαδικό χώρο, το εθνικοαπελευθερωτικό σχέδιο και ο αγώνας της Ανεξαρτησίας. (β) Οι κοινωνικοπολιτικές και ιδεολογικές διεργασίες που προσδιόρισαν την ιστορία της νεοελληνικής κοινωνίας από τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας μέχρι και την αυγή του 20ού αιώνα. Πιο συγκεκριμένα: οι μορφές οργάνωσης ενός εθνικού, δυτικού τύπου, κράτους και οι μορφές των αντιδράσεων και των αντιπαραθέσεων που τροφοδότησε η διαδικασία της πολιτικής ενοποίησης και συγκεντροποίησης της εξουσίας, το εγχείρημα του θεσμικού εκσυγχρονισμού, οι όροι αξιοποίησης του παραγωγικού δυναμικού, καθώς επίσης και ο ρόλος του κράτους στη διαμόρφωση των προσανατολισμών της ελληνικής οικονομίας.

708. Ιστορία της εκπαίδευσης

Φ. Ασημακοπούλου

Η εκπαίδευση στον βαλκανικό χώρο κατά την περίοδο της οθωμανικής κατάκτησης. Η εκπαίδευση στο νέο ελληνικό κράτος από το 1830 και εξής. Γλωσσικοί αγώνες στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα: “Ευαγγελιακά” και “Ορεστειακά”. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στις αρχές του 20ού αιώνα: το Παρθεναγωγείο του Βόλου, ο Εκπαιδευτικός Όμιλος, η Φοιτητική Συντροφιά. Οι απόπειρες μεταρρύθμισης και αντιμεταρρύθμισης, 1913-1922. Τα “Μαρασλειακά”, η διάλυση του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Η μεταρρύθμιση του 1929. Η εκπαίδευση στα χρόνια της δικτατορίας του Μεταξά. Η παιδεία στην Αντίσταση. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964. Η εκπαίδευση στα χρόνια της επταετίας, 1967-1974. Η μεταρρύθμιση του 1976.

709. Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (υποχρεωτικό)

Δ. Κατή

Εισαγωγή στις επιστήμες της γλώσσας. Βασική εξοικείωση με τους θεωρητικούς και εφαρμοσμένους επιστημονικούς κλάδους που μελετούν τη γλώσσα, με έμφαση στη σχέση της με την εκπαίδευση. α) Οι επιστήμες της γλώσσας: η ιστορία τους, το αντικείμενο και η μεθοδολογία τους. Βασικά αξιώματα της γλωσσολογίας και η αναθεώρησή τους από νεότερα διεπιστημονικά πεδία. β) Εισαγωγή στις ψυχολογικές προσεγγίσεις της γλώσσας: πώς παράγεται και πώς κατανοείται η ομιλία, η σχέση γλώσσας και νόησης. γ) Εισαγωγή στις κοινωνικές προσεγγίσεις της γλώσσας: η μελέτη της γλωσσικής ποικιλίας και αλλαγής από την κοινωνική και ιστορική γλωσσολογία, η μελέτη της γλώσσας ως κοινωνικής-πολιτισμικής πρακτικής από παραδόσεις όπως η εθνογραφία της επικοινωνίας, η εθνομεθοδολογία, ανάλυση συνεχούς λόγου (μονολόγων και συνομιλιών). δ) Σχέση γλώσσας και εκπαίδευσης: αναλυτικά προγράμματα, προβλήματα διγλωσσίας, κοινωνικής ποικιλίας, κρατικής πολιτικής και γλωσσικού σχεδιασμού.

710. Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση

Δ. Κατή

Εξοικείωση με την προβληματική ποικίλων επιστημών για ζητήματα που αφορούν τη μάθηση και τη διδασκαλία του γραπτού λόγου στο σχολείο. α) Γραμματισμός, κοινωνία και εκπαίδευση: ο κοινωνικός χαρακτήρας της έννοιας του γραμματισμού και η ιστορία του, η διδασκαλία του στο σχολείο και ο ρόλος της στη διαμόρφωση συνειδήσεων και την αναπαραγωγή/αναδιαμόρφωση της κοινωνικής ιεραρχίας. β) Γραπτός λόγος: η ιστορία της γραφής, οι μορφές και οι λειτουργίες της, νόηση και γραφή, κοινωνική διαστρωμάτωση και χρήσεις του γραπτού λόγου. γ) Η ανάγνωση και η γραφή ως νοητικές διεργασίες. δ) Παιδαγωγικές πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία και την αξιολόγηση της ανάγνωσης και της γραφής. ε) Το παιδί και η μάθηση της ανάγνωσης και της γραφής: ψυχολογικοί και κοινωνικοί συντελεστές αυτής της μάθησης.

711. Ελληνική ιστορία, 20ός αιώνας

Φ. Ασημακοπούλου

Η εθνική ολοκλήρωση και ο “αστικός εκσυγχρονισμός” των βενιζελικών κυβερνήσεων, 1909-1922: από το κίνημα στο Γουδί έως τη μικρασιατική περιπέτεια. Κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πολέμων. 1912-1922: Νέες Χώρες, Διχασμός, προσφυγικό ζήτημα. Ο ελληνικός Μεσοπόλεμος: οικονομική ανασυγκρότηση και κρίση, κοινωνική αντιπαράθεση και μορφές οργάνωσής της, Αριστερά, φασισμός, δημοκρατία, δικτατορία. Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος πόλεμος: οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις, οι πολιτικοί όροι, 1940-1950. Το μεταπολεμικό ελληνικό κράτος: “εθνοκοφροσύνη” και Νέος διχασμός: από το τέλος του εμφυλίου πολέμου έως τη δικτατορία των Συνταγματαρχών, 1967-1974. Η μεταπολίτευση.

714. Διγλωσσία και εκπαίδευση

Δ. Κατή

Εισαγωγή στη μελέτη της διγλωσσίας ως ατομικού και κοινωνικού φαινομένου. α) Ατομική διγλωσσία: ζητήματα όπως ο ορισμός της, τύποι δίγλωσσων ατόμων, τρόποι μάθησης μιας άλλης γλώσσας, χρήση και εναλλαγή των γλωσσών, διγλωσσία, σκέψη και μάθηση, η μάθηση μιας δεύτερης γλώσσας. β) Κοινωνική διγλωσσία/πολυγλωσσία. Τύποι δίγλωσσων/πολύγλωσσων κοινωνιών. Συνύπαρξη, αλληλεπίδραση, κοινωνική-πολιτική ιεράρχηση γλωσσών, στάσεις απέναντι στη διγλωσσία, παράγοντες απώλειας ή διατήρησης της μητρικής γλώσσας μεταναστών/μειονοτήτων γ) Ζητήματα γλωσσικής και εκπαιδευτικής πολιτικής: το νομικό, κοινωνικό πλαίσιο των γλωσσικών δικαιωμάτων, πρακτικές και φιλοσοφίες δίγλωσσης/πολύγλωσσης εκπαίδευσης.

719. Γλώσσα και σκέψη

Δ. Κατή

Ιστορική αναδρομή στις φιλοσοφικές και επιστημονικές ιδέες για τη σχέση γλώσσας και νόησης. Θεωρητικές προσεγγίσεις της γλώσσας και της νόησης. Γλώσσα και ανάπτυξη γνωσιακών διεργασιών: ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις που υποστηρίζουν ή αποκλείουν τη μεσολάβηση της γλώσσας σε διεργασίες όπως η αντίληψη, η μνήμη και κυρίως η σκέψη. Εστίαση σε θεωρίες που βλέπουν τη γλώσσα και τη σκέψη ως αλληλένδετες, ειδικότερα δε

όσες μελετούν την επιστημονική γλώσσα και σκέψη και τη μετάβαση του παιδιού σε αυτήν μέσω του σχολείου. Διαφορές μεταξύ των γλωσσών στη δομή και στις χρήσεις τους και η πιθανή συσχέτισή τους με διαφορές σκέψης και αντίληψης.

720. Ιστορία και Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο

Φ. Ασημακοπούλου, Α. Γιαννικοπούλου

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα μελετηθούν ζητήματα που αφορούν στον τρόπο που η Ιστορία μετασχηματίζεται σε ιστορίες στα εικονογραφημένα βιβλία για μικρά παιδιά. Με υλικό κυρίως εικονογραφημένα παιδικά βιβλία, αλλά και μυθιστορήματα, σχολικά εγχειρίδια για το μάθημα της Ιστορίας, ταινίες ιστορικού περιεχομένου και θεατρικά έργα, θα εξεταστούν θεωρητικοί προβληματισμοί συνυφασμένοι με μυθοπλαστικά κείμενα με ιστορική θεματολογία. Η μελέτη θα στηριχθεί σε τρία δίπολα που στην ουσία αποτελούν τρεις παραδοξότητες, εγγενείς στη λογοτεχνία με ιστορικό περιεχόμενο για μικρά παιδιά: α. Η αλήθεια των πραγματικών γεγονότων σε αντιδιαστολή με το μύθο στη λογοτεχνία, β. Τα σκληρά, βίαια γεγονότα, όπως ο πόλεμος, σε αντιδιαστολή με τα αθώα παιδιά/αναγνώστες, και γ. Ο συλλογικός/συμμετοχικός χαρακτήρας των γεγονότων (π.χ. μία εκστρατεία), σε αντιδιαστολή με την εξατομικευμένη εμπειρία που βιώνει ο λογοτεχνικός ήρωας.

8. ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η συγκεκριμένη ενότητα προσφέρει μαθήματα που καθιστούν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες ικανούς/ες να διαβάζουν τη διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία. Πρόκειται για μαθήματα της πιο διαδεδομένης σήμερα γλώσσας της επιστήμης, της αγγλικής. Περιλαμβάνονται μάλιστα όχι απλώς μαθήματα χρήσης και κατανόησης της γλώσσας αυτής αλλά ειδικότερα εξοικείωση με τον επιστημονικό της λόγο. Για απόκτηση πτυχίου οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να συγκεντρώσουν από την ενότητα της Ξένης Γλώσσας: 6 Διδακτικές Μονάδες Δ.Μ. ή ισοδύναμα 10 Π.Μ.

Η κατοχή της αγγλικής γλώσσας σε υψηλό επίπεδο και η στοιχειώδης έστω ικανότητα χρήσης της για την ανάγνωση και γραφή επιστημονικών κειμένων κρίνεται παντελώς απαραίτητη για όσους/ες φοιτούν σε και αποφοιτούν από ένα πανεπιστημιακό τμήμα. Ως εκ τούτου, τα μαθήματα Αγγλική Γλώσσα II, Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα I, καθώς και Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα II είναι υποχρεωτικά. Η παρακολούθηση του μαθήματος Αγγλική Γλώσσα I είναι ωστόσο προαιρετική. Αφορά μόνον όσους/ες

δεν γνωρίζουν καθόλου ή σχεδόν καθόλου την αγγλική γλώσσα και νιώθουν την ανάγκη απόκτησης βασικών γνώσεων. Οι φοιτητές/τριες θεωρείται ότι διδάχθηκαν επαρκώς την αγγλική γλώσσα και επιστημονική ορολογία εάν έχουν συγκεντρώσει συνολικά 6 Δ.Μ. Όσοι/όσες όμως διαθέτουν πιστοποιητικό Proficiency του Cambridge ή του Michigan ή ελληνικό κρατικό πτυχίο γλωσσομάθειας επιπέδου Γ2 πιστώνονται με τις απαραίτητες 6 Δ.Μ. και απαλλάσσονται από την εξέταση στα μαθήματα αυτά. Όσοι/όσες πάλι διαθέτουν πιστοποιητικό First Certificate του Cambridge ή Michigan ή κρατικό πτυχίο γλωσσομάθειας επιπέδου Β2 ή Γ1 πιστώνονται με 4 Δ.Μ. και υποχρεούνται να παρακολουθήσουν μόνο το μάθημα Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα II.

9. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Μέσω της ενότητας των πρακτικών εφαρμογών επιδιώκεται να αναπτύξουν οι φοιτήτριες και οι φοιτητές τη δυνατότητα κριτικής ανάλυσης των εκπαιδευτικών πρακτικών, καθώς και την ικανότητα αξιοποίησης της μεθοδολογίας και της παιδαγωγικής θεωρίας για την αποτελεσματική διαχείριση της πολυπλοκότητας των διαδικασιών μάθησης και διδασκαλίας.

Στη συγκεκριμένη ενότητα είναι υποχρεωτικά 5 συνολικά μαθήματα. Τα μαθήματα με κωδικούς 906, 901 και 902 είναι υποχρεωτικά για όλους/ες τους/τις φοιτητές/τριες. Επιπλέον, οι φοιτητές/τριές επιλέγουν υποχρεωτικά ένα (1) μάθημα από την υποενότητα “Πρακτική Άσκηση και Γνωστικά Αντικείμενα” και ένα (1) μάθημα από την υποενότητα “Πρακτική άσκηση στις μεθόδους έρευνας”.

Πιο αναλυτικά τα μαθήματα των πρακτικών εφαρμογών διαρθρώνονται ως εξής:

906. Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο/Ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της τάξης

901. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί και παιδαγωγικές πρακτικές στο νηπιαγωγείο

902. Σχεδιασμός, οργάνωση και διαχείριση περιβαλλόντων μάθησης για τις μικρές ηλικίες

Ένα μάθημα από την υποενότητα: Πρακτική άσκηση και γνωστικά αντικείμενα

Οι φοιτητές/τριες επιλέγουν υποχρεωτικά ένα από τα μαθήματα αυτής της ενότητας, έπειτα από συνεννόηση και εφόσον γίνουν δεκτοί από τον διδάσκοντα. Σε κάποια μαθήματα ορίζονται από τον διδάσκοντα πρόσθετα προαπαιτούμενα μαθήματα (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

Ένα μάθημα από την υποενότητα: Πρακτική άσκηση στις μεθόδους έρευνας

Ομοίως οι φοιτητές/τριες επιλέγουν υποχρεωτικά ένα από τα μαθήματα αυτής της ενότητας, έπειτα από συνεννόηση και εφόσον γίνουν δεκτοί από τον διδάσκοντα. Σε κάποια μαθήματα ορίζονται από τον διδάσκοντα πρόσθετα προαπαιτούμενα μαθήματα (δες αναλυτικά στο ΠΣ 2013-14).

906. Παρατήρηση στο νηπιαγωγείο/Ανάλυση και κατανόηση του πλαισίου της τάξης (υποχρεωτικό)

B. Τσάφος, Α. Ανδρούσου

Εξοικείωση με τα εργαλεία της παρατήρησης ως μεθόδου διερεύνησης και κατανόησης του εκπαιδευτικού πλαισίου μιας τάξης νηπιαγωγείου. Οι φοιτήτριες/έσχωρισμένες/οι σε ομάδες και υπό την εποπτεία των διδασκουσών/διδασκόντων επισκέπτονται για ορισμένο χρονικό διάστημα ομαδικά ένα νηπιαγωγείο, το οποίο επιλέγουν από λίστα που ανακοινώνεται στην αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς. Το μάθημα εστιάζεται στην ανάλυση και κατανόηση των παραμέτρων της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από το υλικό που προσκομίζουν οι ίδιες/οι οι φοιτητές/τριές. Η αξιολόγηση του μαθήματος πραγματοποιείται σταδιακά σε όλη τη διάρκεια του εξαμήνου μέσα από διαδοχικές εργασίες, οι οποίες παρουσιάζονται στην ολομέλεια, και μια συνολική ατομική ή ομαδική εργασία, η οποία υποστηρίζεται σε συνάντηση με την/τον διδάσκουσα/διδάσκοντα.

901. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί και παιδαγωγικές πρακτικές στο νηπιαγωγείο (υποχρεωτικό)

Χ. Κορτέση-Δαφέρμου, Μ. Σφυρόερα

Βασικές επιδιώξεις του συγκεκριμένου μαθήματος είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές: α) να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της επιστημονικής γνώσης για την κατανόηση της εκπαιδευτικής πράξης και τη συμβολή στη διαμόρφωσή της και β) να αναπτύξουν εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς, αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση που προσεγγίζουν στα μαθήματά τους, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη πραγματικότητα της τάξης, στην οποία πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση.

Στα νηπιαγωγεία οι φοιτήτριες και οι φοιτητές πραγματοποιούν αρχικά απλές και συμμετοχικές παρατηρήσεις. Τα ατομικά δελτία παρατήρησης που συντάσσουν συζητούνται και αναλύονται στο μάθημα και σε συναντήσεις σε μικρότερες ομάδες. Στη συνέχεια πραγματοποιούν ομαδικά εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς, τους οποίους αξιοποιούν σε σχετικές διδακτικές παρεμβάσεις. Κατά τις διδακτικές τους παρεμβάσεις

αυτοπαρατηρούνται και συντάσσουν και πάλι ατομικά δελτία τα οποία συζητιούνται σε μικρές ομάδες (με τη συμβολή των συνεργατών αποσπασμένων εκπαιδευτικών) ή/και στο μάθημα, στο πλαίσιο διαδικασιών αναστοχασμού.

Η επίδοση των φοιτητών/τριών αξιολογείται με εργασία, την οποία καταθέτουν στο τέλος του εξαμήνου (60%) και με γραπτές εξετάσεις (40%). Η εργασία περιλαμβάνει τα ατομικά δελτία παρατήρησης και αυτοπαρατήρησης, τους ομαδικούς εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς και αυτοαξιολόγηση.

902. Σχεδιασμός οργάνωση και διαχείριση περιβαλλόντων μάθησης για τις μικρές ηλικίες (υποχρεωτικό)

Χ. Κορτέση-Δαφέρμου, Μ. Σφυρόερα

Βασική επίδιξη του μαθήματος είναι να προσφέρει στις φοιτήτριες και τους φοιτητές την ευκαιρία να προβληματιστούν σχετικά με τη διαμόρφωση περιβαλλόντων μάθησης ανοικτών και ευέλικτων, τα οποία εναρμονίζονται με τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τις μικρές ηλικίες, και να επιχειρήσουν σχετικούς εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς.

Σε αυτήν την προοπτική παρουσιάζονται και συζητιούνται σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα για τη μάθηση και τη διδασκαλία στις μικρές ηλικίες και δίνεται έμφαση σε παραμέτρους που χαρακτηρίζουν δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης, όπως διαμόρφωση χώρου που ευνοεί διερευνήσεις και αναζητήσεις, εργασία σε ομάδες, ενθάρρυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παιδιών, αξιοποίηση προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών των παιδιών κ.ά.

Στο πλαίσιο του μαθήματος παρατηρούνται και σχολιάζονται με βάση τη σχετική βιβλιογραφία μαθησιακά περιβάλλοντα νηπιαγωγείου και πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου.

Οι εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί που αναπτύσσουν οι φοιτήτριες και οι φοιτητές στο νηπιαγωγείο αφορούν στη συνολική διαμόρφωση του περιβάλλοντος μάθησης και συνδέονται κατεξοχήν με την υποστήριξη διαδικασιών γραμματισμού. Οι σχεδιασμοί, αλλά και οι καταγραφές που πραγματοποιούν στο πλαίσιο των παρεμβάσεών τους, συζητιούνται και αναλύονται στο μάθημα αλλά και σε συναντήσεις ανατροφοδότησης με μικρότερες ομάδες φοιτητών, οι οποίες πραγματοποιούνται με τη συμβολή των συνεργατών αποσπασμένων εκπαιδευτικών.

Οι φοιτήτριες/τές αξιολογούνται βάσει της εργασίας τους που περιλαμβάνει τους ομαδικούς

σχεδιασμούς και την επιστημονική τους τεκμηρίωση, προσωπικές καταγραφές σημαντικών συμβάντων και παιδαγωγικών διλημάτων και αυτοαξιολόγηση.

Υποενότητα μαθημάτων: Πρακτική άσκηση και γνωστικά αντικείμενα (υποχρεωτικά) 93Α. Μετανάστες μειονότητας και εκπαίδευση: ταυτότητες και κοινωνικές ιεραρχήσεις

A. Ανδρούσου, Ν. Ασκούνη

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπο με τα ερωτήματα που θέτει η παρουσία αλλόγλωσσων, αλλόθρησκων και αλλοεθνών μαθητών και καλείται να επεξεργαστεί τρόπους για τη σχολική τους ένταξη. Τα ερωτήματα αυτά αποτελούν και το βασικό αντικείμενο του μαθήματος. Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται η ιδιαίτερη συμβολή του σχολείου στη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων αλλά και οι συνακόλουθες διαδικασίες κοινωνικών ιεραρχήσεων και διακρίσεων.

Βασικό άξονα του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας (περιεχόμενο σχολικής γνώσης, εγχειρίδια, διδακτικές πρακτικές, οργάνωση της σχολικής ζωής). Διερευνάται πώς το σχολείο συμβάλλει στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας, πώς οριοθετεί ή/και αποκλείει το “διαφορετικό”, αλλά και με ποιες προϋποθέσεις είναι εφικτή μια διαπολιτισμική προοπτική στον χώρο της εκπαίδευσης. Το πλαίσιο αναφοράς του μαθήματος είναι η προσχολική και πρώτη σχολική εκπαίδευση.

Στόχος του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με τα κατάλληλα μεθοδολογικά και παιδαγωγικά εργαλεία, ώστε να μπορούν να αναλύουν και να διαχειρίζονται την έννοια της ετερότητας στο πλαίσιο της σχολικής τάξης. Επιδιώκοντας τη σύνδεση θεωρίας και πράξης, το μάθημα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες όχι μόνο να αποκτήσουν θεωρητικές γνώσεις, αλλά και να αξιοποιήσουν το θεωρητικό υπόβαθρο για την κατανόηση της σχολικής πραγματικότητας και την παιδαγωγική παρέμβαση.

93Β. Μουσική και κινητική αγωγή στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία: πρακτικές εφαρμογές

Ν. Τσαφταρίδης

Η πρακτική εφαρμογή της Μουσικής και Κινητικής στις μικρές ηλικίες και ιδιαίτερα στον χώρο του νηπιαγωγείου. Φωνητικές δυνατότητες των παιδιών προσχολικής ηλικίας, όργανα και δυνατότητες χρήσης από τα νήπια. Ο αυτοσχεδιασμός, οι απλές φόρμες μουσικής, τα μουσικά παιχνίδια και οι ηχοϊστορίες ως κύτταρο της μουσικής πράξης και της αισθητικής

αγωγής. Παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που μπορούν να τραγουδηθούν από παιδιά. Η δυναμική της ομάδας. Η διδασκαλία γίνεται μέσω παρουσίασης σχεδίων μαθήματος, τα οποία στη συνέχεια εφαρμόζονται στους χώρους νηπιαγωγείων. Η δημιουργική συνεισφορά των φοιτητών/τριών στην τελική έκβαση του μαθήματος είναι καίριας σημασίας, καθώς το μάθημα συνδυάζει τη θεωρητική αναζήτηση και την πρακτική άσκηση.

93Γ. Ενταξιακές εκπαιδευτικές πρακτικές

Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε ενταξιακές εκπαιδευτικές δομές της προσχολικής εκπαίδευσης και σχετίζεται με τις ποικίλες προβληματικές που αναδύονται από την ενταξιακή εκπαιδευτική πρακτική. Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τη δομή και τη λειτουργία των τμημάτων ένταξης στο νηπιαγωγείο. Δίνεται έμφαση στον ρόλο του εκπαιδευτικού της ένταξης και στις συνεργατικές πρακτικές που αναπτύσσονται μεταξύ των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στην ενταξιακή διαδικασία στο πλαίσιο της γενικής προσχολικής εκπαίδευσης. Οι φοιτητές καλούνται να διευρύνουν τις γνώσεις τους και να αναπτύξουν διαφοροποιημένες παιδαγωγικές προσεγγίσεις αναφορικά με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και τις μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στην ενταξιακή εκπαίδευση.

93Δ. Το εικονογραφημένο βιβλίο στην προσχολική εκπαίδευση

Α. Γιαννικοπούλου

Στο πλαίσιο του μαθήματος, καταρχάς εξετάζονται κάποια θέματα που αφορούν στο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο όπως οι σχέσεις κειμένου και εικόνας, τα είδη στα οποία η οπτική αφήγηση αποτελεί πρωτεύον μέσον στη μετάδοση του κειμενικού μηνύματος (βιβλίο χωρίς λόγια, graphic novel, κόμικς) κ.ά. Στη συνέχεια, το ενδιαφέρον θα εστιαστεί στη διδακτική πράξη και στην απόλαυση του εικονογραφημένου βιβλίου από παιδιά του νηπιαγωγείου. Οι φοιτητές/τριές θα κληθούν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σε πραγματικές τάξεις νηπιαγωγείου διδακτικές παρεμβάσεις, όπου θα προσπαθήσουν να φέρουν τα παιδιά σε επαφή με διαφορετικά είδη εικονογραφημένου βιβλίου.

93Ε. Εκπαιδευτικός και αναλυτικό πρόγραμμα

Β. Τσάφος

Το μάθημα έχει ως βασικό στόχο τη μελέτη των Αναλυτικών Προγραμμάτων (ΑΠ) ως θεσμικών κειμένων σε άμεση συσχέτιση με την προσωπική θεωρία του εκπαιδευτικού, και το εκπαιδευτικό πλαίσιο. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο παρουσιάζονται οι βασικές θεωρίες των ΑΠ, οι επιστημολογικές αφητηρίες, τα αντίστοιχα μοντέλα ανάπτυξης ΑΠ: προϊόν - πρακτική - πράξη, καθώς και ο διαγραφόμενος ρόλος του εκπαιδευτικού στον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση του Αναλυτικού Προγράμματος (ανοικτά – κλειστά ΑΠ). Στο δεύτερο μέρος επιχειρείται κριτική προσέγγιση των ισχυόντων Αναλυτικών Προγραμμάτων μέσα από μικρής κλίμακας ομαδικές ερευνητικές εργασίες σε νηπιαγωγεία σχετικές με την ανάπτυξη και την αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων στο Νηπιαγωγείο. Η αξιολόγηση των φοιτητών βασίζεται σε εργασίες/παρουσιάσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου και στην τελική εργασία/παρουσίαση της έρευνας, που υποστηρίζεται προφορικά στο τέλος του εξαμήνου.

93Ζ. Πρακτικές ασκήσεις στην περιβαλλοντική εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη (θεωρητικό και πρακτικό φροντιστήριο)

Ε. Φλογαΐτη

Στόχος του μαθήματος είναι η ανάπτυξη προβληματισμού και η απόκτηση εμπειρίας σε σχέση με ζητήματα που συνδέουν το θεωρητικό και παιδαγωγικό πλαίσιο της ΠΕ/ΕΑΑ με το πεδίο της εφαρμογής στο σχολείο και ιδιαίτερα στο νηπιαγωγείο. Συζητούνται σε βάθος ζητήματα όπως η σχέση της ΠΕ/ΕΑΑ με τα εκπαιδευτικά συστήματα, το θεσμικό της πλαίσιο καθώς και τα μοντέλα ένταξής της στο ελληνικό εκπαιδευτικό συστήματα, ενώ έμφαση δίνεται στις σύγχρονες απόψεις που διαμορφώνονται σχετικά με το αειφόρο νηπιαγωγείο. Παράλληλα οι φοιτητές εργάζονται σε ομάδες και ασκούνται στον σχεδιασμό σχεδίων εργασίας εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και δραστηριοτήτων εφαρμόζοντας τις αρχές της ΠΕ/ΕΑΑ στο πλαίσιο του αειφόρου σχολείου.

93Η. Εικαστικό εργαστήριο Ι και ΙΙ

Ο. Κούβου

Τα εργαστήρια αποτελούν μέρος των πρακτικών ασκήσεων των φοιτητών δίνοντας τους τη δυνατότητα εφαρμογής των γνώσεων που αποκτήθηκαν στο μάθημα της διδακτικής των εικαστικών τεχνών. Κατά συνέπεια επιδιώκεται η εξοικείωση με δραστηριότητες κατάλληλες για εφαρμογή στο νηπιαγωγείο όπως ζωγραφικές ασκήσεις βασισμένες στο τυχαίο, χρήση εικόνων από τα μαζικά μέσα επικοινωνίας, σχέδιο παρατήρησης, σχέδιο διαπραγμάτευσης, χρήση ανακυκλώσιμων υλικών, τρισδιάστατες κατασκευές, συνεργατικές εικαστικές δραστηριότητες και εξάσκηση στη συλλογική εργασία. Επίσης, στο πλαίσιο του εργαστηρίου προβλέπεται προγραμματισμός και οργάνωση καλλιτεχνικού εργαστηρίου ή κύκλου μαθημάτων με συγκεκριμένο στόχο, καθώς και προετοιμασία εποπτικών μέσων διδασκαλίας.

93Θ. Παιδί και παιχνίδι στο νηπιαγωγείο

Ρ. Παπαδοπούλου

Βασική επίδιωξη του μαθήματος είναι η κατανόηση της σημασίας του παιχνιδιού στον χώρο του νηπιαγωγείου σε σχέση με την ανάπτυξη των παιδιών, την επικοινωνία, την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη μάθηση. Βασικός στόχος επίσης είναι η κατανόηση του ρόλου των εκπαιδευτικών στο παιχνίδι των παιδιών. Στο πλαίσιο της σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, οι φοιτητές/τριές θα πραγματοποιήσουν απλές ή συμμετοχικές παρατηρήσεις σχετικά με το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο, τόσο ως προς το ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών όσο και ως προς την αξιοποίηση του παιχνιδιού στην παιδαγωγική διαδικασία. Επίσης, οι φοιτητές/τριές θα επεξεργαστούν εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς βασισμένους στο παιχνίδι με στόχο την κατανόηση της σχέσης του παιχνιδιού με τη μάθηση και του ρόλου των εκπαιδευτικών στο παιχνίδι των παιδιών.

93Ι. Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί / Πρακτική άσκηση

Α. Παρούση

Αυτοσχεδιασμοί, κατασκευές αυτοσχέδιας κούκλας με στόχο την επιδεξιότητα και την αισθητική. Σκηνικές μελέτες με αυτοσχέδιες κούκλες, οι οποίες κινητοποιούν τη φαντασία, αναπτύσσουν την αίσθηση του χιούμορ, εμπλουτίζουν την ορατή εικόνα, απελευθερώνουν

τον φοιτητή και τη φοιτήτρια. Σκοπός είναι η ανακάλυψη των πολύπλευρων δυνατοτήτων που παρέχονται στην εμπύχωση της κούκλας με στοιχειώδη σκηνοθετική τεχνική, η οποία θα οδηγήσει σε μια ομαδική σπουδή, έτσι ώστε να χρησιμοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου θα πραγματοποιήσουν μια διδακτική παρέμβαση και θα παρουσιάσουν εφαρμογές τεχνικών του κουκλοθέατρου με μικρές σπουδές σε τάξη του νηπιαγωγείου, αξιοποιώντας έτσι γνώσεις και εμπειρίες των προηγούμενων εξαμήνων, καθώς και όσα αναλύονται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος.

93Κ. Διδακτική φυσικών επιστημών

B. Τσελφές

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση με τις διαδικασίες κατασκευής εννοιών στις εργαστηριακές φυσικές επιστήμες στο πλαίσιο της διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο. Περιλαμβάνει έξι τρίωρες εργαστηριακές ασκήσεις, δύο τρίωρες διαλέξεις/συζητήσεις (μία εισαγωγική και μία καταληκτική) και πέντε τρίωρες διδασκαλίες στο νηπιαγωγείο. Οι εργαστηριακές ασκήσεις συντίθενται από παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών πάνω σε “κομμάτια” του υλικού κόσμου του εργαστηρίου και από αναδραστικές συζητήσεις γύρω από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Σε συνεργασία με τον διδάσκοντα, οι φοιτητές επιλέγουν, μετασχηματίζουν και εφαρμόζουν σε παιδιά του νηπιαγωγείου κάποιες από τις δραστηριότητες που πραγματοποίησαν στο εργαστήριο. Τέλος, ολοκληρώνουν το μάθημα με την παράδοση ενός κειμένου που περιγράφει και αξιολογεί τις διδακτικές τους εφαρμογές.

93Λ. Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών II

Δ. Χασάπης

Το μάθημα συνδυάζει εργαστηριακού τύπου ασκήσεις και δραστηριότητες πρακτικής άσκησης. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές αναπτύσσουν μια σειρά διδακτικών δραστηριοτήτων για την εισαγωγή μαθηματικών εννοιών στο νηπιαγωγείο, αξιοποιώντας υλικά και δραστηριότητες που διδάχθηκαν στο προαπαιτούμενο μάθημα (511. Υλικά και δραστηριότητες διδασκαλίας μαθηματικών I). Οι δραστηριότητες αυτές εφαρμόζονται σε νηπιαγωγεία και τα αποτελέσματα τους συνοψίζονται και σχολιάζονται.

Υποενότητα μαθημάτων: Πρακτική Άσκηση στις μεθόδους έρευνας (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ)

94Α. Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: ανάλυση δεδομένων με στατιστικό λογισμό

Β. Γιαλαμάς

Πρόκειται για ένα δίωρο εργαστηριακό μάθημα Ποσοτικής Μεθοδολογίας. Οι φοιτητές/τριες που επιλέγουν το μάθημα πρέπει να έχουν παρακολουθήσει με επιτυχία το μάθημα 403. Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική. Με τη βοήθεια κατάλληλου στατιστικού λογισμικού οι φοιτητές εισάγονται σε θέματα που αφορούν την κατασκευή ερωτηματολογίου καθώς και τον έλεγχο εγκυρότητας και αξιοπιστίας των κλιμάκων που περιλαμβάνει. Επίσης, παρουσιάζονται η μεθοδολογία της πολυδιάστατης ανάλυσης που περιλαμβάνει την Παραγοντική Ανάλυση, την Ανάλυση Πολλαπλής Παλινδρόμησης, την Πολυμεταβλητή Ανάλυση Διακύμανσης/Συνδιακύμανσης και την Ανάλυση Συστάδων. Οι φοιτητές/τριες εκπονούν ομαδικές ή ατομικές εμπειρικές ερευνητικές εργασίες, οι οποίες στηρίζονται σε εκπαιδευτικά δεδομένα που οι ίδιοι συλλέγουν και επεξεργάζονται. Η εργασία και η παρουσίασή της αποτελούν το υλικό πάνω στο οποίο αξιολογούνται οι φοιτητές/τριες.

94Β. Μεθοδολογίες ανάγνωσης και γραφής επιστημονικών κειμένων

Δ. Μακρυνιώτη

Με αφετηρία τα “εμπόδια” που συνήθως συναντούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες όταν καλούνται να διαβάσουν επιστημονικά κείμενα και να γράψουν μια εργασία, το μάθημα έχει στόχο να αποσαφηνίσει τη διαφορά ανάμεσα στην αποκαλούμενη κοινή λογική και την επιστημονική σκέψη ώστε να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τα επιστημονικά κείμενα αναδεικνύοντας τους όρους συγκρότησής τους. Χρησιμοποιώντας ως εργαλεία πρωτότυπα κείμενα από τον χώρο της κοινωνιολογίας το μάθημα εντάσσει τα κείμενα στην ευρύτερη θεωρητική προβληματική στην οποία ανήκουν, αναζητά τις σχέσεις μεταξύ των κειμένων, το επιχείρημα και τους τρόπους διατύπωσης και υποστήριξής του, τα “ουσιώδη” και τα “επουσιώδη” σημεία τους. Έτσι είναι δυνατόν να κινητοποιηθεί μια ενεργητική σχέση με την ανάγνωση και τη γραφή, σχέση η οποία δεν θα υποστηρίζεται από τον φόβο μπροστά στην αυθεντία και τη μοναδική αλήθεια του επιστημονικού κειμένου, αλλά θα προάγει τη δυνατότητα πολλαπλών κριτικών αναγνώσεων. Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται

με μικρές ομαδικές εργασίες και μια τελική ατομική εργασία. Χρήσιμη θα ήταν η συνεχής παρακολούθηση του μαθήματος.

94Γ. Θέματα οπτικοακουστικής επικοινωνίας

Ε. Κούρτη

Στο μάθημα επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με θέματα που αφορούν τη σύγχρονη θεωρία και έρευνα για τα μέσα επικοινωνίας. Παρουσιάζονται οι κεντρικές έννοιες (παραγωγή, γλώσσα, αναπαράσταση και κοινό) που παρέχουν ένα θεωρητικό πλαίσιο το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα είδη των μέσων, καθώς και οι μέθοδοι και οι τεχνικές ανάλυσης οπτικοακουστικών κειμένων. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν τόσο να αναλύουν κριτικά διάφορες μορφές οπτικοακουστικών κειμένων (έντυπα, διαφημίσεις, τηλεοπτικές και κινηματογραφικές παραγωγές, ιστοσελίδες, βιντεοπαιχνίδια κ.λπ.) όσο και να παράγουν κατά ομάδες οπτικοακουστικά κείμενα με βάση την αρχή ότι επιτυγχάνεται μια καλύτερη κατανόηση των συμβάσεων και των χαρακτηριστικών των μέσων όταν τα άτομα έχουν μια άμεση εμπειρία της διαδικασίας παραγωγής τους. Λόγω της εργαστηριακής μορφής του μαθήματος, ο αριθμός των φοιτητών/τριών που μπορούν να συμμετέχουν είναι περιορισμένος (έως 30 άτομα).

94Δ. Εκπαιδευτικές πρακτικές και ανισότητες: σχέση σχολείου – οικογένειας

Ν. Ασκούνη

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η κατανόηση των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση μέσα από την κοινωνιολογική διερεύνηση των εκπαιδευτικών πρακτικών γονέων και εκπαιδευτικών. Με αφετηρία διαφορετικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις εξετάζεται η σχέση σχολείου και οικογένειας, καθώς και οι μηχανισμοί (ανα)παραγωγής των ταξικών ανισοτήτων στο επίπεδο των εκπαιδευτικών πρακτικών των γονέων (πρότυπα ανατροφής των παιδιών, παιδαγωγικές επιλογές, εκπαιδευτικές στρατηγικές, πολιτισμικές πρακτικές) και των εκπαιδευτικών (πρακτικές διαχείρισης της γνώσης και της παιδαγωγικής σχέσης, αξιολόγηση, κατηγοριοποίηση των μαθητών). Το ενδιαφέρον εστιάζεται στην προσχολική εκπαίδευση, στον ιδιαίτερο (σε σχέση με τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες) χαρακτήρα της γνώσης που μεταδίδεται σε αυτό το επίπεδο και των παιδαγωγικών πρακτικών. Το σεμινάριο προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών, αφενός στη συλλογική μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και αφετέρου στην οργάνωση μικρής κλίμακας έρευνας.

94Ε. Ανάλυση σχολικού λόγου

Α. Βασιλοπούλου

Το εργαστηριακό αυτό μάθημα εμβαθύνει στις μεθόδους της παρατήρησης και της ανάλυσης λόγου και συνομιλίας. Στόχος του είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με θεωρητικά, εμπειρικά και πρακτικά ζητήματα της κοινωνικής αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές αλλά και των μαθητών μεταξύ τους. Δίνεται έμφαση στην κοινωνιολογική μελέτη του σχολικού λόγου στον χώρο του νηπιαγωγείου από τη σκοπιά της ανάλυσης συνομιλίας και της ανάλυσης υπαγωγής. Μέσα από τη σε βάθος μελέτη ηχογραφημένου και βιντεοσκοπημένου υλικού, φωτίζονται πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του ελεύθερου παιχνιδιού. Αντικείμενο ανάλυσης αποτελούν επίσης οι ασυμμετρίες στον σχολικό λόγο, η συγκρότηση της σχολικής γνώσης και επιμέρους φαινόμενα όπως η εναλλαγή συνεισφορών, η οργάνωση αλληλουχιών λόγου, οι λεξιλογικές επιλογές των συμμετεχόντων.

94Ζ. Οικογένειες παιδιών με αναπηρία και σχολείο: Διερευνώντας ζητήματα συνεργασίας

Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου

Στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα οι οικογένειες παιδιών με αναπηρίες εμφανίζονται να μη συμμετέχουν ισότιμα ως προς τη λήψη αποφάσεων που αφορούν την εκπαιδευτική πορεία των παιδιών τους. Οι εμπειρίες και τα βιώματά τους παραμένουν αναξιοποίητα από τους ειδικούς επιστήμονες, μολοντί αποτελούν την εγγύτερη ως προς το παιδί με αναπηρίες πηγή πληροφοριών, εμπειριών και γνώσεων. Στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές στους τρόπους συνεργασίας σχολείου και οικογένειας, εστιάζοντας στον ρόλο του εκπαιδευτικού και του γονέα, στις διαφορετικές συνεργατικές προσεγγίσεις και στις εκπαιδευτικές πρακτικές που εδραιώνουν σχέσεις συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Για την επίτευξη των στόχων του μαθήματος οι φοιτητές συμμετέχουν ενεργά σε ποιοτικές ερευνητικές μεθόδους προσέγγισης των ζητημάτων συνεργασίας δίνοντας έμφαση στο ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης.

94Η. Θέματα κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού

Δ. Παπούδη

Στο μάθημα εξετάζονται ερευνητικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην αναπτυξιακή

ψυχολογία και ειδικότερα στη μελέτη της ανάπτυξης του παιδιού. Θα συζητηθούν η έρευνα μεμονωμένης περίπτωσης και η παρατήρηση στη μελέτη της ανάπτυξης του παιδιού με αναφορές στη βιβλιογραφία για τις διαπροσωπικές σχέσεις των παιδιών με γονείς, αδέρφια, συνομηλίκους. Το μάθημα διεξάγεται σε μορφή σεμιναρίου και προϋποθέτει την παρακολούθηση και την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών στη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και στη διεξαγωγή μιας μικρής έρευνας. Στόχος είναι οι φοιτητές να εξασκηθούν στη δημιουργία ενός ερευνητικού πρωτοκόλλου χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της μεμονωμένης περίπτωσης και της παρατήρησης. Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται με μικρές ομαδικές εργασίες και μια τελική ατομική εργασία.

940. Έννοιες φυσικών επιστημών II

B. Τσελφές

Το μάθημα θέτει ως βασικό στόχο την εξοικείωση με τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για να ανασύρουν τις αναπαραστάσεις που χρησιμοποιούν τα παιδιά στις συζητήσεις τους για τον “φυσικό κόσμο”, καθώς και στις παρεμβάσεις τους πάνω σε αυτόν. Οι φοιτητές θα συλλέξουν και θα αναλύσουν πρωτογενή δεδομένα από παιδιά του νηπιαγωγείου σχετικά με κλασικές έννοιες της Φυσικής (φως, δύναμη κ.λπ) μέσω συνεντεύξεων και παρατήρησης και θα συντάξουν σχετική ερευνητική αναφορά.

941. Μεθοδολογία ιστορίας

Φ. Ασημακοπούλου

Ζητήματα Ιστορίας και μεθοδολογία της Ιστορίας. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές έννοιες της ιστορικής επιστήμης (χρόνος, χώρος, ιστορικό γεγονός, πηγές, παρελθόν, μνήμη κ.ά.) και τη μεθοδολογία τους (π.χ. χρήση πηγών, αρχειακή εργασία, διασταύρωση, αξιολόγηση). Παράλληλα παρουσιάζονται τα βασικά ιστοριογραφικά παραδείγματα (ιστορισμός, ρομαντική ιστοριογραφία, μαρξισμός, σχολή των Annales και “histoire totale”, περιοδικό *Past and Present*, νέα κοινωνική ιστορία, μικροϊστορία, ιστορία των γυναικών και του φύλου, μεταμοντερνισμός). Έμφαση δίνεται στους σύγχρονους προβληματισμούς για την Ιστορία, καθώς και στα νέα ερευνητικά πεδία μελέτης της ιστοριογραφίας του νέου ελληνισμού. Το σεμινάριο απευθύνεται σε φοιτητές που παρακολουθούν ή έχουν παρακολουθήσει το υποχρεωτικό μάθημα 707. Ελληνική Ιστορία, 19ος αιώνας.

94Κ. Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης

Β. Τσάφος

Παρουσίαση της εκπαιδευτικής έρευνας δράσης: χαρακτηριστικά, τρόποι διενέργειας, θεωρητική και επιστημονική πλαισίωση, εκπαιδευτικοί τομείς στους οποίους μπορεί να αξιοποιηθεί. Στο πλαίσιο του μαθήματος, αφού παρουσιαστούν και μελετηθούν εκπαιδευτικές έρευνες δράσης, θα δοθεί η δυνατότητα για μικρής κλίμακας ατομικές και ομαδικές ερευνητικές εργασίες σε νηπιαγωγεία σχετικές με την ανάπτυξη και την αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων στο Νηπιαγωγείο και τις κατευθύνσεις του Οδηγού Νηπιαγωγού. Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές μέσα από τη συμμετοχή τους στις ομαδικές έρευνες δράσης τη σημασία της συγκεκριμένης προσέγγισης ως μεθοδολογικού εργαλείου τόσο για την έρευνα όσο και για τη διδασκαλία. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών βασίζεται σε εργασίες/παρουσιάσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου και στην τελική εργασία/παρουσίαση της έρευνας που υποστηρίζεται προφορικά στο τέλος του εξαμήνου.

94Λ. Ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής: Μεθοδολογία ανάλυσης των εκπαιδευτικών θεσμών

Ε. Ζαμπέτα

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση των εκπαιδευτικών θεσμών και της εκπαιδευτικής πολιτικής. Το μάθημα έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οργανώνεται σε δύο σκέλη, τα οποία αναπτύσσονται παράλληλα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Το ένα σκέλος του μαθήματος ασχολείται με τη θεωρητική προσέγγιση ενός ζητήματος εκπαιδευτικής πολιτικής (όπως π.χ.: η θέση της θρησκείας στο σχολείο, ο ρόλος των γονέων στην εκπαίδευση και η «γονική επιλογή», η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών θεσμών). Το άλλο σκέλος του μαθήματος είναι εργαστηριακής μορφής, καθώς οι φοιτητές καλούνται να πραγματοποιήσουν μια έρευνα με αντικείμενο την ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε ζήτημα που αντιστοιχεί στην προβληματική που αναπτύσσεται στο θεωρητικό μέρος.

94Μ. Εκπαίδευση για δημιουργικότητα και ανάπτυξη στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία

Θ. Δραγώνα

Το μάθημα στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής κατανόησης των νέων δεδομένων που δημιουργεί για τις σύγχρονες κοινωνίες η παγκοσμιοποιημένη οικονομία της γνώσης. Εδράζεται στην αντίληψη ότι η γνώση του περιβάλλοντος της εκπαίδευσης, του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και πολιτισμικού συγκειμένου, είναι πολύ σημαντική για να εκπληρώσει κάθε εκπαιδευτικός την επιστημονική και επαγγελματική αποστολή του. Κατά κύριο λόγο επιδιώκει την καλλιέργεια μιας ικανότητας που θεωρείται βασική στο σύγχρονο κόσμο, της ικανότητας πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητας, της ικανότητας δηλαδή ενός ατόμου να μετατρέπει τις ιδέες του σε δράση. Η ικανότητα αυτή σχετίζεται με τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την ανάληψη ρίσκου, καθώς και την ικανότητα σχεδιασμού προκειμένου να επιτυγχάνονται συγκεκριμένοι στόχοι τόσο στην προσωπική και στην κοινωνική ζωή, καθώς και στην εργασία.

10. ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ

Στις Θεματικές Εβδομάδες (ΘΕ) εξετάζονται θέματα που συνδέονται με ζητήματα κρίσιμα για την εκπαίδευση όπως η διαπολιτισμική εκπαίδευση, το φύλο, η ειδική αγωγή, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η σχέση ψυχολογίας και εκπαίδευσης. Η ιδιαιτερότητά τους συνίσταται στα εξής: Καταρχάς στη διεξαγωγή τους συμβάλλουν εξωτερικοί επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων, προσκεκλημένοι από τους υπεύθυνους διδάσκοντες. Επιπλέον, η διάρκεια των μαθημάτων συμπυκνώνεται σε μια βδομάδα. Τέλος, η μορφή των μαθημάτων είναι εργαστηριακή, σε μικρές ομάδες και περιλαμβάνει οπωσδήποτε σύνδεση με τη διδακτική πράξη. Οι φοιτητές/τριες εκπονούν μια μικρή εργασία την οποία παραδίδουν πριν την εκάστοτε εξεταστική περίοδο. Απευθύνονται αποκλειστικά στους φοιτητές/τριες του Γ΄ έτους. Κάθε χρόνο διοργανώνονται 4 έως 7 ΘΕ, με θεματικές που είναι δυνατόν να ανανεώνονται. Οι φοιτητές/τριες επιλέγουν υποχρεωτικά μία από τις προσφερόμενες ΘΕ και τη δηλώνουν στη γραμματεία όπως και τα υπόλοιπα μαθήματα. Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκής χρονιάς ανακοινώνονται οι ΘΕ, το χρονικό διάστημα που θα λάβουν χώρα και το αναλυτικό τους περιεχόμενο. Ανάλογα με τον αριθμό των προσφερόμενων ΘΕ ορίζεται ο μέγιστος αριθμός συμμετοχής των φοιτητών/τριών ανά ΘΕ. Τα μαθήματα

πραγματοποιούνται και τις επτά ημέρες της εβδομάδας, απογεύματα τις καθημερινές, πρωί και απόγευμα το Σάββατο και την Κυριακή.

Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική και δικαιολογείται μόνο μια (1) απουσία ενός τριώρου.

ΘΕ1. Διαπολιτισμική εκπαίδευση

A. Ανδρούσου

Επεξεργασία σε μικρές ομάδες, με βιωματικό τρόπο, ζητημάτων που άπτονται της παρουσίας των ξένων παιδιών στο ελληνικό σχολείο. Με αφορμή διάφορα ερεθίσματα (ταινίες, μικρές θεατρικές παρεμβάσεις, μαρτυρίες, εκπαιδευτικό υλικό, κείμενα, κ.λπ.) προσεγγίζονται θέματα όπως: ταυτότητα/ετερότητα, μετανάστευση, ρατσισμός και ξενοφοβία, κοινωνικές διακρίσεις, μειονότητες κ.ά. Πεδίο αναφοράς είναι το σχολείο και η παιδαγωγική πράξη. Στις συναντήσεις προβλέπεται να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί, σκηνοθέτες, μουσικοί, μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς, επιστήμονες διάφορων ειδικοτήτων. Οι φοιτητές/τριες θα αξιολογηθούν με εργασία. Θα δοθεί φάκελος με κείμενα σχετικά με το θέμα. Προτεινόμενη ιστοσελίδα: www.kleidiakaiantikleidia.net

ΘΕ2. Φύλα, σώμα, ετερότητες

M. Λεοντσίνη

Στη θεματική εβδομάδα “Φύλα, σώμα, ετερότητες” εξετάζονται η συνεισφορά των αντιλήψεων για τα φύλα στη διαμόρφωση και την παραγωγή των σχέσεων εξουσίας. Η έννοια της “διαφοράς”, κεντρικό επιχείρημα για τη διαμόρφωση της ετερότητας, κατέχει σημαντική θέση στις συζητήσεις. Έτσι θα δοθεί η δυνατότητα να ανταλλάγουν απόψεις γύρω από τα εξής ερωτήματα: Αντιμετωπίζουμε τις διαφορές στα σώματα με τους ίδιους τρόπους σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη; Ποιες σημασίες και ποια νοήματα συγκροτούν τις έμφυλες σχέσεις στον κοινωνικό κόσμο; Οι ετερότητες σχετίζονται με εξουσιαστικές σχέσεις ή εντάσσονται σε διαδικασίες συνύπαρξης ικανές να ενισχύσουν την καινοτομία;

Οι συναντήσεις οργανώνονται γύρω από προβολή ταινιών, παρακολούθηση εκθέσεων, διαλέξεις από καλλιτέχνες και επιστήμονες διάφορων ειδικοτήτων.

ΘΕ4. Παιδί και παιχνίδι

Ρ. Παπαδοπούλου (σε συνεργασία με Α. Ανδρούσου)

Στη Θεματική Εβδομάδα “Παιδί και Παιχνίδι” προσεγγίζονται ποικίλες διαστάσεις του παιχνιδιού μέσα από διαφορετικές επιστημονικές οπτικές (π.χ. ψυχολογία, κοινωνιολογία, παιδαγωγική) και εφαρμογές. Με αφορμή διαφορετικά ερεθίσματα (κείμενα, λογοτεχνικά βιβλία, ταινίες, δραστηριότητες, επισκέψεις μουσείων κ.λπ.), οι φοιτητές/τριές επεξεργάζονται με βιωματικό τρόπο σε μικρές ομάδες θεωρητικές προσεγγίσεις για το παιχνίδι και τον ρόλο του στην ανάπτυξη και την εκπαίδευση των παιδιών.

ΘΕ6. Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση

Ν. Ασκούνη (σε συνεργασία με Α. Ανδρούσου)

Αντικείμενο της συγκεκριμένης Θεματικής Εβδομάδας είναι οι κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση και οι μηχανισμοί με τους οποίους ο εκπαιδευτικός θεσμός τις ενισχύει και τις (ανα)παράγει. Έμφαση δίνεται στις ταξικές ανισότητες, παράλληλα όμως εξετάζεται πώς διαπλέκονται με το φύλο ή τις εθνοπολιτισμικές διαφορές και ιεραρχίες. Η επεξεργασία των σχετικών ζητημάτων γίνεται σε μικρές ομάδες αξιοποιώντας βιωματικές μεθόδους και εστιάζοντας στην ανάλυση εμπειριών και παραδειγμάτων. Ως έναυσμα χρησιμοποιείται ποικίλο υλικό (λογοτεχνικά κείμενα, ταινίες, ερευνητικό υλικό), το οποίο αναλύεται με τη βοήθεια των ειδικών επιστημόνων και εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στη Θ.Ε. Δίνεται φάκελος με σχετικά κείμενα και η αξιολόγηση γίνεται με εργασία.

ΘΕ7. Διαφοροποιημένη παιδαγωγική

Χ. Κορτέση-Δαφέρμου, Μ. Σφυρόερα

Στόχος της θεματικής εβδομάδας είναι η προσέγγιση με βιωματικό τρόπο, από μικρές ομάδες φοιτητών, ζητημάτων που σχετίζονται με την παιδαγωγική αξιοποίηση της ανομοιογένειας στη σχολική τάξη. Οι φοιτήτριες/τές με αφετηρία την επεξεργασία ταινιών, προσωπικών αφηγήσεων και σχετικών κειμένων θα προσεγγίσουν έννοιες που συνδέονται με το θεωρητικό πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής όπως: κίνητρο, αξιοποίηση του βιώματος, συστηματική παρατήρηση της εξέλιξης των παιδιών, διαμεσολαβητικός-υποστηρικτικός ρόλος της/του εκπαιδευτικού, συνεργατική μάθηση, δημιουργική αλληλεπίδραση κ.ά. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη προβληματισμού σχετικά με τις σημαντικές ευκαιρίες που μπορεί να παρέχει η ανομοιογένεια στη σχολική τάξη σε

μια προοπτική εμπλουτισμού της μαθησιακής διαδικασίας. Στη συζήτηση προβλέπεται να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (νηπιαγωγείου και δημοτικού σχολείου), καθώς και πανεπιστημιακοί. Θα δοθεί φάκελος με κείμενα σχετικά με το θέμα. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα αξιολογηθούν με εργασία.

ΘΕ8. Οικογένεια

Θ. Δραγώνα

Η Θεματική Εβδομάδα “Οικογένεια” έχει στόχο οι φοιτητές/φοιτήτριες:

- να προσεγγίσουν την “οικογένεια” μέσα από μια διεπιστημονική οπτική αντλώντας από έννοιες, δεδομένα και μεθόδους της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της κοινωνικής ψυχολογίας, της κοινωνικής πολιτικής και της νομικής επιστήμης.
- να έλθουν σε επαφή με προσκεκλημένους που θα μιλήσουν για την εμπειρία τους ως θεραπευτές/τριες ζευγαριών και οικογενειών ώστε να καταλάβουν βαθύτερα (γνωστικά και συναισθηματικά) τη δυναμική της οικογένειας.
- να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα των σχέσεων μέσα στην οικογένεια επεξεργαζόμενοι οι ίδιοι/ες τις βασικές έννοιες με βιωματικό τρόπο σε μικρές ομάδες.

ΘΕ10. Παιδική ηλικία και κοινωνικός έλεγχος

Δ. Μακρυνιώτη

Η θεματική εβδομάδα απευθύνεται σε τριτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς το μάθημα Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας Ι. Έχει στόχο να εμβαθύνει σε ζητήματα που αφορούν ορατές και λανθάνουσες μορφές ελέγχου, ρύθμισης και πειθάρχησης που διατρέχουν θεσμούς και πρακτικές με αποδέκτες παιδιά και συχνά καλύπτονται από την πρόθεση-πρόταγμα της προστασίας. Κεντρικοί συνδετικοί άξονες της θεματικής εβδομάδας αποτελούν οι έννοιες της χειραφέτησης-ενδυνάμωσης και της προστασίας- ρύθμισης. Υιοθετώντας μια διεπιστημονική προσέγγιση και λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτισμικές και κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες συγκροτείται η παιδική ηλικία και οι εμπειρίες του να είναι κανείς παιδί αναλύονται κριτικά ζητήματα αναφορικά με το ισχύον νομικό πλαίσιο- με σημείο αιχμής τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα, την τυπική και άτυπη εκπαίδευση, με ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο των ΜΜΕ και των νέων τεχνολογιών, την εργασία και την κατανάλωση, την ιατροκοποίηση και την εμπορευματοποίηση της παιδικής ηλικίας.

11. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η πτυχιακή εργασία συνδέεται με τις πιο δημιουργικές διεργασίες στο επίπεδο των προπτυχιακών σπουδών. Προϋποθέτει στενή συνεργασία ανάμεσα στους διδάσκοντες και στους/τις φοιτητές/τριες, αλλά και μεταξύ των τελευταίων όταν η εργασία είναι ομαδική. Δημιουργείται η δυνατότητα για τους/τις φοιτητές/τριες να συνθέσουν τις γνώσεις που έχουν κατακτήσει με τρόπο επιστημονικό, αλλά και προσωπικό, να συνδυάσουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις με εμπειρικές εφαρμογές και παιδαγωγικές παρεμβάσεις μέσα από διαδικασίες τεκμηρίωσης και κριτικές αναλύσεις. Η εργασία παρέχει τη δυνατότητα να ενισχυθούν βασικές δεξιότητες που συνδέονται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού επειδή συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, στην επίλυση προβλημάτων σε πολλαπλά επίπεδα, στην ικανότητα αυτενέργειας αλλά και συλλογικής εργασίας.

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών σε ειδικά σεμινάρια για την πτυχιακή εργασία (ΕΣΠΕ), η παρακολούθηση της παρουσίασης διδακτορικών διατριβών, όπως και η ενδεχόμενη βοηθητική συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα των μελών ΔΕΠ, μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ερευνητικών ικανοτήτων. Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας στηρίζεται σε πιο δυναμικές, διαμορφωτικές μεθόδους αξιολόγησης, καθώς η στενότερη επαφή με τους/τις διδάσκοντες/ουσες οδηγεί σε ενδιάμεσες αξιολογήσεις με υποστηρικτικό χαρακτήρα για την παραγωγή ενός αξιόλογου προϊόντος. Μέσω της θεματολογίας των πτυχιακών εργασιών μπορούν να ενισχυθούν οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις και, ως ένα βαθμό, οι διατμηματικές συνεργασίες κατά την επίβλεψη των εργασιών.

Η δυνατότητα για εκπόνηση πτυχιακής εργασίας παρέχεται σε όσους/ες έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς αριθμό μαθημάτων αντίστοιχων με έξι εξάμηνα, δηλαδή τουλάχιστον 100 Δ.Μ. μετά και την επαναληπτική περίοδο εξετάσεων του Σεπτεμβρίου. Η εργασία είναι προαιρετική και λαμβάνει 12 Δ.Μ., δηλαδή τις αντίστοιχες τεσσάρων μαθημάτων.

Κάθε μέλος ΔΕΠ, ανάλογα με την ειδικότητα και τις ανάγκες των μαθημάτων του, μπορεί, εάν το επιθυμεί, να επιβλέπει πτυχιακές εργασίες, ατομικές ή συλλογικές. Οι συλλογικές εργασίες ενθαρρύνονται ιδιαίτερα και μπορούν να οργανώνονται σε ομάδες έως και τεσσάρων φοιτητών/τριών. Οι διδάσκοντες/ουσες καθορίζουν τα θέματα στα οποία προσφέρεται η δυνατότητα εργασίας στην αρχή κάθε χρόνου. Τα θέματα, οι διδάσκοντες που προσφέρονται, καθώς και ο μέγιστος αριθμός φοιτητών/τριών που μπορούν να επιβλέψουν, ανακοινώνονται από τη Γραμματεία τον Σεπτέμβριο κάθε ακαδημαϊκού έτους. Οι ενδιαφερόμενοι/ες φοιτητές θα πρέπει να έλθουν σε συνεννόηση με διδάσκοντα και εφόσον γίνουν αποδεκτοί για διπλωματική εργασία, θα πρέπει να δηλώσουν την επιλογή τους στη Γραμματεία. Η συνεργασία

για τη διαμόρφωση της μεθοδολογίας αναπτύσσεται στον κύκλο των ειδικών σεμιναρίων για την εκπόνηση πτυχιικών εργασιών (ΕΣΠΕ) που αναλαμβάνει κάθε μέλος ΔΕΠ. Τα ΕΣΠΕ επικεντρώνονται στα θέματα που έχουν ανακοινώσει οι διδάσκοντες/ουσες. Στο πλαίσιο τους παρουσιάζεται το υλικό που επεξεργάζονται οι φοιτητές/τριες ενώ οι διδάσκοντες/ουσες παρεμβαίνουν, όταν το κρίνουν αναγκαίο, για να διευκολυνθεί η ολοκλήρωση κάθε εργασίας.

Η πτυχιική εργασία εκπονείται κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους, παραδίδεται γραπτή μέχρι τις 20 Μαΐου του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους και υποστηρίζεται στη διάρκεια του επόμενου μήνα (Ιουνίου). Σε περίπτωση που οι επιβλέποντες/ουσες κρίνουν ότι η επεξεργασία του θέματος δεν έχει ολοκληρωθεί, η υποστήριξη της πτυχιικής αναβάλλεται για την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Οι φοιτητές/τριες που δεν ολοκληρώνουν την πτυχιική εργασία στα συγκεκριμένα χρονικά όρια χάνουν το δικαίωμα υποστήριξης και θα πρέπει να κάνουν άλλες επιλογές μαθημάτων.

Στην πτυχιική εργασία περιλαμβάνονται σελίδα τίτλου (όνομα ή τα ονόματα των συγγραφέων/φοιτητών, ο τίτλος, χρονολογία), περιεχόμενα, περίληψη, εισαγωγή, μεθοδολογία που ακολουθείται, τα δεδομένα και η επεξεργασία τους, τα αποτελέσματα και ο σχολιασμός, τα συμπεράσματα, οι τυχόν προτάσεις για περαιτέρω έρευνα, τα παραρτήματα (εάν υπάρχουν) και η βιβλιογραφία. Η πτυχιική κατατίθεται δακτυλογραφημένη σε χαρτί Α4, έως 70 χαρακτήρες ανά γραμμή, με μέγεθος γραμματοσειράς 12 στιγμών, με διάστιχο 1,5 και περιθώρια 2,5 εκατοστών. Η εργασία πρέπει να έχει έκταση γύρω στις 18.000-20.000 λέξεις (περίπου 80 σελίδες).

Μετά την παράδοση της εργασίας ορίζονται ως αξιολογητές/τριες, εκτός από τον/την επιβλέποντα/ουσα, και ένα μέλος ΔΕΠ συναφούς αντικειμένου. Η αξιολόγηση γίνεται με βάση: (α) τον βαθμό ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στις απαιτήσεις όπως διαμορφώνονται στα ΕΣΠΕ (20% της τελικής βαθμολογίας), με βαθμολόγηση μόνο από τον/την επιβλέποντα/ουσα, (β) τη γραπτή εργασία που κατατίθεται (60% της τελικής βαθμολογίας), με βαθμολόγηση και από τα δύο μέλη ΔΕΠ, (γ) την προφορική παρουσίαση της εργασίας (20% της τελικής βαθμολογίας), με βαθμολόγηση και από τα δύο μέλη ΔΕΠ. Τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης της γραπτής εργασίας αφορούν: (α) την ποιότητα του γραπτού λόγου, (β) τη χρήση της σχετικής βιβλιογραφίας, (γ) την ποιότητα της πρακτικής ή της παρέμβασης που σχετίζεται με το θέμα που αναπτύσσεται, (δ) την ποιότητα και το επίπεδο στην ανάπτυξη των επιχειρημάτων του/της φοιτητή/τριας, (ε) την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

12. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΑΠΟ ΑΛΛΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

Ο εμπλουτισμός του ατομικού προγράμματος σπουδών με την παρακολούθηση ενός μαθήματος από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών συνιστάται ένθερμα. Μαθήματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το αντικείμενο σπουδών του ΤΕΑΠΗ προσφέρονται σε Τμήματα όπως το Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας, Ψυχολογίας, Παιδαγωγικής και Φιλοσοφίας, Φιλολογίας, Αγγλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, Μουσικών Σπουδών, Θεατρικών Σπουδών, Φυσικής Αγωγής και άλλα. Για εγγραφή στα μαθήματα αυτά απαιτείται άδεια του διδάσκοντος ή της διδάσκουσας των εν λόγω Τμημάτων.

13. ΑΛΛΗ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Οι κάτοχοι των πτυχίων άλλων γλωσσών από την αγγλική (γαλλικής, γερμανικής, ιταλικής, ισπανικής και ρώσικης γλώσσας), αντίστοιχων με το επίπεδο Γ2 του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, πιστώνονται με τρεις διδακτικές μονάδες (3 Δ.Μ.) επιπλέον, σύμφωνα με το ΦΕΚ 277, παράρτημα Γ/17-08-05.

προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Στο ΤΕΑΠΗ λειτουργούν πέντε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ) σε συνεργασία με άλλα Τμήματα και Πανεπιστήμια.

Κοινό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

Το 1994 με πρωτοβουλία της Μαρίας Ηλιού, καθηγήτριας του ΤΕΑΠΗ, σε συνεργασία με την Dr. Eva Gamarnikow από το Institute of Education (στο εξής ΙοΕ), ιδρύθηκε το Πρόγραμμα «Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Αφετηρία για την οργάνωσή του αποτέλεσε η ανάγκη να τεθούν τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προάσπισής τους στο επίκεντρο όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Το ακαδημαϊκό έτος 2001-02 το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών αναμορφώθηκε, αναπτύχθηκε και λειτούργησε ως ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» με δύο κατευθύνσεις και μεγαλύτερη έμφαση στη διακρατική συνεργασία. Η συνεργασία αυτή αναπτύχθηκε και θεσμικά από το 2003 με προσυπογραφή του ΜΔΕ από το ΙοΕ και στη συνέχεια (2006) με τη χορήγηση του Ενιαίου Τίτλου Σπουδών.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2008-9, το ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα», κατεύθυνση “Κοινωνικές Διακρίσεις”, αναμορφώθηκε και λειτουργεί ως Κοινό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, στον κλάδο των Επιστημών της Αγωγής, με τίτλο «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» (ΦΕΚ 2116/14-10-2008) του ΤΕΑΠΗ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Institute of Education (ΙοΕ) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Το Πρόγραμμα διοικείται από τα ακόλουθα σώματα, των οποίων οι αρμοδιότητες προβλέπονται από τη νομοθεσία και το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (ΕΠΣ):

- α. Τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου
  - β. Την Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου
  - γ. Τη Διοικούσα Επιτροπή του Προγράμματος–Programme Governing Board: Πρόεδρος της Διοικούσας είναι Εύη Ζαμπέτα, αναπληρώτρια καθηγήτρια, και μέλη: ο Course Leader του Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου Dr. John Vorhaus, Δήμητρα Μακρυνιώτη, καθηγήτρια, Μαίρη Λεοντσίνη, αναπληρώτρια καθηγήτρια, Νέλλη Ασκούνη, αναπληρώτρια καθηγήτρια.
  - δ. Συμμετέχει εκπρόσωπος των μεταπτυχιακών φοιτητών.
- Το ΠΜΣ, σύμφωνα με το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (ΕΠΣ), χορηγεί μεταπτυχιακούς

τίτλους στον κλάδο των Επιστημών της Αγωγής:

(α) Στους φοιτητές που εγγράφονται, φοιτούν και εκπονούν επιτυχώς τις προβλεπόμενες εργασίες στο ΕΚΠΑ και στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (IoE), χορηγείται Ενιαίο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής, Ειδίκευση: “Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα” – Joint MA degree in Education and Human Rights. Το Δίπλωμα απονέμεται από κοινού από τα δύο συνεργαζόμενα ιδρύματα. Οι φοιτητές παρακολουθούν και ολοκληρώνουν μαθήματα που προσφέρονται και στα δύο πανεπιστήμια και αξιολογούνται με τα κριτήρια του αντίστοιχου πανεπιστημίου. Η φοίτηση είναι διετής και περιλαμβάνει δύο πλήρη ακαδημαϊκά τρίμηνα (spring and summer term) στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (εαρινό εξάμηνο του πρώτου έτους σπουδών) και τρία ακαδημαϊκά εξάμηνα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

(β) Στους φοιτητές που εγγράφονται, φοιτούν και εκπονούν επιτυχώς τις προβλεπόμενες εργασίες στο ΕΚΠΑ χορηγείται Χωριστό Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής, Ειδίκευση: “Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα” με αναφορά στο συνεργαζόμενο Ίδρυμα IoE του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Το Δίπλωμα απονέμεται από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι φοιτητές παρακολουθούν και ολοκληρώνουν μαθήματα που προσφέρονται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και αξιολογούνται με βάση τα κριτήριά του. Τουλάχιστον ένα από αυτά αποτελεί συνδιδασκαλία διδασκόντων δύο ιδρυμάτων (TEAPH & IoE). Η φοίτηση περιλαμβάνει τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Υποψήφιοι μπορούν να είναι οι κάτοχοι πτυχίου συναφούς προς το αντικείμενο του μεταπτυχιακού, με πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας. Λεπτομέρειες σχετικά με τη δομή, το περιεχόμενο του προγράμματος και τους διδάσκοντες, καθώς και με τις διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών περιλαμβάνονται στον Οδηγό Σπουδών.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες του Κοινού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» αποκτούν γνώσεις που τους/τις καθιστούν ικανούς/ές να μελετούν και να αναλύουν (α) τις διαφορετικές κατηγορίες κοινωνικών ταξινομήσεων και ιεραρχήσεων και (β) τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους αυτές συνδέονται με την εκπαίδευση και συμβάλλουν στη συγκρότηση κοινωνικών σχέσεων εξουσίας, καθώς και στην παραγωγή ή την ενίσχυση κοινωνικών διακρίσεων. Αποκτούν επίσης ικανότητες μελέτης και σχεδιασμού πολιτικών, αλλά και πρακτικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω στη λειτουργία του εκπαιδευτικού θεσμού.

Το γραφείο υποστήριξης των προγραμμάτων στεγάζεται στο κτίριο της οδού Ιπποκράτους 35, 3^{ος} όροφος, τηλ.: 210-3688527. Στο γραφείο υποστήριξης απασχολείται η Μαρία Ντελίκου. Επίσης, υποστηρίζεται διοικητικά από την Αθανασία Χαλαζωνίτη, υπάλληλο της Γραμματείας του ΤΕΑΠΗ, Νέο Χημείο, Ναυαρίνου 13α, ισόγειο, δεξιά, τηλ.: 210-3688040.

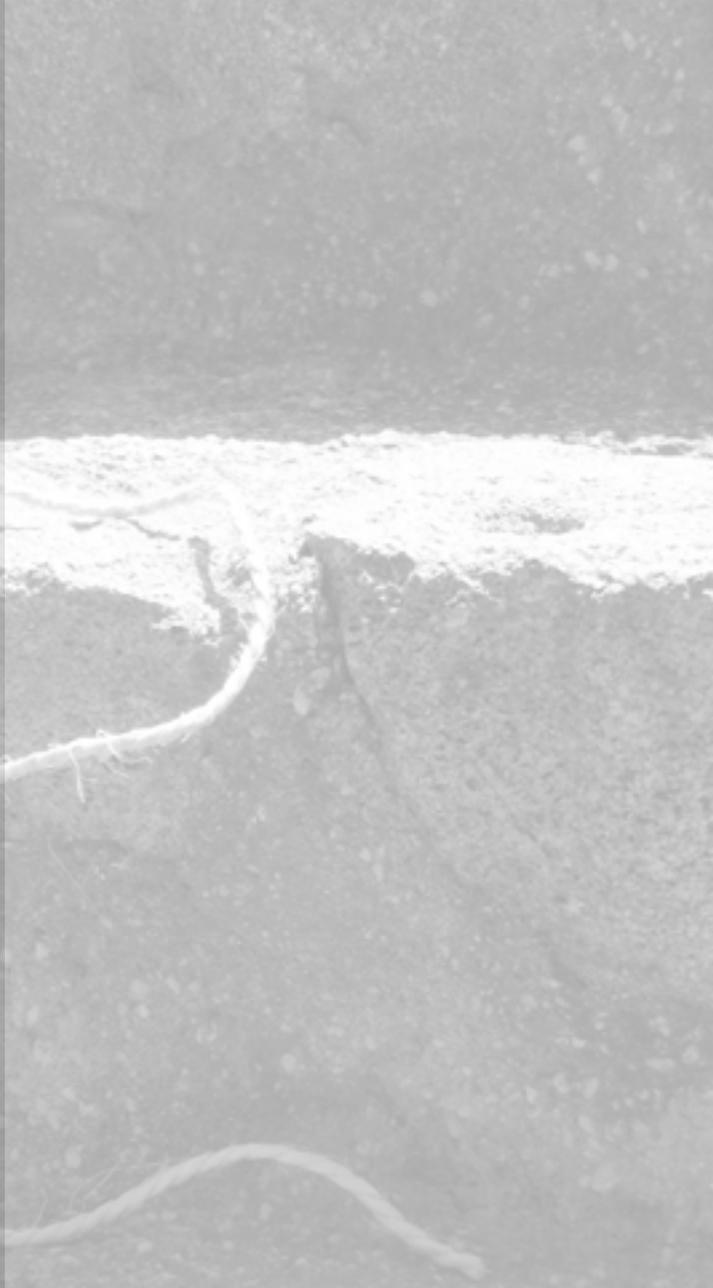
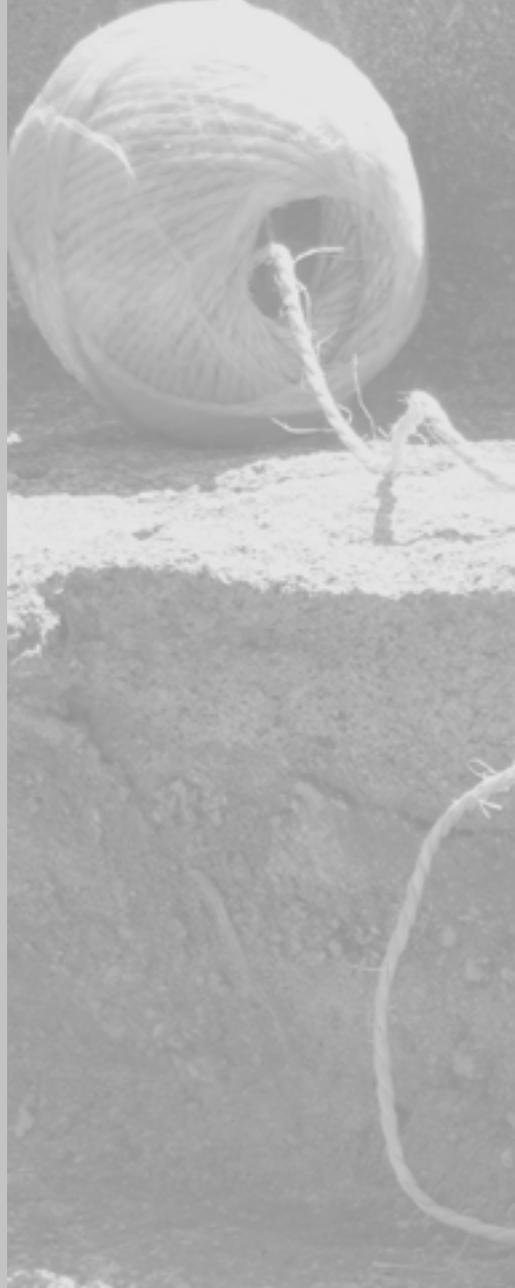
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ειδική Αγωγή»

Το ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή» λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 ως ανεξάρτητο και αυτοτελές Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.). Ως κατεύθυνση στην «Ειδική Αγωγή» λειτούργησε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 στο πλαίσιο λειτουργίας του διεθνούς, διαπανεπιστημιακού και διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» σε συνεργασία με το Institute of Education, University of London. Έως το 2004 χρηματοδοτήθηκε από την αντίστοιχη δράση του ΕΠΕΑΕΚ.

Από την αρχή της λειτουργίας του, σκοπός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ήταν η εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών (ΜΦ) σε θέματα εκπαίδευσης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Βασική επιδίωξη του Προγράμματος είναι η προσφορά υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακών σπουδών λαμβάνοντας υπόψη τους νέους επιστημονικούς προβληματισμούς για εξειδικευμένες γνώσεις σε συγκεκριμένους τομείς της εκπαίδευσης.

Το ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή» αξιοποιεί πλήρως τις δυνατότητες του Τ.Ε.Α.Π.Η. ως προς τα μέλη ΔΕΠ που διαθέτει, τις δραστηριότητές του για την ανάπτυξη της έρευνας και της επαγγελματικής εξειδίκευσης, καθώς επίσης και τις διεθνείς συνεργασίες του Τμήματος με άλλα Α.Ε.Ι και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας και του εξωτερικού. Ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, η οποία καλείται να αντιμετωπίσει πολλαπλές κοινωνικές διαφορές και προκλήσεις στον χώρο της εκπαίδευσης.

Οι ΜΦ του Προγράμματος «Ειδική Αγωγή» αποκτούν γνώσεις: (α) για την αναπηρία, (β) για τις σύγχρονες προσεγγίσεις σχετικά με την εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρίες, (γ) για την ερευνητική μεθοδολογία που ακολουθείται στην ειδική αγωγή, στην ενταξιακή εκπαίδευση και στην αναπηρία. Επίσης, αποκτούν τη δυνατότητα να διδάξουν σε ειδικά σχολεία και τμήματα ένταξης στο πλαίσιο λειτουργίας των σχολείων της γενικής εκπαίδευσης.

Το διετές Πρόγραμμα «Ειδική Αγωγή» περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ένα εξάμηνο (το εαρινό του πρώτου έτους σπουδών) πρακτικής άσκησης (με εποπτεία) σε ενταξιακές δομές εκπαίδευσης, ειδικά σχολεία, Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε) ή και σε αναγνωρισμένα από το κράτος Θεραπευτικά Κέντρα Ημέρας. Στους αποφοίτους απονέμεται Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην «Ειδική Αγωγή» από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Υποψήφιοι μπορούν να είναι κάτοχοι πτυχίου συναφούς προς το αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, με πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας.

Λεπτομέρειες σχετικά με τη δομή, το περιεχόμενο του προγράμματος και τους διδάσκοντες, καθώς και με τις διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών περιλαμβάνονται στον Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ.

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ειδική Αγωγή» διοικείται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (ΓΣΕΣ) του Τ.Ε.Α.Π.Η. Τα θέματα που αφορούν το ΠΜΣ εισηγούνται τα μέλη Συντονιστικής Επιτροπής, που για το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 ορίστηκαν ως εξής: διευθυντής ο καθηγητής Βασίλης Τσελφές, μέλη οι επίκουρες καθηγήτριες Καλλιρρόη Παπαδοπούλου και Ευδοξία Ντεροπούλου-Ντέρου και ως αναπληρωματικό μέλος η επίκουρη καθηγήτρια Δέσποινα Παπούδη.

Το ΠΜΣ υποστηρίζεται διοικητικά από τη Γραμματεία του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, που στεγάζεται στην οδό Ναυαρίνου 13α (ισόγειο, υπεύθυνη: Μαρία Ντελίκου, τηλέφωνο: 210-3688527). Υποστηρίζεται επίσης από το Γραφείο του ΠΜΣ στη διεύθυνση Ιπποκράτους 35 (3^{ος} όροφος). Στο Γραφείο του ΠΜΣ απασχολείται η Κατερίνα Μίχα και κατά περίπτωση ειδικοί συνεργάτες.

Τηλέφωνο Γραφείου: 210 3688526, e-mail: pmsea@ecd.uoa.gr,

Fax: 210-3688527, Ιστοσελίδα: www.ecd.uoa.gr/metap.htm

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία»

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» (ΠΜΣΠΕΚ) είναι διατμηματικό και οργανώνεται σε συνεργασία με το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (ΤΠΕΔΔ) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Υποστηρίζεται διοικητικά από το ΤΠΕΔΔ. Η συνεργασία των δύο Τμημάτων θεσμοθετήθηκε το 1997, δύο χρόνια μετά τη δοκιμαστική λειτουργία του Προγράμματος στο ΤΠΕΔΔ, με στόχο

να ενισχυθεί η κατεύθυνση της Κοινωνιολογίας και να εμπλουτιστεί το διαθέσιμο επιστημονικό δυναμικό. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης συνεργασίας, το ΠΜΣ - ΠΕΚ χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ), κατά την περίοδο 1998-2000. Με την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης το Πρόγραμμα έχει εξασφαλίσει επαρκή υποδομή, τόσο σε τεχνικό εξοπλισμό όσο και σε εκπαιδευτικό υλικό.

Το ΠΜΣ - ΠΕΚ απονέμει τους ακόλουθους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών:

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: η διάρκεια φοίτησης είναι δύο ακαδημαϊκά έτη (τέσσερα εξάμηνα). Από το δεύτερο εξάμηνο σπουδών, οι φοιτητές/τριες επιλέγουν μία από τις δύο κατευθύνσεις του Προγράμματος είτε της Πολιτικής Επιστήμης είτε της Κοινωνιολογίας.

Διδακτορικό Δίπλωμα: η μικρότερη διάρκεια φοίτησης είναι τρία (3) ακαδημαϊκά έτη και η μεγαλύτερη έξι (6), με δικαίωμα παράτασης μετά από απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ.

Το ΠΜΣΠΕΚ απευθύνεται σε ευρύ φάσμα πτυχιούχων από ελληνικά και ξένα Πανεπιστήμια. Στόχος είναι να επιλέγονται οι υποψήφιοι με υψηλές επιδόσεις και ισχυρό κίνητρο. Οι προθεσμίες για την υποβολή αίτησης για συμμετοχή στο Πρόγραμμα ανακοινώνονται στον ημερήσιο τύπο. Η αξιολόγηση των αιτήσεων πραγματοποιείται μια φορά τον χρόνο σε δύο στάδια. Στο πρώτο οι αιτήσεις εξετάζονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης, η οποία επιλέγει εκείνες που θα προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, στο οποίο προβλέπεται συνέντευξη των υποψηφίων.

Η συμμετοχή στο ΠΜΣΠΕΚ προβλέπει την καταβολή διδάκτρων, τα οποία δαπανώνται για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του. Προβλέπεται πάντως και η οικονομική ενίσχυση των φοιτητών/τριών που συνδυάζεται με τη συμβολή τους στην κάλυψη διοικητικών αναγκών. Επιπλέον απολαμβάνουν και όλα τα οφέλη που προκύπτουν από τη φοιτητική τους ιδιότητα.

Οι φοιτητές/τριες του ΠΜΣ - ΠΕΚ έχουν πρόσβαση στις βιβλιοθήκες των δύο Τμημάτων, καθώς και στα Εργαστήρια Πολιτικής Επικοινωνίας και Πληροφορικής του ΤΠΕΔΔ. Στις δραστηριότητες του Προγράμματος περιλαμβάνονται εκδηλώσεις (ομιλίες, συνέδρια και σεμινάρια) που εξοικειώνουν τους/τις φοιτητές/τριες με ζητήματα που αφορούν άμεσα τις θεματικές του και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σχετικής προβληματικής στην ελληνική κοινωνία.

Το Πρόγραμμα διευθύνει πενταμελής Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από τρία μέλη του ΤΠΕΔΔ και δύο μέλη του ΤΕΑΠΗ.

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στεγάζεται στο κτίριο του Πανεπιστημίου Αθηνών που βρίσκεται στην οδό Αιόλου 42-44. Το τηλέφωνο της Γραμματείας είναι 210-3689539.

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση»

Το Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, με αντικείμενο «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση», δέχθηκε τους/τις πρώτους/τες φοιτητές/τριες κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Από το ακαδημαϊκό έτος 2014-15 στο πρόγραμμα συνεργάζονται το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, καθώς και το Τμήμα Ηλεκτρονικών-Μηχανικών Τ.Ε. του ΤΕΙ Πειραιά Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πειραιά.

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής αξιολόγησης της έρευνας στο χώρο των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση, στη διεύρυνση των γνώσεων των φοιτητών/τριών σχετικά με τις πρακτικές εφαρμογές στον συγκεκριμένο χώρο, καθώς και στην ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με ειδικούς στην εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στους τομείς της εκπαίδευσης.

Στο Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών γίνονται δεκτοί υποψήφιοι οιοποιοί είναι: Πτυχιούχοι Τμημάτων Πανεπιστημίων και ΤΕΙ της ημεδαπής και Πτυχιούχοι αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, (σύμφωνα με την παρ. 1 άρθρο 4 του ν. 3685/08).

Το Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών απονέμει: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης με διάρκεια φοίτησης δύο ακαδημαϊκά έτη (4 εξάμηνα).

Το πρόγραμμα διοικείται από Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ), την οποία αποτελούν τρία μέλη από κάθε συνεργαζόμενο Τμήμα. Πρόεδρος της ΕΔΕ είναι η Ευαγγελία Κούρτη, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η Συντονιστική Επιτροπή του προγράμματος είναι πενταμελής και συγκροτείται με απόφαση της ΕΔΕ.

Επισπεύδων φορέας είναι το ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ, το οποίο έχει και την ευθύνη της διοικητικής υποστήριξης του Προγράμματος.

Η γραμματεία του Προγράμματος στεγάζεται στο κτίριο του Νέου Χημείου, Ναυαρίνου

13α, ισόγειο. Πληροφορίες: Ευγενία Γεωργίου, τηλ. 210-3688042, e-mail: egeorgi@ecd.uoa.gr, Χριστίνα Ντεμίρη, τηλ. 210-3688049, e-mail: cntemiri@ecd.uoa.gr.

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Συμβουλευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία»

Το Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Συμβουλευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία» έχει οργανωθεί από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010.

Το Πρόγραμμα έχει ως αντικείμενο τη Συμβουλευτική Ψυχολογία και τη Συμβουλευτική. Έχει σχεδιασθεί για να προσφέρει επιστημονική γνώση και επαγγελματικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου για τη δημιουργία εξειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού στη Συμβουλευτική Ψυχολογία και τη Συμβουλευτική, ευαισθητοποιημένου σε πολιτισμικά ζητήματα. Καλύπτει τις εξής δύο κατευθύνσεις:

1. Συμβουλευτική Ψυχολογία
2. Συμβουλευτική

Στοχεύει: α) Να αποκτήσουν οι φοιτητές τις απαραίτητες γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες που θα τους καταστήσουν ικανούς να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά σε εκείνους τους τομείς της αγοράς εργασίας, στους οποίους η Συμβουλευτική Ψυχολογία και η Συμβουλευτική κρίνονται αναγκαίες, β) Να αναδείξει ειδικούς στη Συμβουλευτική Ψυχολογία και τη Συμβουλευτική που θα στελεχώνουν πανεπιστήμια, σχολεία, νοσοκομεία, κέντρα υγείας, οργανισμούς, επιχειρήσεις και άλλους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, γ) Να προετοιμάσει ένα ειδικά καταρτισμένο επιστημονικό δυναμικό που θα στελεχώσει μελλοντικά τα ΑΕΙ και θα προωθήσει την έρευνα και τη διδασκαλία στη Συμβουλευτική Ψυχολογία και τη Συμβουλευτική, δ) Να καταστήσει τους μεταπτυχιακούς φοιτητές ικανούς να συνδέσουν τη θεωρία, την έρευνα και την πρακτική εφαρμογή στη σκέψη και την επαγγελματική τους κατάρτιση, έτσι ώστε να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια προετοιμασία τους για την ακαδημαϊκή, επιστημονική, ερευνητική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία, τόσο στον χώρο της ενωμένης Ευρώπης, όσο και παγκοσμίως.

Το Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών απονέμει *Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης* στη «Συμβουλευτική Ψυχολογία», με διάρκεια φοίτησης δύο ακαδημαϊκά έτη (τέσσερα εξάμηνα).

Στο Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών γίνονται δεκτοί:

1. Για την ειδίκευση στη «Συμβουλευτική Ψυχολογία»
  - α. πτυχιούχοι των Τμημάτων Ψυχολογίας Ελληνικών Πανεπιστημίων και
  - β. πτυχιούχοι Τμημάτων Ψυχολογίας αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι κατέχουν με επάρκεια την ελληνική γλώσσα.
2. Για την ειδίκευση στη «Συμβουλευτική»:
  - α. πτυχιούχοι των Τμημάτων ΦΠΨ (με κατεύθυνση Ψυχολογία), Κοινωνικής Διοίκησης (με κατεύθυνση Κοινωνική Εργασία), Νοσηλευτικής, Παιδαγωγικών και γενικά, Τμημάτων Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών επιστημών των ΑΕΙ της ημεδαπής και των αντίστοιχων τμημάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι γνωρίζουν καλά την ελληνική γλώσσα, καθώς και
  - β. πτυχιούχοι των Σχολών Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας των ΤΕΙ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 12γ του άρθρου 5 του Ν. 2916/01 που προστέθηκε στο άρθρο 25 του Ν. 1401/87 (ΦΕΚ 114Α΄).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την παρακολούθηση του Προγράμματος είναι η άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας.

Λεπτομέρειες σχετικά με τη δομή, το περιεχόμενο του Προγράμματος και τους διδάσκοντες, καθώς και με τις διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών, περιλαμβάνονται στον Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ και στην ιστοσελίδα του ΤΕΑΠΗ www.ecd.uoa.gr.

Το Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Συμβουλευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση, την Υγεία, την Εργασία» διοικείται από το ακαδ. έτος 2009-2010 από Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ), την οποία αποτελούν τα εξής μέλη: από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών η Μαρία Μαλικιώση-Λοϊζου, καθηγήτρια, πρόεδρος της ΕΔΕ, η Ευαγγελία Κούρτη, αναπληρώτρια καθηγήτρια, και η Καλλιρρόη Παπαδοπούλου, επίκουρη καθηγήτρια. Από το Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης οι καθηγήτριες Θεανώ Καλλινικάκη και Αντωνία Παπαστυλιανού και η αναπληρώτρια καθηγήτρια Αγάπη Κανδυλάκη.

Το ΠΜΣ υποστηρίζεται διοικητικά από τη Γραμματεία του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Ναυαρίνου 13α, ισόγειο.

Διδακτορικό Δίπλωμα

Το ΤΕΑΠΗ έχοντας στόχο την προώθηση της επιστημονικής έρευνας, προσφέρει τη δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής στα γνωστικά αντικείμενα που καλύπτει. Οι υποψήφιοι διδάκτορες πρέπει να είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Κατά περίπτωση μπορούν να εξεταστούν και υποψηφιότητες που δεν πληρούν αυτό το κριτήριο. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδακτόρων γίνεται τρεις φορές τον χρόνο (κατά τους μήνες Οκτώβριο, Φεβρουάριο και Μάιο). Οι σχετικές αιτήσεις και τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία και συνοδεύονται από:

α. Δείγμα επιστημονικής εργασίας (κατά προτίμηση αντίγραφο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας).

β. Ερευνητική πρόταση (να μην υπερβαίνει τις 10 σελίδες), η οποία να παρουσιάζει συνοπτικά το θέμα, να το τοποθετεί στην τρέχουσα ακαδημαϊκή συζήτηση, να προτείνει τη μεθοδολογία έρευνας για την πραγματοποίηση της διατριβής και να περιλαμβάνει ενδεικτική βιβλιογραφία.

Οι αιτήσεις αξιολογούνται από τα μέλη ΔΕΠ που έχουν συναφές γνωστικό αντικείμενο και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του τμήματος μετά από εισήγηση του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ.

Το Τμήμα, ανάλογα με τα ερευνητικά και θεωρητικά ενδιαφέροντα των μελών ΔΕΠ, έχει τη δυνατότητα να προκηρύξει θεματικές περιοχές που προσφέρονται για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

Μεταδιδακτορική έρευνα

Ομοίως παρέχεται η δυνατότητα διεξαγωγής μεταδιδακτορικής έρευνας από διδάκτορες των οποίων η διατριβή εμπίπτει στα ερευνητικά αντικείμενα του ΤΕΑΠΗ. Την εποπτεία της έρευνας αναλαμβάνει ένα μέλος ΔΕΠ του Τμήματος. Το θέμα της μεταδιδακτορικής έρευνας εγκρίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος έπειτα από εισήγηση του εποπτεύοντος μέλους ΔΕΠ. Το Τμήμα μπορεί να ζητήσει από τον/ην υποψήφιο/α, εφόσον αυτός/ή το επιθυμεί, να αναλάβει διδακτικές υποχρεώσεις. Τη διδασκαλία αναλαμβάνει από κοινού με μέλος ΔΕΠ του Τμήματος. Το ΤΕΑΠΗ δεν έχει υποχρέωση αμοιβής των μεταδιδακτορικών ερευνητών, παρέχει όμως το δικαίωμα της πρόσβασης στη Βιβλιοθήκη με δικαίωμα δανεισμού, καθώς και άλλες σχετικές διευκολύνσεις για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Αθηνών (ΔΝΑ) ιδρύθηκε και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1995-96 με τον Νόμο 2327/95 (ΦΕΚ 156/31-7-95 Κεφ. Β', άρθρα 5, 6, 7, 8 και 9). Τότε ανατέθηκε στο ΤΕΑΠΗ του Πανεπιστημίου Αθηνών η ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία του. Δόθηκε ωστόσο η δυνατότητα συνεργασίας με άλλα Τμήματα για την επίτευξη των σκοπών του ΔΝΑ.

Σήμερα, η λειτουργία του ΔΝΑ βρίσκεται υπό αναθεώρηση και προς το παρόν οι εκπαιδευτικές του δραστηριότητες έχουν διακοπεί.

Το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της IEA

Επιστημ. υπεύθυνος: Δημήτρης Χασάπης

Το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης και Εκπαιδευτικής Πολιτικής (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, IEA) έχει έδρα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ερευνητική δραστηριότητα που άρχισε το ακαδημαϊκό έτος 1986-87 στο Πανεπιστήμιο Πατρών από τη Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη.

Το κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον του Κέντρου εστιάζεται στην κοινωνικο-οικονομική προέλευση, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και τις εκπαιδευτικές στρατηγικές και πρακτικές που σχετίζονται με τη σχολική επιτυχία και τη σχολική αποτυχία. Παράλληλα, η σχέση του σχολείου και της κοινωνικής δομής αποτελεί ιδιαίτερο αντικείμενο έρευνας λόγω του ειδικού ρόλου που έχει ο εκπαιδευτικός θεσμός στην αναπαραγωγή της ελληνικής κοινωνίας.

Από το 1996 το Κέντρο λειτουργεί στο ΤΕΑΠΗ του Πανεπιστημίου Αθηνών με διευθύντρια την καθηγήτρια Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη μέχρι τον Ιούνιο του 2012, οπότε τη διεύθυνση ανέλαβε ο καθηγητής Δημήτρης Χασάπης.

Η IEA λειτουργεί ως δίκτυο δια-εθνικών εκπαιδευτικών ερευνών με τη συνεργασία ερευνητών, εκπαιδευτικών και ειδικών εκπαιδευτικής πολιτικής, που έχει αναπτυχθεί στη διάρκεια των σαράντα χρόνων λειτουργίας. Σήμερα, πανεπιστημιακοί και ειδικοί ερευνητές από εξήντα περίπου διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα συγκροτούν το δίκτυο της IEA, που έχει ολοκληρώσει περίπου είκοσι δια-εθνικές έρευνες.

Οι έρευνες καταγράφουν, συσχετίζουν, αποσαφηνίζουν, ερμηνεύουν και διαθέτουν στην ερευνητική κοινότητα και στις κοινωνίες των εκπαιδευτικών συστημάτων που αναφέρονται σε αυτές, πραγματολογικό υλικό και αναλύσεις για τους παράγοντες που σχετίζονται με τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία και τις εκπαιδευτικές πρακτικές. Οι έρευνες περιλαμβάνουν μελέτη των αναλυτικών προγραμμάτων και ανάλυση των διδακτικών βιβλίων. Περιλαμβάνουν καταγραφή της επίδοσης των μαθητών σε ειδικές δοκιμασίες, του κοινωνικού και πολιτισμικού τους περιβάλλοντος, των αντιλήψεων και των στάσεων και των εκπαιδευτικών στρατηγικών τους. Περιλαμβάνουν επίσης καταγραφή των εκπαιδευτικών πρακτικών και των στάσεων των εκπαιδευτικών, καθώς και των εκπαιδευτικών πρακτικών του σχολείου και των ειδικότερων συνθηκών του εκάστοτε σχολικού περιβάλλοντος.

Το Κέντρο παρέχει υποστήριξη σε όσα σχολεία ή/και φορείς της εκπαίδευσης το ζητήσουν. Για τον σκοπό αυτό διατυπώνεται συγκεκριμένο αίτημα από τον φορέα και το Κέντρο απαντά σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Το Κέντρο της ΙΕΑ στεγάζεται στον 3ο όροφο, Ναυαρίνου 3α.

Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (ΚΕΤΕΕΠ)

Επιστημ. υπεύθυνη: η ομότιμη καθηγήτρια Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη

Μια από τις βασικότερες κατευθύνσεις της Ειδικής Αγωγής, που απασχολούν τη διεθνή επιστημονική εκπαιδευτική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, είναι η ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες η ενταξιακή εκπαιδευτική πολιτική χαρακτήρισε σε θεσμικό τουλάχιστον επίπεδο τον χώρο της γενικής και ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Διαπιστώθηκαν ωστόσο μια σειρά δυσκολίες που σχετίζονται με την εφαρμογή της ένταξης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από την εμπλοκή στον σχεδιασμό και την υλοποίηση πρότυπων ενταξιακών προγραμμάτων (που χρηματοδοτήθηκαν από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους) έχει συγκεντρωθεί ένα σημαντικό παιδαγωγικό και ερευνητικό υλικό, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γονέων, ερευνητών/τριών και φοιτητών/τριών σε θέματα ένταξης παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- Η εκπαιδευτική έρευνα στον χώρο της ενταξιακής εκπαίδευσης
- Η έκδοση επιστημονικών βιβλίων για εκπαιδευτικούς και γονείς
- Η εξειδίκευση εκπαιδευτικών σε θέματα ένταξης
- Η εκπαιδευτική υποστήριξη εκπαιδευτικών και γονέων
- Η εφαρμογή πρότυπων ενταξιακών προγραμμάτων

Η υλοποίηση των προαναφερόμενων στόχων θα συμβάλει στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής όσον αφορά στην ένταξη παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση, στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων απέναντι στην αναπηρία και στην προώθηση του δικαιώματος των ίσων ευκαιριών για όλους στην εκπαίδευση.

Η οικονομική ενίσχυση του κέντρου παρέχεται από ευρωπαϊκούς πόρους, καθώς και από άλλα ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Το ΚΕΤΕΕΠ στεγάζεται στο 5ο όροφο, Ιπποκράτους 35.

Κέντρο Έρευνας, Μελέτης και Εφαρμογών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΚΕΜΕΠΕ)

Επιστημ. υπεύθυνη: Ευγενία Φλογαΐτη

Στόχοι του ΚΕΜΕΠΕ είναι:

- α. Η διεξαγωγή ερευνών και μελετών στον τομέα της ΠΕ.
- β. Η παραγωγή και έκδοση σχετικού έντυπου, οπτικοακουστικού και ηλεκτρονικού υλικού.
- γ. Η δημιουργία και η λειτουργία σχετικής βιβλιοθήκης και κέντρου τεκμηρίωσης.
- δ. Η κατάρτιση και η επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ομάδων που ενδιαφέρονται για την εφαρμογή, διάδοση και ανάπτυξη της ΠΕ.
- ε. Η ανάληψη δραστηριοτήτων για την πληροφόρηση, ενημέρωση και κατάρτιση ατόμων και κοινωνικών ομάδων σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την ΠΕ.
- στ. Η ανταλλαγή εμπειριών και η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς, κέντρα, ινστιτούτα και άλλα ιδρύματα ή οργανισμούς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο σε θέματα ΠΕ.
- ζ. Η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε θέματα ΠΕ σε φοιτήτριες/τριές, εκπαιδευτικούς και άλλες κατηγορίες ενδιαφερομένων.
- η. Η συμβολή στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής σε θέματα ΠΕ.

Οι οικονομικοί πόροι του ΚΕΜΕΠΕ προέρχονται από χρηματοδοτήσεις θεσμικών φορέων, καθώς και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Το ΚΕΜΕΠΕ αναπτύσσει δραστηριότητες και καινοτομικά προγράμματα στην έρευνα, στην επιμόρφωση και στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών, στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, στην αξιολόγηση και στην ανάπτυξη του σχολείου μέσω Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Συμμετέχει σε σχετικά ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα, οργανώνει εθνικές και διεθνείς επιστημονικές συναντήσεις, θερινά σχολεία, σεμινάρια κ.λπ. και αναπτύσσει πολύπλευρες συνεργασίες. Διαθέτει εξειδικευμένη βιβλιοθήκη και πλούσιο αρχείο που συμπληρώνουν τη βιβλιοθήκη του τμήματος για την κάλυψη διδακτικών και ερευνητικών αναγκών των φοιτητών, των μετεκπαιδευόμενων νηπιαγωγών στο Διδασκαλείο και γενικότερα εκπαιδευτικών και ερευνητών από τον χώρο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Διοργανώνει επίσης σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις στους μετεκπαιδευόμενους του διδασκαλείου του ΤΕΑΠΗ στον κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο του.

Περισσότερα για τις δραστηριότητές του βλέπε στην ιστοσελίδα [http://: kemepe.ecd.uoa.gr](http://kemepe.ecd.uoa.gr).

Το ΚΕΜΕΠΕ στεγάζεται στον 4ο όροφο, Ιπποκράτους 35.

Κέντρο Διαπολιτισμικής Έρευνας και Παιδαγωγικής Παρέμβασης (ΚΕΔΕΠΠ)

Επιστημ. υπεύθυνη: Άννα Φραγκουδάκη, ομότιμη καθηγήτρια

Σκοπός του Κέντρου είναι η συλλογή υλικού, ερευνητικού και τεκμηρίωσης, που θα αξιοποιείται από μέλη ΔΕΠ, κυρίως όμως από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του Τμήματος για την ευαισθητοποίησή τους στα προβλήματα ένταξης στο σχολείο και την αποτελεσματική εκπαίδευση μαθητών και μαθητριών με άλλη πολιτισμική ταυτότητα.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- α. Η έρευνα σε εκπαιδευτικά ζητήματα που αφορούν μαθητικό πληθυσμό με διαφορετική από την επίσημη πολιτισμική ταυτότητα και/ή θρησκεία.
- β. Η παραγωγή εναλλακτικού εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλου για την επιτυχή εκπαίδευση μαθητών με άλλη μητρική γλώσσα και κουλτούρα.
- γ. Η συμβολή στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής που θα στοχεύει στη μείωση της κοινωνικής ανισότητας στο σχολείο, την καταπολέμηση της διαρροής και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- δ. Η παρέμβαση για την καλλιέργεια του σεβασμού σε όλες τις ετερότητες τόσο στον εκπαιδευτικό θεσμό όσο και στην κοινωνία.

Οι οικονομικοί πόροι του ΚΕΔΕΠΠ προέρχονται από χρηματοδοτήσεις θεσμικών φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

υπηρεσίες εκτός τμήματος

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Υποτροφίες

Στις δυνατότητες για υποτροφία περιλαμβάνονται αυτές των κληροδοτημάτων και των βραβείων του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως και του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).

Υποτροφίες και βραβεία του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σύμφωνα με το άρθρο 23 Ν. 2413/17-6-96, το Πανεπιστήμιο Αθηνών χορηγεί κάθε χρόνο υποτροφίες και βραβεία για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στο εσωτερικό ή το εξωτερικό. Αυτές χορηγούνται μέσω των κληροδοτημάτων του Πανεπιστημίου, σύμφωνα με τη θέληση του κάθε διαθέτη και κάτω από προϋποθέσεις που περιλαμβάνουν συχνά διαγωνισμό ή επιλογή. Ο αριθμός των υποτρόφων μπορεί να αλλάξει κάθε χρόνο ανάλογα με τα έσοδα κάθε κληροδοτήματος.

Για περισσότερες πληροφορίες αποτανθείτε στη Διεύθυνση Κληροδοτημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών (Χρήστου Λαδά 6, 6^{ος} όροφος, τηλ. 210-3689131-4).

Υποτροφίες μέσω κληροδοτημάτων

Μαρίας Αβράσογλου: με επιλογή, ενίσχυση ενός σπουδαστή/μιας σπουδάστριας, άπορου/ης με καταγωγή από την Ανατολική Ρωμυλία.

Ιωάννου Βαρύκα: με διαγωνισμό.

Κων. Γεροστάθη: με διαγωνισμό, σε φοιτητές/τριες με καταγωγή από την Άρτα.

Δελλίου ή Νακίδου: για την τελειοποίηση δύο νέων επιστημόνων, με προτίμηση σε όσους/ες κατάγονται από την Ανατολική Μακεδονία, σε οποιαδήποτε επιστήμη εκτός της Ιατρικής, στην Ευρώπη.

Πέτρου Κανέλλου: με επιλογή, σε φοιτητή/τρια με καταγωγή από τον Μελιγαλά Μεσσηνίας.

Θεοδ. Μανούση: με επιλογή στους φοιτητές/τριες που κατάγονται από τη Σιάτιστα.

Σπ. Μπαλτατζή: με επιλογή, σε καταγόμενους από το Συρράκο Ηπείρου

Αντ. Παπαδάκη: με διαγωνισμό.

Σ. Παπαζαφειροπούλου: με επιλογή, σε νεοεισαχθέντες φοιτητές/τριες που κατάγονται από την Ανδρίτσαινα.

Ν. Παπαμιχαλοπούλου: με επιλογή, σε φοιτητές/τριες που κατάγονται από τη Λακωνία, κατά προτίμηση από το χωριό Κρεμαστή και την επαρχία Επιδαύρου Λιμηράς.

Μαρίας Στάη: με επιλογή, σε νεοεισαχθέντες φοιτητές/τριες που κατάγονται από τα Κύθηρα,

όπως και σε πτυχιούχους των ΑΕΙ με βαθμό «λίαν καλώς», που κατάγονται από τα Κύθηρα για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ευρώπη.

Ι. Σφογγοπούλου: με διαγωνισμό, σε άπορους/ες φοιτητές/τριες που κατάγονται από τα 24 χωριά του Βόλου Μαγνησίας.

Βραβεία

Έπαθλον Πόπης Μαρή-Καμάρα: στους/ις καλύτερους/ες σε επίδοση και ήθος σπουδαστές/ριες που προτείνονται από τις Σχολές του Πανεπιστημίου.

Παντιά Ράλλη: σε φοιτητές/τριες όλων των Σχολών του Πανεπιστημίου Αθηνών που διακρίνονται για το ήθος και την πρόοδό τους, κατά την κρίση του Πρύτανη και της Συγκλήτου.

Υποτροφίες ΙΚΥ

Στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές των ΑΕΙ και ΤΕΙ χορηγούνται βραβεία και υποτροφίες από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).

Για πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις υποβολής αιτήσεων για τη χορήγηση υποτροφιών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, συμβουλευτείτε την επίσημη ιστοσελίδα του ΙΚΥ:

<http://www.iky.gr>

Επίσης, πληροφορίες παρέχονται από το Τμήμα Διαγωνισμών του ΙΚΥ

www.iky.gr/epikoινωνia/epikinonia

Ν. Ιωνία, Λεωφόρος Εθνικής Αντιστάσεως 41, Τ.Κ. 142 34

Βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ

Συνιστάται η επίσκεψη σε άλλες βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου, όπως των εξής Τμημάτων:

Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στον 3^ο όροφο της οδού Χαριλάου Τρικούπη 24, τηλ.: 210-3602715.

Ώρες λειτουργίας από Δευτέρα έως Πέμπτη 9:00-18:00 και Παρασκευή 9:00-14:00.

Ψυχολογίας στον 5^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-7277565.

Ώρες λειτουργίας καθημερινά από 9:00 έως 17:00.

Παιδαγωγικής στον 5^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-7277577.

Ώρες λειτουργίας καθημερινά από 9:00 έως 16:00.

Φιλοσοφίας στον 7^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-7277795-6.

Ώρες λειτουργίας καθημερινά από 9:00 έως 18:00.

Γλωσσολογίας στον 8^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-7277853-9.

Ώρες λειτουργίας από Δευτέρα έως Πέμπτη από 8:30 έως 18:00 και Παρασκευή από 8:30 έως 15:00.

Αγγλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στον 9^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-7277949.

Ώρες λειτουργίας από Δευτέρα έως Πέμπτη από 9:00 έως 18:00 και Παρασκευή από 9:00 έως 15:00.

Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Αιόλου 42-44, 5^{ος} και 6^{ος} όροφος, τηλ.: 210-3245885 & 210-3689533,

Ώρες λειτουργίας από Δευτέρα έως Πέμπτη από 9:00 έως 19:30 και Παρασκευή από 9:00 έως 16:00.

Επίσης συνιστάται η χρήση των Φοιτητικών Αναγνωστήριων στον 2ο όροφο της οδού Ιπποκράτους 15, τηλ.: 210-368824-7, καθώς και τα Φοιτητικά Αναγνωστήρια (στον 2^ο και 4^ο όροφο), όπου οι φοιτητές/τριες μπορούν να μελετούν είτε με δικά τους βιβλία είτε με εκείνα της βιβλιοθήκης.

Ο χώρος αυτός λειτουργεί ως εξής: 2^{ος} όροφος: Δευτέρα - Παρασκευή 8:15 έως 20:45, 4ος όροφος: Δευτέρα-Παρασκευή 8:15 έως 20:45, Σάββατο 8:15 έως 20:30 και Κυριακή 9:45 έως 21:30.

Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία

Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ) του Πανεπιστημίου Αθηνών επιδιώκει την ισότιμη πρόσβαση στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, Υποστηρικτικών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Υπηρεσιών Πρόσβασης.

Η Μονάδα Προσβασιμότητας προσφέρει:

Υπηρεσία καταγραφής των συγκεκριμένων αναγκών κάθε ΦμεΑ.

Τμήμα Προσβασιμότητας στον δομημένο χώρο του Πανεπιστημίου.

Υπηρεσία Μεταφοράς των ΦμεΑ από την κατοικία τους στις Σχολές και αντιστρόφως

Υποστηρικτικές Τεχνολογίες Πληροφορικής.

Δωρεάν Λογισμικό για ΦμεΑ.

Προσβάσιμα Συγγράμματα.

Προσβάσιμους Σταθμούς Εργασίας στις Βιβλιοθήκες.

Υπηρεσία Διαμεταγωγής για την άμεση ζωντανή τηλεπικοινωνία των ΦμεΑ, μέσω διερμηνείας στην ελληνική νοηματική γλώσσα, με τους συμφοιτητές, καθηγητές και υπαλλήλους του Πανεπιστημίου.

Υπηρεσία εθελοντών συμφοιτητών υποστήριξης ΦμεΑ.

Οδηγίες σχετικά με τους ενδεδειγμένους τρόπους εξέτασης των ΦμεΑ.

Υπηρεσία Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Υποστήριξης για ΦμεΑ.

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ΦμεΑ σε κάθε Τμήμα/Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών έχουν οριστεί:

α) σύμβουλος Καθηγητής ΦμεΑ και αναπληρωτής του και

β) αρμόδιος υπάλληλος της Γραμματείας και αναπληρωτής του για την εξυπηρέτηση

ΦμεΑ με τους οποίους οι ενδιαφερόμενοι μπορούν επιπλέον να επικοινωνούν τηλεφωνικά, με φαξ, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή μέσω της Υπηρεσίας Διαμεταγωγής. Τα στοιχεία επικοινωνίας με τους αρμοδίους κάθε Τμήματος/Σχολής υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΜοΠροΦμεΑ.

Επικοινωνία και περισσότερες πληροφορίες:

Τηλέφωνα: 2107275130, 2107275687, 2107275183

Φαξ: 2107275193

Ηλ. ταχυδρομείο: access.uoa.gr

Ιστοθέση: <http://access.uoa.gr>

MSN ID: m.emmanouil@di.uoa.gr

οοVoo ID: m.emmanouil, Αποστολή SMS: 6958450861

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΛΕΣΧΗ

Στεγάζεται στην οδό Ιπποκράτους 15 και Ακαδημίας. Περιλαμβάνει την Υγειονομική Υπηρεσία, το Τμήμα Σίτισης Φοιτητών, τα Φοιτητικά Αναγνωστήρια, το Μουσικό Τμήμα, το Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Ευρέσεως Εργασίας Φοιτητών, τον Πολιτιστικό Όμιλο Φοιτητών, το Ταμείο Αρωγής Φοιτητών και το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών.

Υγειονομική Υπηρεσία

1^{ος} όροφος, τηλ. 210-3688218

Υγειονομική περίθαλψη δικαιούνται οι προπτυχιακοί/κές και μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες, ημεδαποί, ομογενείς και αλλοδαποί. Αυτό ισχύει για διάστημα ίσο προς τα έτη φοίτησης που προβλέπονται ως ελάχιστη διάρκεια των προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών αντίστοιχα ενός Τμήματος, προσαυξημένο κατά το ήμισυ. Περιλαμβάνει ιατροφαρμακευτική, νοσοκομειακή και οδοντιατρική περίθαλψη, παρακλινικές εξετάσεις, εξέταση στο σπίτι, τοκετό, φυσιοθεραπείες και ορθοπεδικά είδη.

Τμήμα Σίτισης Φοιτητών

5^{ος} όροφος, τηλ. 210-3688216

Η κύρια δραστηριότητα του Τμήματος Σίτισης είναι η παροχή σχετικής κάρτας. Όσοι/όσες φοιτητές/τριες δικαιούνται κάρτα σίτισης έχουν τη δυνατότητα να σιτίζονται από 1η Σεπτεμβρίου κάθε ακαδημαϊκού έτους έως 30 Ιουνίου του επόμενου έτους στα συμβεβλημένα εστιατόρια ή τις εστίες ή τα οικοτροφεία, εάν διαμένουν σε αυτά.

Φοιτητικά Αναγνωστήρια

2^{ος} και 4^{ος} όροφος, τηλ. 210-3629028, 210-3688213

Στους χώρους των φοιτητικών αναγνωστηρίων οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα μελέτης είτε με δικά τους βιβλία είτε με βιβλία της βιβλιοθήκης, τα οποία καλύπτουν όλους τους επιστημονικούς κλάδους.

Μουσικό Τμήμα

4^{ος} όροφος, τηλ. 210-3688229

Με γνώμονα τη μουσική παιδεία των φοιτητών/τριών και κατ'επέκταση την ανάπτυξη της μουσικής στην πανεπιστημιακή κοινότητα γενικότερα, στο Μουσικό Τμήμα παραδίδονται σχετικά μαθήματα. Λειτουργεί επίσης η φοιτητική χορωδία και ορχήστρες και οργανώνονται συναυλίες και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Εύρεσης Εργασίας Φοιτητών

4^{ος} όροφος, τηλ. 210-3688227

Το Τμήμα αυτό αποτελείται από δύο επιμέρους γραφεία. Το Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων διοργανώνει φοιτητικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, συνεστιάσεις και κάθε άλλη δραστηριότητα που σχετίζεται με τη μόρφωση και την ψυχαγωγία των φοιτητών/τριών. Συνεργάζεται επίσης με την Ε.Φ.Ε.Ε. για τον συντονισμό ποικίλων φοιτητικών προβλημάτων. Το Γραφείο Ευρέσεως Εργασίας Φοιτητών διευκολύνει τους φοιτητές/τριες στην ανεύρεση εργασίας και κατοικίας, με σκοπό την οικονομική ενίσχυση προκειμένου να τελειώσουν τις σπουδές τους.

Πολιτιστικός Όμιλος Φοιτητών

Ημιόροφος, τηλ. 210-3688205

Ο Πολιτιστικός Όμιλος Φοιτητών περιλαμβάνει τέσσερις τομείς: (α) τον Θεατρικό, (β) τον Χορευτικό, (γ) τον Κινηματογραφικό και (δ) τον Φωτογραφικό. Σε συνεργασία με το Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ταμείο Αρωγής Φοιτητών

3^{ος} όροφος, τηλ. 210-3614504, 210-3630069

Λειτουργεί ως ανεξάρτητη υπηρεσία με σκοπό την ηθική και υλική σε είδος ή σε χρήμα ενίσχυση των φοιτητών/τριών ώστε να καλυφθούν οι έκτακτες ανάγκες τους.

Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών

Γραμματεία στον 2^ο όροφο, τηλ. 210-3613261, 210-3688204

Το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών λειτουργεί ως ανεξάρτητη ακαδημαϊκή μονάδα, όπου οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών. Τα μαθήματα διεξάγονται σε αίθουσες των κτιρίων Ιπποκράτους 7 και 15. Εκτός από τις ξένες γλώσσες διοργανώνονται εξειδικευμένα σεμινάρια και λειτουργούν μονοετή προγράμματα προετοιμασίας για παρακολούθηση μεταπτυχιακών σπουδών ή συμμετοχή σε προγράμματα Erasmus. Λειτουργούν επίσης τμήματα για σύνταξη ειδικών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους θεσμούς της, καθώς και επιμόρφωσης στη μετάφραση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ

Οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να μετέχουν σε ένα ή και περισσότερα αθλήματα που προσφέρουν τα προγράμματα και τμήματα άθλησης του πανεπιστημιακού γυμναστηρίου στην Πανεπιστημιούπολη, στα Άνω Ιλίσια. Λειτουργεί από 1η Οκτωβρίου έως 30 Μαΐου από 8:00 π.μ.-17:00 μ.μ. Προσφέρονται επίσης και αθλήματα εκτός πανεπιστημιακού γυμναστηρίου, όπως κατάδυση, ιστιοπλοΐα, ανεμόπτερο, γκολφ και ιππασία. Πληροφορίες στα τηλέφωνα 210-7707207, 210-7275551-2.

*...Του κόσμου ποιος το λύνει το κουβάρι
ποιος είναι καπετάνιος στα βουνά
ποιος δίνει την αγάπη και τη χάρη
και στις μυρτιές του Άδη σεργιανά
μαλαματένια λόγια στο χορτάρι
ποιος βρίσκει για την άλλη τη γενιά ...*

στίχοι: Μάνος Ελευθερίου
μουσική: Γιάννης Μαρκόπουλος

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

